

CSENDŐRSÉGI LAPOK

Szerkeszti:

Besenyői BEÖTHY KÁLMÁN alezredes

Segédszerkesztő:

BENEDEK MIHÁLY őrnagy

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

BUDAPEST,

II. KERÜLET, FŐ-UTCA 71. SZÁM.

Postatakarékpénztári

csekk száma:

25.342.

Megjelenik:

minden hónap 1-én és 15-én

Telefon: 153-079.

*Hiszek egy Istenben, hiszek egy hazában,
Hiszek egy isteni örök igazságban,
Hiszek Magyarország feltámadásában.*

Amen.

Levelet írt

a Felügyelő Úr egyik törzsörmeister feleségének, akinek hozzánk küldött sorait az április 1-i számunkban olvasta. A levelet itt közöljük a címzeti engedélyével:

„Tisztelt Asszonyom! Igaz örömmel és nagy meglepéssel olvastam a Csendőrségi Lapok folyó hó 1-i számában közzétett levelét. Biztos vagyok abban, hogy azok a magas erkölcsi értékek, amelyek bearanyozzák szerető hitvesi szívét és nemessé teszik kristálytisztai anyai lelkét, példatadóan fognak érvényesülni az életben és a család boldogulásában. Büszke lehet minden férfi, akinek a sors ilyen feleséget adott. Öszintén kívánom, hogy az elért erkölcsi magaslaton élete végéig megmaradjon. Budapest, 1941 ápr. 19. Szívélyesen üdvözlö: vitéz Nemerey tábornok“.

Levelet kapott a Felügyelő Úrtól Kovács István II., a csákvári őrsön beosztott csendőr bajtársunk is:

„A Csendőrségi Lapok folyó hó 15-i számában a családról és a szolgálatteljesítésről közzétett pályázatát örömmel és meglepéssel olvastam. Ha az életben is meg tudja tartani a dolgozatában megnyilvánult magas erkölcsi tulajdonságokat, biztos vagyok abban, hogy hön szeretett pályáján a legmagasabb rendfokozatot és szolgálati állást gyorsan eléri. Budapest, 1941 április 19. Üdvözlö: vitéz Nemerey tábornok“.

Az asszony, aki a levelet kapta, azt írja hozzánk:

„... Harmadik gyermekünk, fiacskám, születése napján ért az a magas kitüntetés, hogy elismerő levelet kaptam vitéz Nemerey tábornok Úr Öméltóságától és ez a levél örök igazolás lesz számomra, hogy a megkezdett úton, amelyre ráléptem abban a pillanatban, amikor az oltár előtt hűséget esküdtem az én jó uramnak, kell tovább is haladnom...“

A Felügyelő Úr ezekkel a levelekkel nem egy családot és nem egy fiatal bajtársat tett boldoggá, hanem családok és bajtársak ezreit. Azokat, akik az élet várt vagy vállalt terheit, kötelességeit és áldozatait a hivatásérzet száz-százalékos birtokában viselik és akik az embert akkor érzik magukban kiteljesedve, ha a nekik kiosztott munkaterületen szilárdan és a munka örömeivel állanak.

A két nagy tábor: a családos és a nőtlen csendőr bajtársak tábora ezeket a leveleket nagyon megjegyzi magának. A gyermek mellett, az irodában és az őrzőjáratokban ezek a sorok világító sín-párok lesznek. Az erkölcsi értékek, amelyekről a sorok szólnak, az élet vasútállomásai, amelyekre meg kell érkeznie csendőrcsaládoknak, nőtlen csendőröknek, mert ezeken az állomásokon nyugalom, erő, boldogulás várja az utasokat és ezekről el lehet jutni a meglepédedtség otthonába, oda, ahol az ember úgy érzi: felemelt, tiszta homlokon a becsületes élet, becsületes munka fénylik; az összesség javára, a magyar sors kialakítására elvégzett nehéz, szakadatlan munka.

Ennél kielégítőbb érzés nincs. Ez a jó csendőr érzése, amelyre e levelek szavai úgy hatnak, mint májusi eső a reávaró barázdákra.

Mikor kell a csendőrségi feljelentést a honvéd ügyészséghez megtenni?

Írta: dr. SOÓS KÁROLY főhadnagy-hadbíró.

Előfordul, hogy egyes csendőrörsök a honvéd ügyészséghez tesznek feljelentést olyankor, amikor a polgári büntető hatóságokhoz (ügyészségekhez, járásbíróságokhoz) kellene megtenni s előfordul ennek a fordítottja is. Ez felesleges munkát ad mind a honvéd, mind pedig a polgári ügyészségeknek, mert az ily feljelentéseket illetéktelenség címén határozattal kell áttenni az eljárásra hivatott hatósághoz. Ilyen esetek elkerülése céljából szükségesnek tartom annak ismertetését, hogy mikor hivatott az eljárásra a honvéd büntetőbíróság, illetve, hogy mikor kell a feljelentéseket a honvéd ügyészségekhez megtenni. Az alábbiakban a ritkán előforduló esetekkel nem foglalkozom, hanem főleg a gyakorlatban felmerült eseteket szándékozom megvilágítani.

A katonai bünvádi eljárást „A honvédség katonai bünvádi perrendtartásáról” szóló: 1912. évi XXXIII. t.-c.” szabályozza. (A továbbiakban: Kbp.)

A Kbp. II. §-a állapítja meg, hogy *mely bűncselekményekért és kik* tartoznak a honvéd büntetőbíráskodás alá. E §. értelmében a honvéd büntetőbíráskodás alá tartozó egyének, kivétel nélkül, az *összes bűncselekmények miatt* (tehát a kihágások miatt is) a honvéd büntetőbíráskodás alá tartoznak. Ugyancsak ez a §. tíz pontban sorolja fel, hogy *kik*

tartoznak a honvéd büntetőbíráskodás alá. Mint-hogy azonban a csendőrörsök feljelentéseinek a honvéd ügyészségekhez való beterjesztése szempontjából különösen az 1., 2. és 8. pontnak van gyakorlati jelentősége, csupán e három pontot ismertetem.

Tehát a honvéd büntetőbíráskodás alá tartoznak:

1. „a honvédség tényleges egyénei”, (a törvény itt megemlíti a csendőrség egyéneit is, azokkal szemben azonban a feljelentés a csendőr ügyészségekhez teendő meg). Ez a pont a legfontosabb, mert ez határozza meg a legtagább körben a honvéd büntetőbíráskodási alapot. Ugyanis az összes tartalékos egyéneket, kiket tényleges szolgálatra behívunk, a honvédség tényleges egyéneinek kell tekinteni. Tehát, mint az erdélyi bevonuláskor is láttuk (valamint a jelenben is), a tényleges szolgálatot teljesítő tartalékos egyének által elkövetett bűncselekmények miatt az eljárásra a honvéd ügyészségek vannak hivatva.

2. „azok a többi tényleges katonai egyének, akik a honvédségnél tartós szolgálati alkalmazásban vannak, vagy ott *próbaszolgálatot* teljesítenek”. Ez a pont tulajdonképpen csak szűkebb körét jelöli meg az 1. pontban említett egyéneknek, amennyiben azok, akik a honvédségnél tartós szolgálati alkalmazásban állnak, vagy ott *próbaszolgálatot* teljesítenek, egyúttal tényleges egyénei a honvédségnek s így már az 1. pont értelmében is a honvéd büntetőbíráskodás alá tartoznak. Egyébként ez a pont azokra vonatkozik, kik továbbbszolgálatra kötelezték magukat, valamint azokra, akik abból a célból tel-

Páncélszekrény.

Írta: CSURKA PÉTER.

Eljött újra a kegyetlen erdélyi tél. Fekete varjak gémberekedtek a szántóföldeken, zuzmarás fákon. Lefordult némelyik. Rácsapott a többi, széjjeltépte, felfalta. Így lestek egymás halálára.

Hat szekely kocogott a kökeményre fagyott országúton. A városból jöttek. Beke Lajos volt a vezér, akit egy gránátszilánk vágott pofon a Doberdón, eléktelenítette a kópit. Különb remek szál ember volt, majdnem két méteres. Csontos, sugár székel, roppant ember. Egy hete, hogy útnak indította komjait a városba, mert valami regáti úr megígérte neki, hogy leviszi őket Bukarestbe, ott állandó munkát kapnak s annyit kereshetnek, hogy egy esztendő múlva mindegyikből úr lesz. Két napig vártak Brassóban arra a bizonyos úrra, de nem jött. És mivel hogy nem jött, nekivágtak a városnak, kilincseltek mindenütt. Szállodákban, ipartelepeken, szállítási vállalatoknál, raktárakban, vállaltak volna mindenféle munkát, ha kaptak volna. De nem kaptak, mert részint nem volt munka, részint pedig már ezekben az években nem nagyon kellett a szekely, a magyar munkás kéz . . .

Tehát vissza kellett menni a faluba. Vissza a nincstelenségbe. Mégis csak jobb otthon a faluban, mert baltát ragad a szekely, fegyver is kerül, kimegy a rengetegbe, lelövi, vagy fejbekölintja az őzet, vaddisznót s rághatja betekig a húsát.

Elöl ment Beke, a többi libasorban utána. Szidták Bekét zaporán. Mért nem csinált írást a regátival, mért nem vett fel előleget?

Beke szót nem szólt, vállalta a szitkokat, merthogy igazuk volt a komáknak . . .

Halálos csendben lépkedtek egymás mögött. Rágtá, járta, szaggatta mindegyiket a kérdés, mi lesz velük? Mi lesz a családdal, a gyerekekkel? Egy krajcárt nem visznek haza! Betoppannak, öt-hat szempár villog rájuk sóváran, a gyerekek üres zsebeiket kutatják. Le lehet roskadni itt a fagyos országúton ettől a gondolattól. Jobb volna tán haza se menni!

Sötét este lett. Az este északi széllel jött, jégfellegetek hajtott a fejük felett. Összébhúzták gúnyáikat.

— A törzs pusztulásra ítéltetett! — sóhajtott fel egyszer Beke a sötétben, amikor befordult balra azon a nyílegyes fason, mely a báró Kereszthy majorokba vitt. A majorok, a birtok ugyan már régen nem a báróé, mert valami Jancu nevezetű ploesti petróleumkirály két éve kibillentette a bárót az ősi földből. De azért a nép mégis Kereszthy birtoknak hívta.

— A törzs pusztulásra ítéltetett! — fordult vissza Beke és hangja újra belekengott a fagyos estébe.

— Megháborodott! — szólt Udvari, az egyik székel. — Hova mész, te bolond?

— Gyertek utánam!

Utána mentek, elérték. Beke megállt, szembefordult velük.

— A törzs pusztulásra ítéltetett!

— Micsoda törzs?

— Münk . . . Székelyek . . .

— Aztán miért?

— Azért, mert münk most lopni megyünk! Kiraboljuk ezt a Jankut! Utánam! Rongy, aki nem jön!

Mentek, haladtak.

— Kiraboljuk ezt a Jankut! — beszélt sötéten Beke. — Oszteg holnap már zsandárok visznek münket Bras-

jesítenek próbaszolgálatot, hogy a honvédség hivatalos állományába legyenek felveendőek.

8. „a tényleges szolgálatból eltávozott mindazok a szökevények, akik eltávozásuk idejében a honvéd büntetőbíráskodás alatt álltak“. Ez a pont a katonaszökevényekre vonatkozik, azaz a szökésben lévő honvéd egyének — mindaddig, míg cselekményük el nem évül — a honvéd büntetőbíráskodás alá tartoznak. (Természetesen, ha cselekményük elévült, eljárás alá nem vonhatók, azonban annak a megállapítására, hogy cselekményük [szökés büntetése] elévült-e, a honvéd ügyészségek, vagy a honvéd törvényszékek hivatottak.)

A Kbp. 12. §. és 16. §-a azonban bizonyos korlátozást állít fel tekintetben, hogy a honvédség tényleges egyénei mely bűncselekmények miatt és mikortól meddig tartoznak a honvéd büntetőbíráskodás alá.

Ugyanis a Kbp. 12. §-a kimondja, hogy a honvéd büntetőbíráskodás csakis azokra a bűncselekményekre terjed ki, amelyeket ők az e bíráskodást megalapító viszony tartama alatt követtek el. A honvéd büntetőbíráskodást megalapító viszony fennáll: a tényleges szolgálattétel megkezdésének napjától — a leszerelésig. Tehát azok miatt a bűncselekmények miatt, amelyeket még bevonulásuk előtt követtek el, nem tartoznak a honvéd büntetőbíráskodás alá. Pl.: ha egy honvéd egyén szeptember havában lop, sikaszt stb. és október hó 1-én bevonul, az említett cselekményei miatt nem tartozik a honvéd büntetőbíráskodás alá, mivel cselekményeit a honvéd büntetőbíráskodást megalapító viszony tartama előtt (bevo-

nulása előtt) követte el. Természetesen, ha leszerelése után követ el bűncselekményt, ugyancsak nem tartozik a katonai büntetőbíráskodás alá.

A Kbp. 16. §-a pedig — kivonatossan ismertetem — a következőket mondja ki:

„A honvéd büntetőbíráskodás az ezt megalapító viszony megszűntével közönséges bűncselekményekre nézve véget ér, ha a tényvázlat szerkesztésére hivatott parancsnokság vagy a helyi hatóság, az illetékes parancsnok vagy az illetékes bíróság e viszony megszűnte előtt nem tett a bűnvádi eljárás előkészítésére vagy megindítására intézkedést.

Katonai bűncselekményekre nézve a honvéd büntetőbíráskodás véget ér, ha a bűnvádi eljárás előkészítésére vagy megindítására legkésőbb az e büntetőbíráskodást megalapító viszony megszűntét követő egy év alatt nem történt intézkedés.

Ha katonai büntettek vagy vétségek közönséges büntettekkel vagy vétségekkel (kihágásokkal) állanak halmazatban, a honvéd büntetőbíráskodás az utóbbiakra is annyi időn át marad hatályban, mint a katonai bűncselekményekre nézve.“

Erre a §-ra külön felhívom a figyelmet, mivel ezen §. ismeretének hiánya miatt fordul elő tulajdonképpen legtöbbször, hogy a feljelentést illetéktelenül küldik meg a honvéd ügyészséghez.

A §. 1. bekezdése ugyanis azt mondja ki: ha valaki leszerelt (a honvéd büntetőbíráskodást megalapító viszony megszűnt), és leszerelése előtt közönséges bűncselekményt követett el (tehát lopást, sikasztást, testi sértést stb., nem pedig katonai bűncselekményt, mint pl.: függelmsértést, szolgálati vét-

sőba, vagy tán Bukarestbe... A törzs pusztulásra ítéltetett...

Most már vértelenül haladtak Beke után. Beke szeme, ha visszafordul, mint két farkasszem izzik rájuk a sötétben.

— Kie a föld, kinek terem a föld, kinek érik a gyümölcs, kinek szálldos a madár, kinek nyílik a virág itt, ebben a világban? ... Csak a székelynek nem? ... Utánam!

Már a major közelébe értek. Beke meglassította lépéseit. A kastély magas ablakai még világítottak. Egyszerre kialudt a fény. Nemsokára kocsizörgés hallatszott. Női kacagások, férfi hangok. Janku nőilen volt, agglegény s mikor így felutazott a birtokra, vendégeket hozott s betekig hangos volt a környék a dárídóktól.

Elhúzódtak az útszéli fák mögé. Két kocsi zörgött el mellettük. Most vitte Janku vendégeit az állomáshoz.

*

Mint hattagú küldöttség, primárok és prefektusok előtt, úgy állt a hat székely az irodában, a hatalmas páncélszekrény előtt. Öten hátul, a nevetés fojtogatta a torkukat, még a kalapjukat is levették. Beke előttük egy vasdoronggal, melyet a majorban szerzett, háromlépcsnyi távolságban, kalaplevéve szónokolt a páncélszekrényhez:

— Így még nem álltam magával szemtől-szembe! ... De mindig csodáltam kendet, mikor városokba tizedmagammal cipeltem fel az emeletekre! ... Ugy ügyeltünk kendre, mikor vasrudakon görgettük fel párnázott ajtajú irodákba, mint törekeny porcellánra ... De így még sohse találkoztunk! ... Bizonyisten, megijedtem! ... Nem merem magára felemelni a kezemet! ...

— Emeld csak fel, Lajos! — kuncogott hátul valamelyik. — Hadd lám, mit szól hozzá?

Beke a szekrényhez ment. Megilletődve simogatta meg. Megfogta aranyzárga fogóját. A szekrény nem mozdult, állt, mint kőszikla.

— Nem értek magához! ... Teljesen tehetetlen vagyok kenddel ... Nincs meg hozzá a műveltségem ... Itt egye meg a fene kendet ...

Nagyot rántott a páncélszekrény ajtaján. A szekrény nem volt becsukva, hirtelen kinyílt, zajtalanul fordult ki a mázsás vasajtó. A polcokon temérdek papírpénz ...

A székelyek elsápadtak. Beke arrébb lódult a szekrénytől.

— Hhm ... kinyílt! ... Pénz, de sok! ... Az anyalát neki!

Szinte hallották, hogy a szekrény visszabeszélt:

— Itt vagyok, tessék!

Udvari kiódalgot lábujjbegyen. Utána a másik, harmadik, negyedik, ötödik. Beke maradt bent csak s percenként lépett egyet-egyet hátra. A hatalmas szekrény úgy tátotta rá a száját, mintha el akarná nyelni.

— Bitang nagy szád van, hallod!

Kiment ő is, a vasrudat eldobta. A többi már kint volt az úton, várakoztak rá. Vacogtak. A hidegtől, vagy mitől ... de kegyetlenül fáztak. Mikor már Beke is köztük volt, szótlanul megindultak. Már szürkült, mikor feljuk alá értek. Megálltak. Beke felvágta fejét a szürkülő ég felé s azt mondta:

— E bizony nem sikerült ... Igyen aztán a törzs sem ítéltetett pusztulásra! ... Mostan pedig gyerünk a kincstári erdőbe, gallyazni a szürkességben! ... Valamit mégiscsak vigyünk haza! ... Im itt a parittyá is nálam, őzbakot szédíték vele megést! ...

Mind a hatan mély lélekzetet vettek. És mint győztes katonák, húztak a kincstári erdő felé ...

séget stb.), azonban tényvázlatot az arra hivatott katonai hatóság (a csendőrség nem hivatott katonai hatóság) fel nem vett, a feljelentés a *polgári hatóságokhoz teendő meg*, mivel az hivatott eljárni. Ha azonban a tényvázlat a leszerelés előtt felvétel, akkor a feljelentés a honvéd ügyészségnek küldendő meg.

E §. 2. bekezdése pedig azt mondja ki: ha valaki leszerelt és leszerelése előtt *katonai büncselekményt* követett el (tehát pl.: őrszolgálati vétséget), még 1 évig a honvéd büntetőbíráskodás alá tartozik, azaz ha a tényvázlatot a leszerelése után 1 éven belül felveszik, akkor annak ellenére, hogy már polgári egyén, mégis a honvéd hatóságok hivatottak eljárni, tehát a feljelentés a honvéd ügyészséghez küldendő.

A 3. bekezdés értelme világos és különösebb magyarázatra nem szorul.

A Kbp.-n kívül „az 1939: II. t.-c. a honvédelemről” szóló törvény tartalmaz még rendelkezéseket, hogy kik tartoznak a fent említetteken kívül a honvéd büntetőbíráskodás alá. Ez a törvény (az alábbiakban: Hvt.) 5 csoportot különböztet meg:

1. azok a polgári egyének, kik a 181. §-ba ütköző büncselekményt követik el,
2. a hadiüzemi munkások,
3. a közérdekű munkaszolgálatosok,
4. a lövészkötelezettség alatt állók, és végül
5. a légvédelmi szolgálati kötelezettség alatt állók.

1-hez. A Hvt. 181. §-a a „Behívó parancs iránt tanúsított engedetlenség és erre csábítás” vétségét és büntetést állapítja meg. Aki az e §-ban meghatározott büncselekményt elköveti, vagy erre csábít, vagy pedig az e cselekmény útján elkövetett szigorúbb büntetés alá eső cselekményt követ el, habár *polgári egyén* is, a Hvt. 213. §. 9. bekezdése alapján a honvéd büntetőbíráskodás alá tartozik.

2-höz. A Hvt. értelmében a honvédelmi miniszter úr bármely üzemet, ipartelepet, vállalatot *hadiüzemmé* nyilváníthat. Amelyik üzem, vállalat stb. hadiüzemmé lett nyilvánítva, annak az alkalmazottai a Hvt. 90. §. és 92. §-a értelmében honvédelmi munkára igénybe vétetnek. Az ily hadiüzemmé nyilvánított üzemek, vállalatok, stb. honvédelmi munkára igénybe vett egyénei (nemre való tekintet nélkül minden személy, ki 14. évét betöltötte, de 70. évét még túl nem haladta) a Hvt. 220. §. 4. bekezdése értelmében a honvédelmi munka tartama alatt elkövetett büncselekmények miatt a honvéd büntetőbíráskodás, a Hvt. 224. §. 3. bekezdése értelmében pedig fegyelmi szempontból a katonai fegyelmi szabályok alatt áll. Azonban a Hvt.-ben foglalt felhatalmazás alapján kiadott 9.300/1939. M. E. rendelet 30. §-a bizonyos szűkítést foglal magában, amennyiben kimondja, hogy az ily honvédelmi munkára igénybevett egyének csupán „a szolgálat (munka) helyén, vagy a szolgálattal (munkával) egyébként összefüggésben elkövetett büncselekmények miatt” tartoznak katonai büntetőbíráskodás alá. Azaz tehát, ha egy ilyen hadimunkás a *szolgálati helyén kívül* követ el bármilyen büncselekményt, *nem tartozik* a honvéd büntetőbíráskodás alá.

3-hoz. A Hvt.-ben foglalt felhatalmazás alapján kiadott 5.070/1939. M. E. rendelet értelmében a közérdekű munkaszolgálatra kötelezett egyének (ide tar-

toznak a zsidó tábori munkásszázadok is) a közérdekű munkaszolgálati viszony tartama alatt elkövetett büncselekmények miatt katonai büntetőbíráskodás, továbbá ugyane viszony tartama alatt a katonai fegyelmi szabályok alatt állanak (reájuk is a Hvt. 220. §. 4. és 224. §. 3. bekezdésében foglaltak vonatkoznak). Továbbá ezen rendelet 11. §-a kimondja, hogy „Ennek a rendelkezésnek alkalmazása szempontjából a közérdekű munkakötelezett a m. kir. honvédség legénységi állományába tartozó rendfokozat nélküli személyekkel esik egy tekintet alá”. Az utóbbiak értelmében tehát a közérdekű munkaszolgálatosokkal szemben a honvéd büntetőbíráskodás sokkal tágabb körű, mint a hadiüzemi munkásokkal szemben, mert rájuk az 1930: II. t.-c.-ben (a Katonai büntető törvénykönyvben) foglalt büntető szakaszok is vonatkoznak, azaz akkor is eljárás alá vonhatók, ha katonai büncselekményt (pl.: szökést, függetlenséért) követnek el, míg a hadimunkások kizárólag csak *közönséges* büncselekmények miatt jelenthetők fel. Ez utóbbiak katonai büncselekményt egyáltalán nem követhetnek el.

4-hez. A Hvt. értelmében azok az egyének, kik tényleges katonai szolgálatukat letöltötték, leszerelésüktől annak az évnek a december 31-éig, amelyikben 42. életévüket betöltik, (azaz az I. tartaléki szolgálati kötelezettség) *lövészkötelezettség* teljesítésére kötelesek. Ez évente 36 órai időtartam. A Hvt.-ben foglalt felhatalmazás alapján kiadott 9.160/1939. M. E. számú rendelet 13. §-a értelmében „A lövészkötelezettség alatt álló személyek azokon az eseteken felül, amelyekben a nem tényleges katonai személyek általában a honvéd büntetőbíráskodás alá tartoznak, az 1939: II. t.-c. 220. §. 2. bekezdése értelmében a lövészkötelezettség teljesítésének ideje alatt elkövetett katonai büncselekmények miatt is a honvéd büntetőbíráskodás alatt állanak.” Tehát ezen rendelet értelmében a lövészkötelezettek az e viszony tartama alatt elkövetett *katonai büncselekmények* miatt (de a közönséges büncselekmények miatt nem!) a honvéd büntetőbíráskodás alá tartoznak.

5-höz. A Hvt. intézkedik még a légvédelmi kötelezettségről is. A Hvt.-ben foglalt felhatalmazás alapján kiadott 4.730/1940. M. E. számú rendelet 15. §-a értelmében „A Hvt. 220. §-ának 4. és 224. §. 3. bekezdéséhez képest minden olyan személy, aki különleges légvédelmi szolgálatra van kötelezve, továbbá, aki személyes légvédelmi szolgálatot katonai vezetés alatt lát el, e viszony tartama alatt a szolgálat helyén, vagy a szolgálattal egyébként összefüggésben elkövetett büncselekmények miatt katonai büntetőbíráskodás alatt, továbbá e viszony tartama alatt a szolgálatra vagy munkára vonatkozó kötelezései tekintetében katonai fegyelmi szabályok alatt áll.”

Ennek a rendelkezésnek különösen a jövőben lesz nagy jelentősége.

Végül az 1930: III. t.-c. 98. §-a értelmében azok, akik hűtlenség (kémkedés) büntetést követik el (1930: III. t.-c. 60—64. 66. és 68. §§.), amennyiben ezt katonai titok tekintetében követték el, úgyszintén az ily cselekmény útján elkövetett szigorúbban büntendő cselekmény miatt,

továbbá az, aki az 1940. évi XVIII. t.-c. 11. §. 2. pontjában foglalt büncselekményt követi el, — u. m.: „aki idegen állam érdekében az ország területén idegen állam katonai titkának kikémlelésével foglalko-

zik, erre mással szövetkeznek, e célra szervezetet vagy berendezést létesít vagy működésében támogat, vagy e cselekményre más felhív" — a katonai büntetőbíráskodás alá tartozik akkor is, ha egyébként a polgári büntetőbíráskodás alá esnék.

Legutoljára megemlítem még, hogy a minisztérium háború idején, határvédelmi zavarok vagy az ország belső békéjét súlyosan veszélyeztető lázadás idején a polgári büntetőbíráskodás alá tartozó egyéneket rendelettel a honvéd büntetőbíráskodás alá helyezheti, amikor is pontosan megjelöli, hogy mely bűncselekmények miatt tartoznak a polgári egyének is ily esetben a honvéd büntetőbíráskodás alá.

(Olvasóink a fentiekben tárgyalt kérdéstről részletes tájékoztatást a Csendőr Btk.-ban is kapnak. Szerk.)

Cigányok központi nyilvántartása.

Ismerteti: KAPOSI PÁL törzsőrmester.
(Budapest.)

Amiről olvasóimat itt tájékoztatni fogom — a magyarországi cigányokról —, azokról tulajdonképpen a multakban már különböző formákban sokak elmefuttatást olvashattunk és még többet hallhattunk. Jelen soraimmal nem is a cigánykérdés végleges megoldását óhajtom olvasóimmal ismertetni, mert arra mások illetékesek, hanem azt az eljárási módot, mely bennünket, csendőröket közbiztonsági szempontból, elsősorban érdekel s pedig, hogy miképpen csökkenthetjük a cigányok által elkövetett kiderítetlen bűncselekményeket, illetve a bűnöző cigányokat minél több esetben és mind nagyobb számban az igazságszolgáltatás kezére adva, elriasszuk őket bűncselekmények elkövetésétől és így működési területünkön a személy- és vagyonbiztonságot fokozzuk.

Az őrsőknek a bűnözés üldözésében, minél hatékonyabb módon való támogatása céljából szükségessé vált, a csendőrség központi nyilvántartásánál „ujjnyomatlap” alapján, külön cigány nyilvántartás megszervezése, illetve kiegészítése. A cigány nyilvántartás alapját képező s a cigányokról felvett ujjnyomatlapok beszerzése és a csendőrség összekötőtisztje útján, a központi nyomozóparancsnokság hírközpontjához való felterjesztése közérdekből, elsősorban szintén az őrsők kötelessége.

E fontos ténykedés végzésére olvasóim rendelkezéseket találnak:

1. Az 1931. évi 1. sz. Cs. K.-ben közzétett 43.800 — 1930. I. M. sz. Igazságügyminiszteri körrendelet szabályozza, hogy kikről kell minden esetben ujjnyomatlapot felvenni. A körrendelet külön kiemeli, hogy a kőborecigányokról mindannyiszor fel kell venni ujjnyomatokat, valahányszor ellenük új bűnvádi eljárást tesznek folyamatba, még abban az esetben is, ha a vonatkozó feljegyzésekből megállapítható, hogy ujjnyomatlapjukat az Országos Bűnügyi Nyilvántartásba már beküldték.

2. A Nyut. 72. p. 4. alpontja elrendeli, hogy mindazon egyéneknek, akiknek személyazonossága ismeretlen, vagy alaposan kétes, ujjnyomatlap alapján kell azt megállapítani. Már pedig a cigányok

Gyors hadtestünk hazatér Budapestre 1941. május 6-án.
(Orelly foto.)

személyazonosságát, lett légyen birtokukban bármilyen igazolvány, csakis ujjnyomatuk alapján lehet megállapítani, miért is az 1938. évi 12. sz. Cs. K.-ban közzétett 66.045/Eln. VI.—c. 1938. számú B. M. rendelet e tárgyban a Nyut. 72. pontjának kiegészítését rendeli el. E szerint mint új 6. pontot fel kellett venni az alábbi szöveget:

A közrendészet, közbiztonsági szempontból fokozottabb ellenőrzést igénylő cigányok ellen büntett, vagy vétség miatt tett feljelentésekhez csatolni kell a cigány-gyanúsítottak ujjnyomatát is.

3. A Szut. 308. pont utolsó bekezdése kötelességévé teszi az őrsőknek, hogy a gyanús egyének igazoltatása alkalmával a csendőr különös gonddal járjon el, s amennyiben az igazoltatandó egyén cigány lenne, úgy a priusz-kérés alkalmával róla ujjnyomatlapot kell a csendőrség összekötőtisztje útján az Országos Bűnügyi Nyilvántartó Hivatalhoz küldeni. Az pedig vitán felül áll, hogy minden cigány „gyanus” egyén.

4. A m. kir. csendőrség központi nyomozóparancsnoksága által valamennyi csendőrőrsnek emlékeztetőül kiadott „Nyé. Tartalomjegyzék” 16. pontjának 3. bekezdése szintén felhívja az őrsők figyelmét, hogy a cigányokról ujjnyomatot vegyenek fel és így prioráltassák. A mult évben ez egy újabb rendelkezéssel lett kiegészítve, mely megjelent a Nyé. 231/1940.—117. tsz. alatt azzal, hogy bevezetendő

a Nyé. Tartalomjegyzék 28. folyószáma alá. E rendelkezést minden őrs, tehát az újonnan felállítottak is megtalálják a központi nyomozóparancsnokság által folyó évben újjalag kiadott Nyé. Tartalomjegyzék 28. pontjában.

Az előbbi rendelkezések szem előtt tartása mellett, a központi nyomozóparancsnokság múlt évben kísérletképpen másfél évre visszamenőleg megkeresett 57 olyan őrsöt, melyek különböző büntetendő cselekmények miatt 1939 január 1—1940 június 30-ig terjedő időben 123 cigányt fogtak el. A beérkező jelentésekből meg lett állapítva, hogy az elfogott 123 cigány közül csupán 36 cigányt prioráltattak ujjnyomatlappal az Országos Bünygyi Nyilvántartó Hivatalnál, holott a cigányok 89 büntetendő cselekményt követtek el* (rablás, lopás, csalás, magánlakásértés és kisebb részben közbiztonság elleni kihágást). Ki tudja, hogy mennyi büncselekmény terhelte őket még, amit esetleg az ország különböző részein más nevek és egyéb adatok alatt elkövethettek. Az őrsök még sem állapították meg személyazonosságukat ujjnyomatlapon alapján, hanem megelégedtek a cigányok által bementett hamis nevekkal. Eltekintve attól, hogy eme eljárásukkal a cigányok későbbi személyazonosságának megállapítását és megnyugtató módon való elítélését is megnehezítették, lehetetlenné tették azt is, hogy a kézrekerült cigányoknak esetleges már fennálló bírósági, hatósági vagy csendőrségi körözésük, nyomozatuk megállapítható legyen.

A cigányokról minden esetben, nemcsak akkor, ha büncselekmény miatt fogja el őket az őrs, hanem akkor is, ha csak egyszerű kihágást követnek el, vagy, ha kihágás nélkül is az őrskörletben megjelennek, mint azt sok őrs nagyon helyesen teszi, ujjnyomatlapon kell róluk felvenni és a csendőrség összekötőbiztosa útján a Hírközponthoz címzett jelentés kíséretében az Országos Bünygyi Nyilvántartó Hivatalhoz felterjesztetni, ahonnan azt a Hírközpont esetről-esetre mindig megkapja. A kísérőjelentésben az ujjnyomatot felvevő parancsnokság mindenkor jelentse (közölje) az ujjnyomatlapon szereplő cigány személyi és származási adatait (apja, anyja, neve, születési hely, év, hó és nap), jellegzetes ismertetőjelét, ha ilyen felfedezhető, az elkövetett büncselekmény módját, pl. ablakbetörés (beke-néssel, vágóval), falbontás, besurranás, stb., továbbá, hogy az illető hol található fel (hová lett átadva).

Ha büncselekmény nem forog fenn és csavargásért sem lettek elfogva, csupán az előbb említett rendelkezések értelmében lett róluk az ujjnyomatlapon felvéve, akkor elég erre az ujjnyomatlapon hivatkozni, de különös ismertetőjelüknek és a szülők nevének itt is fel kell tüntetnie lenni.

A kísérőjelentéssel kapcsolatban megemlítem, hogy legtöbb őrs a Hírközponttól az általa valamely büncselekmény, vagy egyéb okok miatt nyomozni kért cigánynak a Nyé-ben való visszavonását kért jelentésében nem jelent arról, hogy az általa elfogott, vagy egyébként kézrekerült cigányról vette fel ujjnyomatlapon vagy sem. Rendszerint egy külön jelentésben jelenti ezen tényt a Hírközpontnak, vagy terjeszti fel az Országos Bünygyi Nyilvántartó Hivatalnak. Ezen eljárás mindkét esetben a cigány nyilvántartás ügymenetében zavart idéz elő.

Sokkal helyesebb, ha az őrsök az általuk nyomozni kért cigány visszavonását kért jelentésük végén jelentik, hogy pl. Kolompár János elfogott (kézrekerült) cigányról felvett ujjnyomatlapon folyó hó . . . n az Országos Bünygyi Nyilvántartó Hivatalnak felterjesztettem. Ez először nem okoz munkatöbbletet az őrsöknek, másodszor egyszerűbbé teszi a cigány nyilvántartás ügymenetét.

A büncző cigány minden alkalommal más és más névvel, születési és származási adattal, sokszor hamis igazolvánnyal jelenik meg. Az ujjnyomatlappal prioráltató őrs nem gyanúsítja semmivel és az általa bementett név alatt tényleg nem követett el semminemű büncselekményt és e név alatt nem is körözik. Ujjnyomatlapon alapján azonban meg lesz állapítva, hogy őt nem Kolompár Jánosnak, hanem Sárközi Ferencnek hívják, valamint az általa használt összes álnevei és különböző születési évei és helyei is. Ekkor a cigánynyilvántartást végző kiértékelő alesoport, az ujjnyomatlapon alapján kapott személy- és származási adatok birtokában megkezdje a központi nyilvántartásban az azonosítást. S kiderül, hogy az ártatlannak hitt Kolompár Jánost, az általa használt más nevek és adatok alatt, számos és súlyos büncselekmények terhelik.

1940. évi augusztus 1. óta az előzőleg ismertettek alapján, a mai napig 2475 cigány lett — központilag a Hírközpontnál — nyilvántartásba véve.

Fontosságát igazolják — ez alapon az eddig elért — eredmények. Ugyanis a 2475 cigány közül azonosítási eljárással 60 cigány személyében 47 különböző büncselekmény (1 gyilkosság, 2 rablás, 40 lopás, 2 csalás és 2 orgazdaság) derült ki. Az elért eredmények *kizárólag ujjnyomatlapon alapján, az álnevek és egyéb adatok azonosítása folytán* jöttek létre. Mind olyan büncselekmények, melyekről a prioráltató őrsök nem tudtak és abban az esetben, ha ujjnyomatlapon nem lett volna a kérdéses cigányokról felterjesztve és a Hírközpont nem kapta volna meg, nem lettek volna megállapíthatók, illetve a cigányok az általuk elkövetett büncselekményekért az illetékes bíróság, hatóság és csendőrsöknek nem lettek volna átadhatók. Vagyis a körözött (nyomozott) cigányok továbbra is szabadlábban járva, a büncselekményekért az igazságszolgáltatásnak ki tudja még mennyi ideig adósak maradtak volna.

Az elért eredményekből itt ismertetek két esetet, amiknek sikere annak köszönhető, hogy a kérdéses őrsök, illetve ezek járőrei, nagyon helyesen, *szem előtt tartották* e sorok elején ismertetett rendelkezéseket.

1. A nagymágócsi őrs 1940. évi október 9-én az őrs körletében levő árpádhalmi bérgazdaságban mint rászédő munkást Sárközi István nyíregyházi, 1907. évi születésű cigányt igazoltatta. Nevezett magát egy hasonló névre szóló és adatai munkakönyvvel igazolta is. Az őrs azonban ezzel nem elégedett meg, hanem nevezettről ujjnyomatlapon vett és terjesztett fel az Országos Bünygyi Nyilvántartó Hivatalhoz. Ujjnyomatlapon alapján meg lett állapítva és az őrsrel közölve, hogy Sárközi István, Nyíregyháza, 1907. évi születésű cigány azonos: Herczeg, Orbán, Kovács, Sárközi István, Véső, Kolompár, Lakatos, Herczeg, Orbán, Sztojka János, Ajtai Sándor Máté (Fakaton) nevű cigánnyal, aki a következő születési helyeket és éveket használja: Kecskemét, Nyíregy-

* Két cigány két különböző büncselekményt követett el.

háza, Kistelek, Battonya, Biri, Vecsés, 1907. XII/10, 1908., 1909. I/30. Anyja: Herezeg Orbán Mária, Sárközi Rozália, akit a pestvidéki törvényszék lopás bűntette miatt két ízben is köröz.

Ujjnyomatlapjának a Hírközpontozóhoz való megérkezése után megkezdődött a központi nyilvántartás anyagában az ujjnyomatlapon feltüntetett nevek és egyéb adatok alapján az azonosítás. Az eredmény meglepő volt.

Sárközi István cigányt ugyanis Herezeg, Orbán István, Kovács István és Kolompár János nevek alatt: a budapesti rendőrfőkapitányság, cinkotai, pestszentimrei, érdi, biai, budaörsi, alagi, budakeszi, szegvári, abonyi, enyickei, nagyidai, hejőcsabai, hernádszadányi őrsök, a pécsi nyomozó alosztály és a miskolci rendőrkapitányság lopás bűntette, a szentesi rendőrkapitányság pedig rablás miatt köröztette, illetve nyomoztatta. Sárközi István, vagyis valódi nevén Herezeg Orbán István cigány, a bűncselekménysorozat, mely több csendőrkerület (számszerint öt) területére terjedt ki, 7 hónap leforgása alatt követte el.

A vele lefolytatott és 18 nap tartott nyomozások után 1940. november 7-én az enyickei őrs adta át nevezett cigányt a miskolci királyi Ügyészségnek, hogy elvegye jól megérdemelt büntetését.

2. A szatmárvári őrs folyó évi február hóban sorozatos lopások miatt elfogta magát Cserepóczi János, oroszországi születésűnek mondott cigányt. Az őrs itt is, nagyon helyesen, nevezett ujjnyomatlapot prioráltatta az Országos Bünygyi Nyilvántartó Hivatalban, hol megállapítást nyert, hogy nevezett azonos Taikuna Milus (Petrovics István) cigánnyal, ki Medinán született 1905. évben. Az Országos Bünygyi Nyilvántartó Hivatal értesítése szerint nevezett körözés alatt nem állott. A Hírközpontozóhoz így eljutott ujjnyomatlap alapján megint kezdetét vette a központi nyilvántartásban az azonosítás. Eredmény egy tíz év előtt elkövetett gyilkosság tettesének az igazságszolgáltatás kezére való juttatása. Ugyanis az azonosítás folytán meg lett állapítva, hogy a szatmárvári őrs által lopások miatt elfogott és prioráltatott cigány azonos azzal a Taikuna Milus 1905. évi medinai születésű cigánnyal, aki 1931. évi október hó 7-én a Sió partján vadházastársát Balogh Mária 15 éves cigány leányt meggyilkolta és utána a hullát a Sióba dobta, maga pedig a tett elkövetése után Jugoszláviába menekült. Nyomozata megjelent a volt szedresi őrs 1/104.—ics. 1931. számú jelentése alapján a Nyé. 238/1931.—18. tsz. alatt. Erről a Hírközpont az őrsöt távbeszélőn azonnal értesítette s miután Taikuna még az őrs őrizetében volt, erre vonatkozóan is bevezették a nyomozást. Taikuna a gyilkosság elkövetését beismerte, ezért folyó év február 23-án a szatmárnémeti kir. Ügyészségnek lett átadva.

Az itt ismertetett két példa is bizonyítja, hogy mennyire fontos, hogy az őrsök és egyéb parancsnokságok a cigányokat minden esetben és azonnal ujjnyomatokkal prioráltassák, mert történetesen az igazságtétel pillanatában lehet a cigány a legártatlanabb, békésen dolgozhat, mint a többi, becsületes munkájából élő annyi száz és száz más ember, de ez nem biztosíték arra, hogy nem terhelje-e őt korábban elkövetett sok és súlyos bűncselekmény. — De abban

az esetben is, ha az őrs egy-két bűncselekményt, amivel ő, vagy a szomszédos őrs gyanúsítja, rá is deríti, nem tudja a többi bűncselekményért a megfelelő eljárást vele szemben lefolytatni, mert hiányzik az ujjnyomatlapra való prioráltatás.

A szatmárvári őrs Taikuna Milust ugyan lopásokért fogta el és át is adta volna az illetékes bíróságnak, nevezett cigány el is szenvedte volna a reá ezért kiszabott büntetést, de a legsúlyosabb, a „gyilkosság” most is megtorlatlan maradt volna.

A cigányok ujjnyomatlapra való prioráltatásának más célja is van. Az Országos Bünygyi Nyilvántartó Hivatalnál ugyan eddig is voltak és lesznek is cigányok ujjnyomatlap alapján nyilvántartva, de csak azok, akiknek mint büntetett előéletűeknek előzményük van, vagy bűncselekmény miatt valamely bíróság ellenük jogerős ítéletet hozott és ennek folytán büntetőintézetben letartóztatásba kerültek. Viszont azoknak a csavargó cigányoknak ujjnyomatlapjai, akiket legtöbb esetben közbiztonság elleni kihágás miatt fog el és prioráltat az őrs, tekintve, hogy még előéletük — úgy mondjam — tiszta, nem lesz az Országos Bünygyi Nyilvántartó Hivatalban — visszatartva, hanem vissza lesz adva a prioráltató őrsnek.

Ennélfogva a cigányok tetemes száma, a róluk felvett és az Országos Bünygyi Nyilvántartó Hivatalhoz felterjesztett ujjnyomatlapok dacára, ott nyilvántartásba nem kerül.

Mivel közbiztonsági szempontból igen fontos, hogy a Magyarországon élő összes cigányok ujjnyomat alapján nyilvántartásba kerüljenek, akár követtek el bűncselekményt, akár nem (mert bármikor követhetnek el), a központi nyomozó parancsnokságnál 1940. augusztus 1 óta e sorok elején említett külön cigány nyilvántartást vezették be. Tehát, ha az őrsök és más parancsnokságok minden alkalommal ujjnyomatlapot terjesztenek fel az őrskörletükben lakó, vagy ott bármi miatt megforduló, vagy bármi természetű ügy miatt velük érintkező cigányokról, akkor lassan-lassan a *Hazánkban élő összes cigányok*, mivel az ujjnyomatlapok 1 példányát az Országos Bünygyi Nyilvántartó Hivatal a Hírközpontnak megküldi, ujjnyomatlap alapján nyilvántartásba kerülnek. — Ebben az esetben pedig, a cigányok bárhol, bármilyen név és adat alatt is jelennek meg, 48 óra múlva már a cigány nyilvántartásba beérkező ujjnyomatlapunk alapján meg lesz állapítva, hogy az illető cigány kicsoda.

Ezenfelül van még más is. A legfontosabb, amit ezzel elérünk az, hogy az őrsök által a cigányok gyakori „zongoráztatása” (ujjnyomatlapfelvétel) a cigányok között rádió és telefon nélkül is futótűzként terjed el. A cigány ugyanis nagyon jól tudja, hogy ha semmi mással nem is, de ujjnyomata alapján megállapítják az ő személyazonosságát (ennek a meggyőztetését célozza sokszor már gyermekkortól több esetben is az ujjak hegyeinek összevagdálása). Ez esetben pedig hamar eléri őt az igazságszolgáltatás súlyos keze s ettől való félelmében visszariad attól, hogy bűncselekményt kövessen el, vagy legalább is erősen csökken az általa elkövetett bűncselekmények száma.

Ha ezt így sikerül elérnünk, akkor nyugodt szívvel mondhatjuk azt, hogy a magunk részéről megoldottuk a cigánykérdést Magyarországon.

Portyázás.

Német meghívásra Belgrádba utazott Budapest-ről egy légoltalmi bizottság, hogy lásson, tapasztaljon. Beszédese példa a szervezés tökéletességére, hogy a világ még fel sem ocsudott a balkáni tüzi-játék káprázatából, a németek máris derekasan benne vannak a kiértékelésben s a tanulnivalóból juttatnak másoknak is. Nem ülnek meg a babéron pillanatra sem, az óriási gépezet minden részecskéje villámgyorsan a helyén terem, mint ahogy a tökéletesen ép emberi testben segítik egymást hajsza-pontos együttműködéssel a szervek. Mindenki min-dig a maga helyén van s a maga munkakörében az emberileg elérhető tökéletest alkotja. Ha mi magya-rok sok kíváló vonásunk mellé még ezt is ilyen mér-tékben elérjük, vezetőszerrepünk jogossága megkét-szereződik a velünk együtt élő többi népek fölött.

Ez az eredmény az egyes emberek munkájából tevődik össze. A németeket sem a százmillió számuk tömegereje emeli ilyen magasságokba, nem a száz-millió adja az egyesek értékét, hanem az egyesek rakosgatják össze a maguk egyéni teljesítményeivel ezt a százmillió tömegértéket. Amikor tehát szer-vezettségéről, egy nép csodálatos eredményeiről olva-sunk, ne intézzük el azzal a kérdést, hogy hja, könny-nyű nekik, vannak elegendő. Sokkal fontosabb, hogy kikből, milyenekből áll ez a — vannak.

Az egyéni teljesítmény diadala, amit most meg-bámul az egész világ. Az egyes ember munkájának és értékének győzelme a rendszertelen, nehézkes tö-megerő fölött. A németekkel szembenálló tábor a félvilágot meg tudja mozgatni, de ez az irtatlan gépezet lélektelenül dolgozik, a tonnamilliók, arany-hegyek, négyzetkilométerszázczek, hevenyszepe ösz-szeszedített hadosztályok tehetetlenül vergődnek, mintha varázslat ütné ki kezükből a fegyvert. Ki-tűnik most, hogy a világbirodalmak rettegett és nemcsak legyőzhetetlennek, de egyenesen megtá-madhatatlannak tartott gépezete is babona akkor, ha olyan erővel találkozunk, amelyben az egyéni tel-jesítmények érzésben, gondolatban és értelemben egyenkint is kitűnők és összességükben is jó kezek-ben vannak.

Végezze a maga munkáját mindenki tökélete-sen, ez az alap. Úgy, mintha egyedül tőle függne az egész ország jelene és jövője. Nincs jelentéktelen munkakör. A legnagyobb hibák egyike például, ha az őrsparancsnok a járőrvezető, az pedig a járőrtárs munkáját és rendeltetését aláértékeli azért, hogy a maga beosztásának a fontosságát ezen az úton emelje. Ez csupán optikai bűvészmutatvány, a köz-érdek nem megy tőle előbbre, ellenben megvan az az eredménye, hogy az alacsonyabb beosztásban le-

vőnek elmegy a kedve a teljes erő kifejtéstől s las-sankint maga is elhiszi, hogy az ő feladatukra csak olyan van is, nincs, mindegy.

A németek most bebizonyítják, hogy nincs je-lentéktelen munkakör, mint ahogy értéktelen kon-zervdoboz sincsen. A kicsi részek diadalát látjuk. Önbecsülést, önértékelést kell beleoltani a részecs-kékbe, a legkisebbe is. A legfiatalabb próbacsendő-r is óriási érték, mert józan értelme, magyar szíve és férfias ereje az eredmények, teljesítmények kincs-es-bányája, csak fel kell tárni ezt a bányát. Minden egyes ember óriási érték, ha jól gazdálkodunk vele és ő is tudatában van a maga fontosságának.

Ami azután a légoltalmi tanulságokat illeti Bel-grádban van mit nézni. Annyi külföldi példa után így indult neki egy főváros a háborúnak, — lehet ez? Tények mutatják, hogy lehet. Mi ezen a téren is haladottabbak vagyunk, de a kihágási ítéletek tö-mege mutatja, hogy nálunk sem veszi komolyan mindenki a légoltalmat. Igaz, hogy a községek álta-lában biztonságban érezhetik magukat, de teljes biztonságban még a tanya sem. A légítámadások célja elsősorban az értékek pusztítása, érték pedig éppen elég terem a földeken.

Célszerű a községek légoltalmi felkészültségét is komolyabban venni. A háború még nem ért véget, útjait senki sem ismerheti biztosan. Azzal még nem ártunk senkinek, ha felkészülünk valamire, ami nem fog bekövetkezni, de hiába kapkodnánk akkor, ha valami mégis történne s a felkészültség hiányzana. Jó tehát ennek is utánajárni és megmagyarázni azoknak, akiket illet, hogy a veszély soha sem lehet annyira távol, ami a közömbösséget indokolhatná.

Aki látta honvédeink hazatérését a fővárosba s így tanúja volt a lelkesedés fellobbanó tűzének, annak módjában állott pillanatra tisztán látni a magyar tömegérzések dolgában. Egyik nagy ese-mény a másikat követi, nálunk a napiélet mégis a rendes kerékvágásba halad. Már-már azt hihetnénk, hogy valami ólmos közömbösség ez a nagy csend, pedig nem az. A világháborús katonai felvonulások legforróbb jelenetei ismétlődtek meg, mikor páncé-losaink végigvonultak az utcákon. Repült rájuk a virág, az ajándék, néhány órára kinyílt az emberek lelke és megláthattuk benne az izzó parazsat.

Jó volt ezt látni. Jó tudni, hogy nem a fáradt-ság és aggodalom csendje, hanem a várakozás fe-szültsége és hangtalansága uralkodik az utca jövő-menő népén. Jó érzéke van a nemzetnek ahhoz, mi-kor lehet és kell ünnepelni s mikor kell még várni rá. Biztosan meg tudjuk különböztetni a befejezett eseményeket a vajúrástól s amint nem sietjük el a mámort, nem tör meg a várakozás sem. Ha megnéz-zük az utóbbi két évben egyes nemzetek sorsát, ma-gatartásukból rendszerint ez a józanság hiányzott. Bennünk megvan ez, de ha egyszer megjön az ideje annak, hogy a fejek megforrósodhatnak, a parazsat készen tartjuk hozzá a hamu alatt, ezt többszáz-ezer torok bizonyította most a pesti utcán.

Annyi a látogató a nemzetközi vásáron, hogy kerítéseket dönt a tömeg. Ez az első látható életjele

annak, hogy nagyobbak és gazdagabbak lettünk. Fel tudjuk ma még fogni, mennyivel gazdagabbak, mert a visszakapott hatalmas vagyont előbb ki kell tatarozni, ez pedig lemondásokat jelent. Gazdaságilag most még csak a szakemberek tudják értékelni a területgyarapodásokat, az egész nemzet majd csak évek múltán fogja megérezni, hogy az élet szebb és könnyebb, dúsabb lett körülötte. Az ideai vásár biztató jel arra, hogy ha a világesemények le nem fékezik az alkotás ütemét, nem sok évig kell várni erre. A külföld érdeklődése vásárunk iránt igen nagy, ez pedig legbiztosabb értékmérője minden ország gazdasági erejének és fontosságának.

Igy valósul meg fokozatosan a mi reviziónk nemcsak térben, hanem erőben is annak minden felemelő hatásával.

Diciosanmarint átkeresztelték a románok Tarnavevenire. Tulajdonképpen Dicsőszentmártonról van szó, ami románossá torzított alakjából is könnyen kivehető s éppen ez az oka a mostani keresztelőnek.

Nem új dolog maga a tény, inkább az időpont időszerűtlen. Európában két év alatt számtalan átmázolt községnév és cégtáblatért vissza a régi írásmódhoz és ez az átalakulás még egyáltalában nem ért véget, de éppen fordított irányban, mint ahogy a románok most újra kezdenék. Akkor is elkéstek volna ezzel, ha negyedszázaddal ezelőtt csinálnak Dicsőszentmártonból Tarnavevenirt, most pedig határozottan komikus ez az átfestés, mintha lán-goló épületet húsvéti szagosvízzel, cseppenként locsolna az ember. Komikus, tehát nem érdemes róla többet mondani.

Kanadában bebörtönzik azt, aki csak halvány feltevésképpen is azt meri mondani, hogy a németek megnyerhetik a háborút. Erre gondolni sem szabad Kanadában.

Volt egy időszak, amikor Kanada és a hozzá hasonló országok a szabad gondolat és szabad szó eldorádójaként szerepeltek az unalomig bizonyos irányzatú napisajtónkban, viszont nálunk, ezek szerint az újságírók szerint, kötött volt a szó és gondolat.

Hát most tessék megfigyelní az emberek beszélgetését, amikor suttymban összehajolnak, sőt nem is olyan nagyon bujkálnak vele, hanem elég világosan megmondják, nemcsak a véleményüket, hanem határozott vágyukat is abban az irányban, hogy melyik félnek jusson a győzelem. Nálunk ezért nem jár börtön. Hát kell ennél türelmesebb ország? Itt ne lett volna a szó valaha is szabad, amikor manapság sem gátolják?

Ha azonban ők annak idején Kanadát hozták fel mintának, most mi ajánljuk ugyanezt. Kanadai módszerrel a mi fecsegőink szava is gyorsan elhalakulna.

Tetszik Önnek

a Csendőrségi Lapok képes melléklete? Biztosan. Legyen munkatársunk, segítők abban, hogy minél gyakrabban adhassunk ilyen mellékletet: küldjön fényképeket.

A magyar hős.

Írta: Dr. SAÁD FERENC százados, egyetemi magántanár (Pécs, Katonai nevelőintézet).

Aki ma hősről akar beszélni, szent áhitattal forgassa a szót, mert a lélek mélyére kell szállania, hogy megkeresse azt a kincset, azt a bűvös fáklyát, aminek segítségével hamvadóban levő szikrák újra lángra lobbannak és a dermedten szunnyadó ősi szellem új életre kél. Aki ma magyar hősről beszél, az mutassa meg hallgatóságának azt a mártir csontokból felépített szilárd alapot, amin a haza épülete nyugszik és mutassa meg hőseink megszámlálhatatlan hosszú sorának ezeresztendő akaratát.

A hősiesség fogalmát sok bölcselő akarta már meghatározni. Felsorakoztathatnánk néhány gyönyörű körmondatot, de megnyugtató választ csak a történelem adhat. A hősiesség ugyanis ösztön és ahogyan az anyaság szent misztériumát megérezheti a szív, de soha fel nem fogja az értelem, úgy a hősiességet is előbb megmagyarázhatja az, aki érezni, mint aki gondolkodni tud. A világirodalomban talán a nagy angol író. Shakespeare fejezte ki legszebben a hősiesség fogalmát, mikor így szólaltatja meg Julius Caesart:

„A gyáva többször hal meg a sír előtt,
A bátor egyszer izleli a halált.
Minden csodák közt, melyeket tudok,
legrendkívülibbnek találom azt,
Hogy ember félni tud.
Holott a kényszerű vég, a halál
Eljő, ha jönnie kell.”

A küzdelembe a természet sodor bele bennünket és vagy megtöri, vagy megteremti az embert. Olyan erő ez, aminek sem eredetét, sem hatását kiszámítani nem lehet. Sokan a békeszolgálatban megfogalmazott katonai erények összességét tartják hősiességnek, pedig a hős nem szükségképpen katona, hanem az olyan ember, aki minden sejtjével, minden idegszállával egy nagy eszme szolgálatába képes állni és aki a mindig előrenéző, soha meg nem torpanó, cselekvő élet birtokosa. Igazi jó hadvezér csak az lehet, akinek lelkében az ész tökéletes egyensúlyban van a jellemmel, a bátorsággal. Napoleon szerint: „A hadvezérnek négyzetszerűnek kell lennie. A négyzet alapja a bátorság, az akarat, magassága pedig az értelem.”

Ennek a hadvezértípusnak legtökéletesebb megtestesítőit a honfoglaló és a kalandozó magyar hadseregben találjuk meg. A félnomád állapotban lévő, lótarató népeknél fejlődnek ki a legtökéletesebben a katonai erények. A folytonos helyváltoztatás kényszeríti ezeket a népeket rendre, fegyelemre, összetartásra. Az egységes vezérlet szükségességét hamar belátják és ősi emberi ösztön készteti őket arra, hogy a legbőlesebbet és legvitézesebbet válasszák vezérnek. A honfoglaló magyar sereg harcmodora igen kemény fegyelmet, alapos kiképzést és tudatos nemzetvédelmi politikát kívánt. A honfoglaló Árpád vitézességét magasztaló mondákat valamennyien ismerjük. A bölcsességéről is szól egy nagyon jellemző, a mai kor fiai számára igen tanulságos monda:

„Árpád előtt megjelent egyszer a gótok követe és hosszú lére eresztett cifra beszédben mondta el jövetelét-

nek okát. A magyarok fejedelme komolyan végighallgatta, de egyetlen szót nem ejtett ki a száján.

A kényelmetlen helyzetben lévő gót követ végül megkérdezte:

— Mi a válaszdod uram fejedelem?

— Mondd meg otthon — felelt a magyarok vezére, — hogy míg te beszéltél, én addig a szót rágtam és hallgattam!

Az ősmagyarok tudatos nemzetvédelmi és katonapolitikájának egyik igen érdekes megnyilvánulását olvashatjuk ki a Bécsi Képes Krónika Lehelmondájából:

A német császár személyesen hallgatja ki az elfogott Lehel vezért és megkérdezi, hogy mi a célja valójában a magyarok szüntelen támadásának?

— Mert akkor a ti kezeitekbe esünk és elveszünk, mikor benneteket üldözni megszűnünk! — válaszolta büszkén a magyar hadvezér.

A bátorság rendkívül különös hatással van a szemlélőkre. Még a gyávára is ráragad sokszor. „A vitézségen úgy lángollobban a vitézség, mint a gyertya a másik gyertyán!” — mondja egy nagy író. A hősök és szentek átszellemülnek. Elektromos központokká válnak és sugározzák magukból az isteni eredetű erőt. Ennek az igazságnak egy ősi egyszerűséggel leírt, de mégis meggyőző bizonyítékát találjuk egy nagyon régi könyvünkben.

László herceg Pozsony várát több napon át ostromolta. Salamon katonái kijöttek a várból és viaskodtak László katonáival; de Salamon és László is többször kiállottak és címereiket megváltoztatva, mint közvitészek harcoltak. Történt egyszer, hogy Szent László a dél csendjében a vár alá ment. Meglátta őt jönni Salamon és fegyverzetet cserélve eléje ment, anélkül, hogy felismerte volna, de őrá sem ismert rá László. Salamon katonái a várfalakeről ülve nézték őket. Salamon őt közvitésnek gondolta, azért ment vele megküzdeni. Tüstént mihelyt hozzáért és arcába nézett, két angyal látott meg László feje felett, amint tüzes karddal repültek és fenyegették ellenségeit. Ennek láttára Salamon a várba futott. Katonái megdöbbenve mondták neki: Uram! Mi ez? Mit látunk? Soha sem láttunk megfutni kettő, vagy három előtt sem, hogyan lehet hát ez? Salamon pedig ezt mondta nekik: „Tudjátok, hogy az ember előtt nem szaladok meg, de ez nem ember, tüzes karddal védelmezik”.

A hősiességre nem lehet felkészülni. A jeles harcított úgy hasít bele az emberiség szürke, hétköznapi világába, ahogyan a villám kettészakasztja a felhőkárpitokat. „A lehetetlenség csak a félénkelek rémképe, a gyávák menedéke” — mondja a világ egyik legnagyobb hadvezére. Kitűnő példa erre Laczkfy Dénes hőstette Somma vára alatt, Olaszországban 1350-ben:

Castellamare-ból vonult egy nagyobb magyar csapat Aversa felé, ellenséges területen. Laczkfy Dénes volt az utóhad parancsnoka. Somma vára felé a hegyzsorosok és úrvésztek egész sora következett. Az elővéd és a derékhad símán elvonult a szürkületben Somma sziklavára alatt, mire azonban az utóvéd is odaérkezett, világos nappal volt. A vezér megtette ugyan a legszükségesebb intézkedéseket, de hasztalan, mert egyik pillanatról a másikra hatalmas nyíl- és kőzápor zúdult az utóvédre. Laczkfy Dénest az aljas merénylet hatására elfogta a

vad indulat. Leugrott lováról és egy óriási termetű katonára pattanva, egyedül megtámadta a várfalon ülő olasz katonákat. Százan is rohantak rá. Fejét pajzsával védte ugyan, de csak úgy zuhogtak rajta a szekerce- és lándzsaütések. A magyar katonák csak nyíllövésekkel tudtak segíteni, mert nem voltak kéznél ostromlétrák. Laczkfy Dénes nem tágtított. Rettenetes helyzetében úgy osztogatta a csapásokat, mintha szerződéses szolgálója lett volna a halálnak. Végül a várfal egy kiálló párkányára felugrott és visszanyerte teljes mozgási szabadságát. Tökéletes rést üt az ellenségben. Csapata már tódul is utána. A jópélda ragadós. Most már valamennyien az oroszánok bátorságával küzdenek. Somma lakóinak volt mit megbánniuk. Hét száz harcost vesztettek azon az emlékezetes reggelen.

A hősi önfeláldozásnak talán legmegrendítőbb példáit azok a harcosok mutatták, akik egy-egy hadvezér, vagy uralkodó ruháit és hatalmi jelvényeit felöltve, magukra vonták az ellenség figyelmét és életükkel megváltották azoknak, a nemzet szempontjából nélkülözhetetlen értéket jelentő létét. Ezek a hősök nem kötelességből, hanem rajongásból ontották drága véréket. A magyar történelemben, egyik híres festményünkről jól ismert Szécsi Dezső mellett, Kemény Simon önfeláldozása a legnagyobb.

A törökök 1442 márciusában Mezet bég vezetése alatt Erdélybe törtek. Hunyadi Jánosnak alig volt ideje arra, hogy hadat gyűjtsön ellenük. Gyülelést és teljesen gyakorlatlan seregét a törökök Mezőszentimrénél visszavonulásra kényszerítik. Később Szénnél már Hunyadi támad. A kémek azt a hírt hozzák, hogy Mezet bég egyetlen célja Hunyadi János elpusztítása. A legjobb török bajvivókat hozta magával, mert tudta, hogy a kereszténység e nagy oszlopának kidölte a Duna völgyének útját nyitja meg a török seregek előtt. Kemény Simon ekkor önként jelentkezett. Kérte Hunyadi, adja át neki öltözetét és címereit, hogy így magára vonva a török fősergének figyelmét, a csatarendet megbontsa. Kellő pillanatban azután a magyar fősergének az igazi Hunyadi vezetésével teljes sikerű oldaltámadást intézhet. A terv tökéletesen sikerült. Kemény Simon az Órhegyen mérkőzött meg a törökökkel.

Ötezer harcost jelölt ki Mezet bég, tervének végrehajtására. Kemény Simon valósággal fürdött a kiontott vérben. Mezet bég fiát, Ferhádót is másvilágra küldi, de a fiatal töröknek sikerült Kemény Simon lovát átűznie. A bég szörnyű fájdalomában a gyalog továbbküzdő magyar hőst végleg legázolja. A török seregek diadalordítása azonban hamarosan halálhörgéssé változott, mert az Ompoly völgyéből meglepetésszerűen oldalba támadó igazi Hunyadi János megbosszulta legjelesebb vitézének halálát.

A török hódoltság idején, a híres végvári küzdelmek korában, hazánkban egészen különleges hősi életforma alakult ki. A mohácsi csata után megtört ugyan a magyarság támadó ereje, de százszoros erővel ébredt fel katonáinkban a harevagy. A XVI. század alapjában véve tele van nyomorúsággal. Mégis az állandó fegyveresörgés olyan színpompás katonaeléletet varázsol nálunk, olyan ragyogó és elévülhetetlen példáit adja az ősi magyar vitézségnek, hogy ezeknek fényét a sok könny, vér, szenvedés és nélkülözés nem tudja elhomályosítani.

Ennek a kornak magyar katonája vitézi hír-

névre törekedett. A hírnévre való törekvéssel és a gyávaságtól való irtózással lehet megmagyarázni azokat a mesébe illő hőstetteket, amelyekben olyan gazdag ez a század. Mivel a várharok korában, különösen télvíz idején, hosszú kényszerzűneteket tartottak a hadakozásban, a nyugtalan vérű török és magyar vitézek bajvivással tarkították a végvári élet unalmát. Valóságos bajvívó szokásjog alakult ki és azt mindkét fél törvényként tisztelte. A vitézi viadalokat nagy titokban tartották, mert tiltotta azt a hadifegyelem. Az ilyen nyugtalan vérű, örökké harcolni vágyó bajvívó katonát „versengős” vitéznek hívták. Sok ilyen híres „versengős” vitéznek nevét jegyezte fel a magyar történelem. A legelső volt köztük vitéz Thury György, előbb lévai, majd palotai, később kanizsai főkapitány.

A magyar ember és a magyar hős mintaképe Thury György. Mint közlegény kezdte a katonai pályát és saját emberségéből küzdötte fel magát az akkor elérhető legmagasabb rendfokozatig. Rettentő erejű és ügyességű vitéz. Kérlelhetetlen az ellenséggel szemben, de kitűnő, alattvalóiról gondoskodó, bajtársias szívű katona. Minden jó magyar vitézt testvérének tartott és jóllehet egész élete hadakozásban telt el, mégis az emberi becsület, tisztesség és megbízhatóság mintaképének tekintették.

A tárgyilagos történetíró így ír Thury Györgyről: „A csatáknak lelke, a törököknek réme ő, aki a félelmet nem ismeri és aki az életet mindennap kockára vetni nem sajnálja, hogy hazájának használhasson. Az erő a karjában oly nagy volt, mint a bátorság szívében. Ő is azok közé tartozott, akik a végbeli életet mindenél sebbnek tartották. A harcok izgalma és gyönyörűsége volt az ő kenyeré. De bár egész életét a harcban tölti, soha el nem durvul. Mélyen hívő lélek ő, ki az Uristennek félelmétől el nem idegeníti magát. Az egyetlen dolog a világon, ami miatt a szíve olykor rettegésben vagy, a családja sorsa.”

Thury nem szeretett várba zárkozva ülni. Bár Palota várát ötszáz vitézével nagyszerűen megvédte, húszszoros török túlerővel szemben, mégis jobb szerette a mezei harcot. Ezért vált a leghíresebb bajvivóvá. Bajviadalainak számát nem lehet pontosan megállapítani, tény azonban az, hogy igen sok vitéz külföldről, így Koralikos nevű török Mezőpótámból azért jött hazánkba, hogy Thuryval megvívjon. Soha nem győzte le senki, pedig korának minden nevezetesebb vitézével megvívott. A végén a törökök 1571 április másodikán törbeesalták. Egy rablócsapatot küldtek a hitetlenek Kanizsa környékére, mert tudták, hogy Thury, várának környékén nem néz tétlenül semmi rendzavarást. A rablócsapat Oroszton falu felé menekült, ahol a török lesvetők bekerítették Thury kis csapatát. A magyarok már majdnem kivágták magukat, mikor hátrálás közben egy mocsaras rétre kerültek. A lovak hasig süppedtek az iszapba. Thury György lova is elveszett. Igen nagy nehézségek árán azonban kikeveredett rettentő helyzetéből, sőt lovat is szerzett magának. Az egyik lába már a kengyelben volt, amikor a törökök közrefogták és megadásra szólították fel, mert mindenáron élve akarták elfogni. Amikor a hős ezt észrevette, eldobta nehéz sisakját, hogy feltétlen halálos sebet kapjon. Forgách Simon így írja le halálát:

„...nagy erősen vívott mindhaláláig! Végre egy nébány kopjával átalöklelték. Az fején is sok sebek estek és úgy esett a földre. Így lett az jámbor, vitéz embernek halála.”

Híres ember, aki járt a világháborúban, ezt írta a jó csapatvezérről:

„Nincs az a király a földkerekségen, akire alattvalói olyan hűséggel tekintetének, mint az a parancsnok, aki a végveszély pillanatában övéin körültként és minden reá szegeződő tekintetből a legteltesebb bizalom és hűség sugárzik feléje.”

Mit írt volna ez a francia, ha látta volna Bottyán Jánost, a félszemére vak kuruc csapatvezért a hatvani csatában, aki haldokolva, sátrából irányította csapatainak mozdulatait, majd pedig a döntő pillanatban lóra kötöztette magát, odaállt a csapatok élére, lelket öntött a csüggedőkbe, megfordította a csata sorsát, ezután pedig, mint aki jól végezte dolgát, behunyta örökre a másik szemét is.

A hőst nem lehet utánozni. Nem az igyekezet sarkalja őt, nem a meggondolás, nem valami kitűzött és előre elgondolt érvényesülési vágy, hanem a gyönyörűség. Igazolással elevenítsük fel Zeyk Domokos hősi tettét és halálát:

Zeyk Domokos a segesvári csatának, Petőfi Sándor mellett, a másik legendás hírű alakja. Amikor a magyarok az ütközetet elvesztették és mindenki visszavonult, Zeyk Domokos nem hagyta el a csatateret. Hatalmas pallosát megforgatta a feje felett és úgy aprította a kozákokat, mintha gép lett volna és nem ember. A magánosan viaskodó, a lehetetlennel harcoló, óriási természetű lovas az ellenséget is bámulatba ejtette, sőt valósággal lenyűgözte. Egy orosz tábornok, egyesek szerint Lüders, vágtazott a viaskodókhoz és annyira meghatotta a vitézségnek ekkora foka, hogy az orosz katonáknak „Állj”-t vezényelt.

Az orosz katonák abbahagyták a küzdelmet. A tábornok egy tisztet küldött Zeyk Domokoshoz azzal az üzenettel, hogy adja meg magát. A hős tagadólág intett fejével.

Az orosz tábornok nem tágitott!

— Fogjátok el élve! — parancsolta.

Egy egész csomó kozák vetette magát a hősre. Az volt a törekvésük, hogy lehúzzák a lóról. Zeyk változatlan hősiességgel védte magát, míg kardja egy eleje tartott puskán ketté nem törött.

— Add meg magad bajtárs! kiáltott rá franciául egy orosz tiszt.

Zeyk visszakiáltott: Zeyk Domokos meghal, de rab nem lesz soha! Ezzel eldobta a csonka kardot és főbelötte magát.

Olyan volt ez az esemény, mint az Istennek bemutatott legtisztább véráldozat. Ennek az embernek a lelke még életében elkülönült a testétől. Nem hiába írta Zrínyi Miklós a költő és hadvezér:

„Oh százszor boldogok, kik hazájok mellett Vitéz módra letették kedves élteket.”

Külön csoportot képez a hősök fényes csarnokában azoknak a vasakaratú férfiaknak tömege, akik a harc közben, mint felelős parancsnokok, súlyos sebesülésük ellenére is tovább vezénylik az ütközetet. Vérvesztetéstől elerőtlenedett testüket kiköttek és csak a lélek ereje sugárzik még kötelességük maradéktalan végrehajtásáig.

A világháború és az otrantói csata legendás hő-sének, a Novara parancsnokának nagyszerű tettét megismételni felesleges. Minden ma élő magyar embernek kötelessége azt ismerni.

Végzettszerűen hasonlatos az otrantói szoros hő-sének haditette a tömösi szoros Leonidasának, Kiss Sándor ezredesnek önfeláldozásához.

1849 június 19-én Kiss Sándor ezredes védte a tömösi szorost 2600 honvéddel és hat ágyúval. Harmincezer orosz állott velük szemben, hatszoros tü-zérségi fölény büszke tudatában. Reggeltől késő dél-utánig óránként rohamozták az oroszok a magyar sáncot. Kiss ezredes mindig a sánc legkiemelkedőbb pontján állott. Kávébarna honvéd atillája úgy fe-szült daliás alakján, mintha bálba és nem csatába készülne. Délután négykor az ezredes balkarján megsebesült. Kötözés után azonban nem távozik, hanem lóháton bejárja az összes erődítéseket és a javítás felől intézkedik. Amikor visszatér eredeti harcálláspontjához és a lóról le akar szállani, újból golyót kap a balcombjába. Elveszti az eszméletét. Környezete rémült tanácstalansággal forgolódik kö-rülötte. A honvédek egyre nagyobb aggodalommal szemlélik az eseményeket. Rémhírek terjednek. Ek-kor szerencsére magához tér a kétszeresen sebesült hős ezredes. Fel akar állni, de sebesülése nem engedi.

— Kerítsetek egy széket! — parancsolja.

Senki nem tudja, mit akar Kiss ezredes, hiszen többen azt gondolják, nincs is eszméleténél, de a parancsot teljesítik. Az egyik tábori sátorban vélet-lenül akadt egy szék.

— Kötözzetek rá! — parancsol tovább a vezér.

Tisztjei azt hiszik, fájdalmában megtévelyodött, de a parancsot kénytelenek teljesíteni. Derekat, mel-lét és lábait a székhöz kötik.

— Vigyetek a sánc tetejére! Intézkedik tovább.

Az emberek azt hiszik, álmot látnak. A nagy-szerű példa nyomán az emberek bátorsága megkét-szereződik.

Az ellenség így nem is vette volna be a szorost, de megvesztegetett román hegyipásztorok útvesztő-kön és ösvényeken keresztül a magyar csapatok há-tába vezetnek egy erős orosz különítményt.

Kiss ezredes elrendeli a visszavonulást. Ő maga azonban nem tágit. Néhány huszára kíséretében a sáncon marad. Később azokat is elküldi. Fogságba jutni azonban nem akar.

A diadalittas oroszok egyedül találják a sánc tetején a székhöz kötözve. Kardját még akkor is ke-zében szorongatja. A lenyugvó nap dicsfénnel vonja be hős alakját. Mégegyszer felemeli tekinte-tét és kardját rá akarja emelni az orosz csapat pa-rancsnokára. A kéz azonban már nem engedelmes-kezik. A kétszeres vérveszteség mellett siettetette vé-gét a gyűrűjében lévő mérge. Élve nem jutott az ellenség kezére.

A végtelenségig lehetne folytatni a magyar hő-sökről való szent emlékezést. Magasztos tanulságok levonására azonban ennyi is elég. Aki ma Magyar-országban hősről mond regét, az ne a lemondás hangját használja, hanem támassza fel millió és millió hősi halottunk lelkét és keresse meg ezt az igazságot, amire ezek az emberfeletti emberek ta-nítják a késő utódokat.

Ők elmondhatják, hisz vérükkel fizettek e nagy tapasztalatért, hogy minden látszat ellenére testvér-

telenül egyedül élünk a népek hatalmas tengerében. Nem számíthatunk senkire és semmire. Karunk és elménk ereje, hitünk szilárdsága az egyetlen biztos reménységünk. A mi nemzeti létünk esetleges és bármikor gyöngé pillanatainak mindig akadhat mohó kihasználója. Mi tehát ingadozás nélkül és előrenézéssel tekintettel járhatjuk csak az élet útját. Számoljon le hát mindenki azzal, aki magyarnak nevezi magát, hogy ebben az országban egyforma keményfából készül a böleső és a koporsó. Ezen a két dolgon kívül biztosan csak az útitársnnya a mienk. Magunkkal vihetjük, ha beszólítanak ben-nünket az igazi, természetes, tehát hősi életet élő magyar férfiak sorába. Mert nem igaz az, hogy a gépesített háború nem engedi érvényre jutni az egyéni kiválóságot, a hősiességet. Éppen fordítva áll a dolog. A gép élettelen és lélektelen valami ember nélkül. Ha férfi nyúl hozzá, megelevenedik a hideg érc és kapcsolat keletkezik az újkori szörny, meg az ember lelke között. „Mit ér ezer, meg ezer ágyú, gépfegyver, mit ér, ha mégannyira is fel vagyunk fegyverkezve, ha a lelkek nem harciasak!” — kiált fel Mussolini 1917-ben. A mennyiség és milyenség kérdése a hadviselésben és az állam életében már régen eldőlt a milyenség javára. Hősi életformát kell tehát hirdetnünk és élnünk.

A természet örök törvénye az, hogy új élet csak vér, vas és szenvedés nyomán sarjad. A küzdelem nemesít majd meg és csak ez tehet elég erőssé a második évezred viharai átélésére.

Emberről barátjáról...

Írta: CSORDÁS ANDRÁS alhadnagy.

Van a csendőrségnek egy szolgálati könyve, vagy azt is mondhatnám bibliája, amelyben min-denki pontos útmutatást talál minden helyzetben való magatartásra. Így a többek között arra is, hogy miként kell viselkednie a magánéletben. Ez a biblia a Szut. A 15. §. szép sorjában elmondja, milyen legyen a csendőr jelleme, erkölce, stb., stb. Az is fel van sorolva, hogy milyen helyiségeket látogat-hat, sőt az is, hogy kikkel nem szabad bizalmas érintkezést fenntartania. Ez alatt természetesen azt is kell értenie, hogy mindazokkal, akikkel a bizal-mas érintkezés nincs eltiltva, szabad azt fenntar-tani, röviden: azokkal lehet, szabad barátkozni.

Itt van azután alkalma a csendőrnek megmu-tatni a helyes érzékét aziránt, hogy kit tart méltó-nak és alkalmasnak arra, hogy barátságába fogadja, mert hiszen a csendőr is ember, szórakoznia, egy kis szellemi, lelki felfrissülést neki is keresnie kell és hol volna erre jobb mód és alkalom, mint a jól meg-választott baráti körben. Csak éppen az a nehéz, ezt a baráti kört jól megválasztani. Kifejezetten baráti körről beszélek, nem pedig csupán egyszerű, barát-ságos társadalmi érintkezésről. Fontos ugyan az is, hogy kikkel tartunk fenn futó, felszínes, barátságos társadalmi érintkezést, de legfontosabb mégis a ba-ráti kör helyes megválasztása.

A nőtlen csendőrnek ez nem okoz sok gondot. Az ő legmegfelelőbb baráti köre adva van: bajtársi kör. Nem okoz ez túlságosan sok gondot a nő csend-őrnek sem olyan állomáson, ahol több nő csend-őr van, mert ezek is megtalálhatják a nekik legmegfe-lelőbb baráti kört a többi nő bajtársaik között.

Mínt hogy azonban a csendőrségnél sokkal több az olyan állomáshely, ahol csak egy-két nő csendőr van, mint az olyan, ahol többen vannak, nem vélek hiába való munkát teljesíteni, ha nők bajtársaimnak, különösen pedig az új nőknek egy kis útmutatással szolgálak a baráti kör megválasztására nézve.

Mielőtt azonban bármit mondanék is, egyet szeretnék leszögezni, mint főirányelvet: a baráti kör legyen szűk, a lehetőséghez képest, minél szűkebb.

Ezek után pedig az életből merített két példát óhajtok bajtársaimnak bemutatni. Ezekből legjobban ki fog majd látszani, hogy két bajtárs közül melyik választotta meg helyesen és melyik helytelenül a baráti kört magának.

Volt nekem bajtársaim között két igen jó barátom. Egyikkel a próbaiskolát (még akkor így hívták a jti iskolát), a másikkal pedig az altiszti iskolát (most öpk. isk.) végeztem. Az iskola végeztével úgy szétdobált bennünket a sors, hogy a volt próbacsendőriskolás társammal az iskola elvégzése után csak 15. a másikkal pedig csak 13 év múltán találkoztam újra. Az egyik őrsparancsnok volt egy Tiszamenti őrsön, a másik pedig, mint törzsörsmester, véletlenül ugyanarra az őrsre volt beosztva, mint jv., én pedig egy hozzájuk közel eső nagy városban irodai szolgálatot teljesítettem egy magasabb parancsnokságnál.

Találkozásom az őrsparancsnok barátommal akkor esett, amikor mindjárt a forradalmak után bejött hozzánk és parancsnokomnál, mint új előjárójánál, jelentkezett. Mondanom sem kell, hogy nagyon megörültünk egymásnak. Hazavittem, bemutatam a feleségemnek is, mert ekkor már mindketten nők voltunk. Azután nemsokára ő is elhozta a feleségét hozzánk bemutatni. Természetesen, ezt a látogatást mi viszonztuk az ő otthonukban.

Ezt a viszontlátogatást akarom én leírni.

Ahogy bementünk a laktanyába, ahol ők is bentlaktak, szemünk-szánk tárva maradt attól, amit ott láttunk. A laktanyabeli nők lakás egy egész majorszerű épület volt, külön gazdasági udvarral, amelyben sertésólak, istálló volt. Barátomnak az istállóban 2 fejőstehene, 8 kisebb-nagyobb szarvasmarhája, az ólakban 2 fiaskoca, összesen 15 darab malaccal, 4 hizója, 4 süldője, baromfi százával, az udvart mosó holt Tiszaágban liba, kacsa, szintén közel a százhoz, ha nem több. Az éléskamrájuk tömve liszttel, szalonnával, különféle befőttel, lekvárokkal, de nem hiányoztak rúdszámra a téli nyári szalámik sem és különleges halkonzervek, stb. A mi városiasan szűkebb viszonyokhoz szokott szemeinknek bizony ez a látvány a valóságos Kánaán képét mutatta.

Beszélgetés közben azután elmondotta a barátom, hogy 9 éve nő. Egy jobbmódú, földbirtokosnak számító vidéki gazda család egyetlen leányát vette feleségül. Felesége 4 polgárit és női ipariskolai osztályt végzett, ezenkívül megtanult szépen zongorázni és gyönyörűen kézimunkázik. Mindjárt mutatott is egy félben levő dívánpárnát, amit felesége híméz a barátnőjének, — az ottani tanítónőnek — a nemsokára eljövendő névnapjára ajándékba. Pénzbeli hozományt ugyan nem kapott, de az apósa berendezte őket bőven mindennel épúgy, mint most vannak. Három gyermekük van, de ők igen élénk társadalmi életet élnek és így a felesége nem tud a gyermekekkel foglalkozni, a gyermekek mellé tehát

cselédet kell tartania és mert a házi munkát sem igen kedveli, meg nem is igen ér rá, hát egy másik nőcseléd is kell, aki főz és a házkörüli női teendőket végzi. Azután kell egy férfitársul is a gazdaságban, így hát az ő háztartása nagyon költséges. Tönkre is mentek már két izben, de apósa mindig berendezte őket és az adósságukat is kifizette. Legutóbb 2 hónappal ezelőtt állította őket talpra. Beszélgetés közben megkérdeztük, hogy azután a gazdaságból mit értékesítenek. Azt a meglepő választ kaptuk, hogy a lábas jószágokon kívül semmit, mert az kell mind a háztartásban, mivel az náluk nagyon sokat felémészt.

A lelakiszeim előtt megjelent egy 8—10 holdas kisgazda család 5—6 gyermekkel. Hogy tudnak ezek megélni abból a kis földből, sőt még gyarapodni is, amikor semmi biztos jövedelmük nincs, míg az én barátomnak megvan a csendőri állásával járó biztos fizetése és mégis tönkrement már 9 év alatt kétszer is. De hogy él meg a többi csendőr család, akiknek a csendőri fizetésen kívül egyéb jövedelmük nincs?

Erre is rövidesen választ kaptam.

Alig kezdett esteledni, egy házaspár jött 2 gyermekkel.

„Jó barátom, B... M... tanító és családja.“ — mutatta be őket a barátom. Kisvártatva 2 nő érkezett. Most az asszony mutatta be őket: „Testi-lelki jó barátnőim, N... A... postamesternő és az édesanyja“. Rövidesen az állomásfőnök a feleségével jött és a helybeli uradalmi tisztartó feleségével és felnőtt fiával zárta be a vendégek sorát. Valamennyi bemutatást így kezdték:

— „Jó barátom“,

— „Kedves barátnőm“.

Nem szaporítom a szót, rövidesen egy kis lakodalomra való társaság volt együtt, mind kifogástalan társadalmi állású és valószínűleg ugyanilyen jellemű emberekből. Barátomról és a feleségéről szinte sugárzott a boldogság, hogy ilyen társaságot láthatnak vendégül. Az asszony sietett is kijelenteni, hogy nagyon szerencsétlennek és boldogtalanának érezné magát, ha egy nap nem keresné fel valaki barátnői közül.

De hogy senki tévedésbe ne essék, azt is el kell mondanom, hogy ez a nagy társaság nemcsak barátságos tere-ferére gyűlt ám össze, hanem egy jó vacsorára is. Bőséges vacsora, közben és utána jó és bőséges mennyiségű ital. Így volt együtt a kedélyes társaság bizonyára reggelig. Mi 11 órakor eltávoztunk, de még akkor senkin sem láttam a „távozhathatnak“ legkisebb jelét sem.

Hazafelé a feleségemmel — jobb dolgunk nem volt — azt kezdtük számolgatni, vajjon mibe kerülhet egy ilyen vacsora. Kisütöttük, hogy bizony az akkori tiszthelyettesi zsoldból két ilyen dáridó is nehezen telt volna ki.

Mintegy 2 év múlva gyászjelentést kaptunk, hogy egyik gyermekük meghalt. Bajtársi, baráti kötelességnek tartottuk a temetésen résztvenni és részvétünket élőszóval kifejezni.

Ismét csak azt mondhatom, hogy amikor bementünk a laktanyabeli lakásuk udvarára, szemünk-szánk tátva maradt attól, amit láttunk. A nagy laktanyaudvaron, a gazdasági udvarban, sivar

pusztaság mindenütt. Üres az istálló, üresek az ólak, baromfinak, libának, kacának híre sines.

A temetésen ott volt ugyan valamennyi jó barát és barátnő, de szinte le lehetett róluk olvasni, hogy kellemetlennek érzik ezt az emberbaráti kötelességüket és látni lehetett, hogy mennyire örültek, amikor a temetésnek vége volt és szétszéledhettek.

Mi a legközelebbi vonatindulásig még rendelkezésre álló időt barátoméknál töltöttük és így módunk volt látni, hogy a külső részeken látható ürességnél még nagyobb volt talán a belső üresség és szegénység. Az alkalom nem volt alkalmas magyarázatkérésre, de hiszen ide nem is igen kellett semmiféle magyarázat, beszélt itt minden magáért...

Itt a temetésen találkoztam próbaiskolás társammal és barátommal is. Itt tudtam meg, hogy ő is ugyanazon az őrsön van beosztva.

Meghívtam, hogy keressen fel bennünket, ha a városban járnak. Nagyon sajnáltam, hogy akkor nem látogathattuk meg őket, de erre nem volt időnk. Barátom megígérte, hogy ha a most szüleinél levő felesége hazajön, vele együtt meglátogatnak. Igéretének mintegy 5 hét múlva, eleget is tett.

Ez alatt az 5 hét alatt még annyi történt, hogy őrsparancsnok barátomat áthelyezték onnan egy jó messzire fekvő másik őrsre.

Amikor a törzsőrmester barátom meglátogatott, ettől tudtam csak meg, hogy az őrsparancsnokokat milyen sors érte. Meghalt az asszony édesatyja. Nem maradt semmije, csak egy csomó adóssága. Röviddel a temetés után megszólalt a gazdagnak tartott portán a dob és a szegény özvegynek még anyujja sem maradt, hogy a személyes szükségletére meghagyott kis holmicskáját el tudta volna szállíttatni egyetlen gyermekéhez — őrsparancsnok barátom feleségéhez. Mindent elkótya-vetyélt, hogy utiköltésge legyen. Szinte egy szál ruhában érkezett leányához. Azonban ekkor már ezeknek sem volt semmijük. A sok eszem-iszom, a nagy dáridózás mindent elvitt. A végefelé egy kis lisztet, egy kis zsírt az eddig lenézett, észre sem vett törzsőrmesternétől kért kölcsön, hol megadva a kölcsönt, hol nem, de többször nem, mint igen. A barátok és a barátnők, ki ilyen, ki olyan — legtöbbször csinált — ürügyek alatt egyik a másika után maradoztak el, amikor már látták, hogy az addig nagyon szeretett és tisztelt baráti család ki van fosztva és ott már nincs több alkalom az ingyen mulatozásokra. Megtörtént, hogy a legnagyobb leány az édesanyja cipőjében ment az iskolába, mert pénzük már harmadikán sohasem volt, hitelt pedig senki sem adott nekik. Annyira elvesztették a tekintélyüket és hitelüket, hogy a szövetkezet még egy fél kiló lisztet sem adott nekik hitelbe. Úgy éldegéltek egyik napról a másikra s csendőröktől összekéregtetett hitelekéből. Hogy az ilyen őrsparancsnoknak azután mennyi a tekintélye alárendeltjei, meg a lakosság előtt is, arról a mai csendőrnek nem kell sokat beszélni.

Nem is bírta szegény barátom sokáig. Rövid másfél év alatt fenytetés fenytét követett, kétszer áthelyezték és élete delén testben-lélekben összeforva, nyugdíjba kellett mennie. Pedig hát mi volt a hibája? Nem volt iszákos, nem kártyázott, jó megjelenésű, eleven mozgású, gyors észjárású, ügyes ember volt. Elöljárói szerették, becsülték, mert a dolgát becsülettel elvégezte mindaddig, amíg anyagiilag jól ment dolga. Azután — minden megválto-

zott. Az anyagi gondok, utána a megközelíthetőség gyanúja és lehetősége, a hitelezőkkel vívott nehéz küzdelmek megörölték testi-lelki erejét, szolgálati buzgóságát, megbízhatóságát és ezzel együtt az előjárók megbecsülését is. Pusztulnia kellett a testületől!

Egyedüli hibája ennek az embernek csak az volt, hogy igen rosszul választotta meg a baráti körét. Nem azért, mert az csendőrhöz nem illő lett volna, hanem azért, mert csak az önzés, a potyalesés fűzte őket a csendőrhöz, s mihelyt megszűnt ennek a vágnak és célnak a kielégítési lehetősége, végeszakadt az ő barátságuknak is.

Tanulság belőle: maradjon mindenki a maga körében, ott nem érhetik hasonló kellemetlen tapasztalatok.

No meg még a feleségét is elég rosszul választotta meg szerencsétlen barátom. Láttuk, hogy mennyit ér meg a nagy gazdagság is, ha nincs egy gondos, dolgos feleség, aki kézben tudja és akarja tartani a házat.

A másik barátom?

Erről kevés mondanivalóm lesz. Egy nem is éppen szegény, de nem is gazdag falusi bognár-kovács iparos család leányát vette feleségül. Feleségének még 5 testvére volt. A bútoron kívül hozományt bizony nem igen kapott. A feleségének kb. két és félholdnyi földörökségre volt kilátása, ha a szülők meghalnak. Nyolc évvel ezelőtt nősült. Látogatásuk előtt 6 héttel született a negyedik gyermekük. Szerényen éltek, egyetlen jó barátjuk a faluban a szövetkezetkezelő, egy világháborús hadirokkant, volt továbbszolgáló őrmester volt. Vagyonuk még akkor nem volt, de szükségét sem látták. Felesége a négy gyermek mellett sem tartott cselédet, csak a nagyobb, nehezebb munkák végzésére járt be hozzájuk hetenként egy-kétszer egy falusi asszony. Mikor azután arra került a sor, hogy mi is meglátogattuk őket, jól esett látni azt a szerény, de kedves, derűs háztájat, amit lakásuk mutatott. Két szoba mellékhelyiségekkel, udvar veteményes kerttel, sertésöl 2 szép hízóval, szép baromfiállomány és egy bányuka, a gyermekek kedvence és játszótársa. Élénkmarájuk sem volt üres. Ha nem is volt tele rakva különlegességekkel, de volt abban minden olyan mennyiségben, amennyi egy olyan család szükségletét, mint az övéké, bőven fedezte. Rend, tisztaság mindenütt. Szinte csodálta az ember, hogy ennek az asszonynak a 4 gyermek mellett hogy jut ideje mindent így rendben tartani, főzni, sütni, takarítani. Meg is tartottuk a jó barátságot és a személyes érintkezést mindaddig, amíg barátomat pár év múlva egy más kerülethez, jó messze tőlünk át nem helyezték.

Azután közel 20 évig nem találkoztunk. Legutóbb az elmúlt télen találkoztam ezzel a barátommal, mint ideiglenes tényleges szolgálatra behívott ny. áll. tiszthelyetttel. Ekkor kedélyes beszélgetés közben elmondotta, hogy 5 év óta van nyugdíjban. Felesége szülőfalujában telepedtek le. Gyermekeiket szépen felnevelték. Az idősebb fiú önálló műszerész egy nagyobb vidéki városban, nős, egy gyermeke is van már, a kisebbik fia katona, a híradóknál most lett továbbszolgáló szakaszvezető, az idősebb leánya egy mulakatoshoz ment férjhez, már harmadik éves asszony, a kisebbik leányát pedig fél évvel ezelőtt

vette nőül egy rendőrtörzsőrmester. Most már csak ketteskén vannak a feleségével. Megkapták az örökségüket, mely akkorára, mikorra az öregek meghaltak, 4 holdra szaporodott, ők is összegyűjtöttek a szolgálat alatt 11 hold földre való pénzt, így most 15 hold földjük van, ami felesbérletben van kiadva. A nyugdíjából és a föld jövedelméből gond nélkül, szépen éldegélnek, még a gyermekeknek is jut egyszer-máskor valami. Csak az fáj nekik, hogy már egyikőjük sem igen tud dolgozni, de azért a felesége a háztartást most is egyedül vezeti, ő pedig, hogy mégis legyen valami elfoglaltsága, segít neki. Meghívott, hogy látogassuk meg őket. Ha sor kerül rá, örömmel teszünk eleget a meghívásnak.

Beszélgetésünk során rákerült a sor az őrsparancsnok barátomra is. Úgy hallotta, hogy nem sokára, ahogy nyugdíjba mentek, meghalt az asszony. A leány diakonissza lett, a fiú pedig egy darabig tanult, azután katona lett, majd pedig Franciaországba vándorolt ki. Az öregről azt hallotta, hogy egy rokona tartja a nyugdíjáért.

Két életsors, két példa!

Ki melyiket válassza?

Szemmértékkel.

Írta: FECSŐ.

A gallérunk köröskörül fehér volt a ráfagyott dértől, lehellettől. Mikor a pihenőszobában a lámpafénynél egymásra néztünk, elmosolyodtunk. Az őrmester úr is, én is. Ő nem is állhatta meg szó nélkül. De csak annyit mondott:

— Egészséges idő.

Elhittem, bár annyi megjegyezni valóm lett volna, hogy ami 20 fokon alul van, az el is maradhatott volna, inkább lenne annyival egészségtelegebb az idő. Dehát megszoktam már, hogy amit az őrmester úr mond, az úgy is van. Megszoktam pedig az alatt a másfél év alatt, amíg bizony nagyon sokszor róttuk egymás mellett az országutat, gyalogutat, szántást, rétet, hegyeket, mezőt, szóval mindazt, amit a jó Isten nekünk adott a csendőrkalap mellé.

De ha nem szóltam is, azért csak begyújtottam a kályhába. Lehet, hogy a meleg szoba nem nagyon egészséges a téli éjszakában, de több órai csatangolás után mégis csak jólesik — tán még az őrmester úrnak is.

Na, nem is tett semmiféle ellenvetést. Meg voltunk szokva egymáshoz, mindegyikünk tudta a kötelességét. Míg én begyújtottam, az őrmester úr az írniaival végezte el, majd az ágyakat vetette meg. Siettünk mindennel, hamar akartunk sokat aludni, mert a nappal megint keménynek ígérkezett.

Mire a jéghideg vízben kimosakodtam a koromból, a füstből, már terítve volt az asztal. A kályha is hamar feledtette velünk, hogy odakint a januári éjszaka az imént igenesak bemutatkozott.

A vacsora — vagy reggeli — rövid volt. Különösen az őrmester úrnál ígérkezett annak. Lehet, hogy kevesebbet törődött önmagával, mint én, s azért a kenyere mellől hamar eltűnt a mellélvő. Nem úgy nálam. Kóstolót kaptam hazulról, egy jó darab szalonnát csak betettem a táskába.

Odatettem az őrmester úr elé:

— Kóstolja meg őrmester úr, hazai.

— Hazai?

— Az.

Most azután már együtt folytattuk a szalonnázást.

Különben sem szoktunk sokat beszélni, de most különösen csendben voltunk. Talán az a szó, hogy „hazai“, csinálta ezt a csöndet. Nálam biztosan.

Mert tudni kell, hogy az a szalonna, amelyik „hazai“, nem olyan, mint a többi. A „hazai“ szó nemesi előnév. Említésekör körülölel az édes otthon, elém szalad a téli hajnal, látom magam, mint felnőtt gyereket, amikor először kaptam a megbízást, hogy tartsam a lámpát a disznóölés ünnepi eseményénél. Emlékszem, hogy nagyon féltem, de nagyobb volt bennem a büszkeség, semhogy meglátszott volna rajtam. Tudom, a vér a kezemre fröccsent. Megborzadtam önkéntelenül is. De azért nem töröltem le. Hadd lássák, hogy én is disznót öltem.

Azután végigéltem az egész napot, az egész otthoni hangulatot, sőt, elkísértem még tovább is hazait, míg lekerült a füsttől. Édesanyám a csomagba tette. — „Hadd egyék szegény egy kis hazait.“

Az a szó: „szegény“, megint csak hazai, mert szeretet, gond, aggódás, adniakarás, önfeláldozás van benne, ami olyan megnyugtató, ha tudjuk, hogy van.

Ami hazai, annak az íze is más. Omlósabb, puhább, sózni sem kell, mert éppen jól van sózva, pirosan érezik benne egy kis hússzalag felül, — tudják még otthon, hogy azt szeretem — még a füstje is más. Benne van az otthoni erdők illata, — Istennem, talán még madárdal is van benne...

Hogy miért omlósabb, mint a többi szalonna? Azért-e, hogy hazai, vagy mert mindig fiatalokat hizlaltunk, nem tudom. Azt hiszem, mindkettő oka volt.

— Fiatal lehetett a malac és nagy — zavarta meg a csöndet az őrmester úr.

Felrezzentem. Ránéztem a beszélőre. A szalonnát nézte, de nekem mégis az volt az érzésem, hogy engem lát, belém lát.

— Írta Édesanyám, hogy egy éves mult a malac s fölötte volt a 200-nak.

Jólesett a hazainak az elismerése, amellel meglepett, honnan tudja az őrmester úr a malac személyi adatait? De azután eszembe jutott, mikor először indultam az őrmester úrral portyázni és megkérdeztem tőle: hány óra? Az órája láncza kicsillogott a zubbonya alól, de az óráját mégsem vette elő. Egy felet a napra pillantott, felet az árnyékára és megmondta. Pontosan. Mint ahogy a malacot felmérte a szalonnája után. Szemmértékkel.

Nyár volt. A vidéket jártuk, a szomszéd őrskörletben nyomoztunk. A jól végzett munka öröme, a fáradtság, a nyárfáktól árnyékos dűlőút, az estbeforduló nyári délután, mind hozzájárult ahhoz, hogy nyugodtan poroszkálhattunk, élvezhettük, hogy süpped a dűlőút szélén a gyepe a lábunk alatt, milyen szép az, mikor nyári estén felhőbe nyugszik a nap, megaranyozza a felhők szélét, néha kibújik a felhők mögül, s a sugara, mint egy láthatatlan, szerető kéz, végig simítja mosolyogva az arcunkat. Nem forró, de mégis meleg, a fénye nem bántja a szemet, bele

lehet nézni, és mosolyogni kell. Csendbe, befelé, a megelégedett, boldog ember mosolyával.

Az út végén vezetett az országút. Kissé odébb egy mellékút vezetett az országútról az egyik községbe. Tudtam, hogy két lehetőség áll előttünk: vagy az országúton gyalogolunk 12 kilométert, vagy bemegyünk a községbe és megvárjuk az esti vonatot.

Az útvonal megállapítása természetesen az őrmester úrtól függött.

Előre látható volt azonban, hogy a községbe megyünk. Igaz, nem volt még olyan szemmértékem, mint az őrmester úrnak, mert volt rá eset, hogy 10 percet is hibáztam a pontos időhöz, de azért mégis úgy hittem, hogy ezúttal nem tévedek.

Bevallom, nem kellett hozzá nagy szakértelem. Ugyanis az őrmester úr nőtlen volt, az igaz, de még sem annyira, mint én, mert neki már be volt adva a kérvénye. Azt is tudtam, hogy a menyasszonya abban a községben van, amelyikre itt előttünk most olyan huncutúl hunyorog az esti csillag.

Nem is tudom elmondani, mennyire meg voltak lepve a háziak, amikor berontottunk és hogy milyen kedvesen fogadtak. Annyit hagytak csak elmondani, miután ahhoz az őrmester úr nagyon ragaszkodott, hogy csak mindössze fél óránk van a vonat indulásig. Egyebekben a „Mama” vitte a szót. Mikorra a porból kimosakodtunk, már az asztal is megvolt terítve.

— Csak egy kis töltött káposzta van, mert igazán nem vártunk vendéget, meg azután holnap nagymosás lesz, ha az Isten engedi, — mentegette magát a ház asszonya.

De azért sonka is került egy tálon, füstölt kolbász körítéssel az asztalra.

— Amennyiben nem volna elég, hát egy kis tészta is maradt vasárnapról — Ilonka sütöttel! — ez a kis körte meg az idén termett, tudod, Sándor, azon a fán, amelyiket még Te szemeztél. De ha nem lesz elég, vagy ha a barátod jobban szereti, van délről turóstészta töpörtyűvel. Úgye — jaj, már nem is tudom a nevét — Jancsi? — úgye Jancsi, nem kéreti magát, nem is kínáltatja, hanem eszik, úgy mint otthon, látom fíradtak is, éhesek is, fiatalok is, úgysem hiszem el, hogy ezt a keveset nem tudják megenni...

Szóval, vacsorázni kellett.

Ami tulajdonképpen nem is volt olyan nagyon kegyetlen intézkedése a jórsorsunknak, mert amit Kovács néni az imént megállapított rólunk, az szöszerint úgy volt igaz.

Hogy a háziak kedvébe járjak — na, nem mondom, talán egy kis önzés is volt a dologban, — a turóstészta kezdtem.

De azért eljutottam én is hamar a töltött káposztáig.

Az őrmester úr a tányéromra nézett, mikor a közvetlen igénylést befejeztem. Csak fél szemmel, mint ahogy a napra szokott nézni, de tekintetében szeretet, gondosság volt. Úgy láttam, mintha féltene, mintha magáénak tartana valamennyire, akivel törődnie kell.

— Te gyerek, kevés lesz az! — és a hangjában már a kínálás is benne volt.

— Köszönöm, őrmester úr, elég lesz ez nekem.

— Hát Te tudod.

A vonatot csak éppen hogy elértük. Mire hazadöcögött velünk, már ferdült a göncöl szekér rúdja. Az

állomástól is messze volt az őr, éjjel felé közelgett az idő, mire hazaértünk. Fáradt voltam a háromnapos szolgálat után. Hivott az ágy, de mielőtt lefeküdtem, még egy csésze tejet felhajtottam, kenyérrel. És ekkor eszembe jutott az őrmester úr. Úgy láttam, előttem áll, rámnevet, félszemmel, s azt mondja:

— Úgye mondtam, hogy kevés lesz kettő!
És irigyeltem a szemmértékét.

Tavaszi volt, április.

A napsütötte erdő avara alatt megmozdult a föld. Lassan, de halálos biztonsággal. S az avar közül csillogón, fényesen, a fénytől szédülten bujt elő egy kis bogár. Szárnyai ezer színben tündököltek, ahogy mozgott, úgy változott a vörösből lilává, és ki tudta még, milyen színűvé. A Teremtő szeme válogathat csak össze ilyen színpompát. Az, aki útjára indította bogarát a földből a fénybe, hogy éljen.

A mezőn szétszórva, de mégis mindenhol, mindenfelé az emberek százai.

A föld átadta magát szívvel, lélekkel az embernek. Forró lehellete körülölelte mindazt, ami azért volt, hogy teremjen.

A kapák, hengerek, fogasok, vetőgépek alatt engedelmesen, lágyan omlott szét a hant, hogy befogadva a magot, újra bezáruljon.

Körülölelte az embert, akinek akarata, munkája, szerete most mind a földé.

Élni akarás-e csak ez a lázas tavaszi munka, vagy több annál? Ösztönös szeretete a földnek, az életnek, a fennmaradásnak, vagy van benne valami több, szebb, magasabb cél is?

Az biztos, hogy a tavaszi láz mindenkit elfog, ha érzi a réteken kóborló tavaszi szelet, amely olyan titokzatosan fúj az ember szívére át, hogy beleborzong...

A hegyoldalon ereszkedünk alá a község felé, szőlők, gyümölcsösök között. A virágzó faágak főként hajoltak, utunkba álltak, hogy félre kellett őket hajtani néha, vagy hajolva menni alattuk, hogy a szurony hegye meg ne sértse az ágat, a virágot.

Mert a virágra vigyázni kell.

A virág az, amit az Isten álmodott nekünk azért, hogy széppé, mosolygóssá, boldoggá tegye nekünk a világot. A virág megfogható, létező érzéketlen titok. Illata, színe mögött egy ismeretlen világ van, ismeretlen erővel, elérhetetlen mélységekkel, magasságokkal. Életet rejt tartózkodó szeméremmel királynői palástja alatt, színe, illata, méze várja Istenadta türelemmel, rendeltetésbe vetett hittel, hogy önmagát adhassa jutalmul egyszer egy szédítő, mindent felforgató, átformáló érin-tésért, amit Istennek egy odaküldött méhe, bogara, porszeme visz majd el egyszer...

Mi, akik tavasszal a virágok közt járunk, tudjuk ezt és azért lépünk a virág mellé és nem rá, ha Isten az utunkba küldte valamelyiket, hogy ott éljen, nevéss, napra, emberre, bogarra s ott várjon a csodára...

A kertek alatt ballagtunk már s éltük ezt a csodás tavaszt, amelyik körülvelt bennünket, vagy talán belénk is lopódzott.

Azután egy kis lécajtóhoz értünk. Kert felől mentünk be a bírósághoz.

A virágos veranda csupa szín, napfény, ragyogás volt.

Anyák napján köszöntjük az anyát, akinek négy fia szolgál a testületnél: Tóth Béla törzsőrmester, Tóth Károly őrmester, Tóth Lajos csendőr és Tóth Ferenc prb. csendőr.

A magyar ember, tiszta nyílt, egyenes lelke az egész házban ott van. Látni lehet minden szobán, szögleten, bútoron, eszerépvirágon éppen úgy, mintha a gazda szemébe néznél. Azért olyan jó betérni egy olyan virágos, tiszta udvarba s azért érzi magát mindenki mindjárt az első pillanatban otthon, mi-helyt átlép a küszöbön. Mert a küszöb mögött barátság, szeretet, becsülés vár mindenkit, aki azt megérdemli. Senki sem tudja ezt úgy, mint mi csendőrök, aki előbb-utóbb minden házba bemegyünk egyszer vagy többször.

Hol ezért, hol azért, néha csak a bélyegzőért, mint most is.

A bírónéni téstás kézzel fogadott bennünket.

— Az ember is, a gyerekek is a mezőn vannak, az ebédet is magamnak kell elvinni. Még jó, hogy van segítségem, aki a kislánnyal itthon marad.

— Hát hiszen mi nem is tartjuk vissza a munkától, bírónéni, nehogy elkéssen az ebéd. Csak éppen a bélyegzőt kérjük.

— Te Marika, hozd csak ki a bélyegzőt, ott van a kisasztaltiókban. — A testvéremnek a lánya van itt néhány napra látogatóba — tette hozzá magyarázatoképpen.

Magas, feketehajú, barna lány nyitotta az ajtót, mögötte Bözsike tünt fel, kétéves pirosarcú csöpp-ség, akivel szoros barátságot tartottam már régen, mintán nekem volt két bojtom a sípszínóron, neki meg nem volt.

— A hugom lánya — mutatta be bírónéni a lányt.

— Mária vagyok — mutatkozott be a lány is, aztán mentegetni kezdte magát:

— Nem tudom, milyen bélyegző kell, hát kihoztam valamennyit.

— Majd válogatok belőle — így az őrmester úr. Bözsi akkor már a zubbonyom szélét rángatta:

— Bácsiho pőj, Böjike, pőj, bácsiho...

Pici, piros száján olyan édesen buggyantak a szavak, hogy lehetetlen volt nem teljesíteni a kérést.

— Na, gyere hát föl a bácsihoz, te kis maszat. Milyen a szád?

— Majika hozta — s mutatta a szája körül szét-kent csokoládét.

— De többet nem hozok neki, mert már nem engem szeret, hanem a bácsit.

Bözsi meg volt lepve a dolgok ilyen fordultán. Nyilván nem gondolt soha arra, hogy valamiért valamit kell adni, s hogy a csokoládé neki is kerül majd valamikor valamibe.

Először a lányra nézett, azután rám, majd a bojtra. Ott kitartott, de hozzányulni nem mert. Lát-szott, hogy nehéz neki a választás.

Mária is látta az ingadozást, hát segíteni akart neki a választásban.

— Hát kit szeretsz jobban Bözsi, ugye engem? — s két harját nyújtotta Bözsi felé.

A kérdés, a csokoládé és ki tudja még mi, eldön-tötte a kérdést, s Bözsi nyilatkozott:

— Böjike Majikáho...

— Hát csak menj, te kis hűtlen.

— Inkább azért jön, mert hű hozzám — védte a lány, miközben átadtam neki Bözsikét.

— Hát az attól függ, melyikünket szerette előbb — folytattam a megkezdett vitát.

— Bözsi még mindenkit szeret, akitől csak kap valamit — szólt a lány s rám nézett tiszta, nagy barna szemével. Tekintete meleg volt, mosolygó és mégis komoly. És tisztán láttam benne mindazt, ami a „Még“ mögött volt.

— Lehet, hogy igaza van Bözsinek, amikor a csokoládéhoz pártol és nem a bojthoz — fejeztem be a vitát annál is inkább, mert az őrmester úr a pus-kája után nyult. Elbúcsúztunk.

Mária letette Bözsit s úgy nyújtotta a kezét mosolyogva.

S ahogy a keze a kezembe simult, úgy éreztem, hogy jó lenne ezt a kezet el nem eresztetni. Bátran, nyíltan nézett vissza rám. Szemében ott volt a ké-pem kicsiben egy pillanatig. Azután eltűnt szemé-ből a mosoly s a kezünkre nézett. Éreztem, hogy nem foghatom tovább, el kell eresztetni, búcsúzni kell. De a szám mást mondott:

— Meddig marad?

— Két hétig. — S ahogy mondta, az arca színe-sebb volt, mint előbb, a szeme beszédesebb és mégis titokzatos.

— Hát akkor: a viszontlátásra.

— A viszontlátásra.

Azt hiszem, azon a napon nagyon szórakozott voltam.

Amúgy is keveset szoktunk beszélni, nagyon hamar megértettük egymást, de most különösen jól esett a hallgatás.

Az élmények összekeveredtek bennem, a virág, a lány, a napfény, Bözsike, a mező illata, a kézfogás melege, a szemek beszéde, hallgatása.

Nem tudtam belekapcsolódni az őrmester úr gondolataiba. Ha valamit kérdezett tőlem, a lehető legrövidebben feleltem.

És mentünk tereptárgytól, tereptárgyig. A házak, fák, hidkorlát, harangszó, emberek, templomtorony, autó, szekérszöngös, gyalogút, vonatfütyty, mind csak egy jelentéktelen szín, folt volt előttem. Tudtam, hogy van, hogy mi az, de nem érdekelt. Úgy éreztem, a járőrtáska szíjja is jobban feszült a mellemen, mint máskor s néha kikíváncozott belőlem valami — lehet, hogy sóhaj lett volna, ha engedem, — de éppen ezért nem engedtem. Azt sem tudom pontosan, mire gondoltam. Talán semmire és mégis ott éreztem újra Mária kezét a kezemben. Egyszer az is eszembe jutott, hogy ha ez a kéz engem egyszer megütne, az nekem örökre fájna, s ha símogatna, sose fájna semmi.

Arra is gondoltam, hogy vajjon ki lehet ez a lány? Csak a nevét tudom, semmi mást. Kik a szülei, hol laknak, hányan vannak, testvérei vannak-e, mi a foglalkozásuk? Mind ismeretlen. Pedig mindezt szerettem volna tudni. És még többet. Mindent. Miért? Nem tudom. Vagy magamnak sem mertem bevallani a gondolatot, amelyik pedig bennem volt valahol, s felelet lett volna mindenre. Csak nem kerülhetett a felszínre, mert olyan bódító, olyan messzi, olyan lehetetlen, olyan jó és olyan szép volt, hogy félttem tőle...

Bukóra állt már a nap, mikor újra a községbe értünk. Titokban szerettem volna, ha bemegyünk a községbe. Ha nem is hozzájuk, de talán sikerülne legalább meglátnom valahol, vagy tán mondani Neki valamit.

De nem mentünk be. A kertaljai gyalogúton ballagtunk.

Őrmester úr éppen a napra pillantott, azután az árnyékára s azt mondta:

— Hat óra múlt.

Akkor értünk a kis lécajtóhoz, amelyiken délelőtt bementünk.

A napsugár ferdén esett a virágos verandára.

Mária háttal állt felénk, a virágokat öntözte, Bözsi pedig ott lábatlankodott mellette a szoknyájába kapaszkodva.

Az egész nap visszafójtott sóhaj a torkomat szorongatta. És hirtelen eszembe jutott az őrmester úr szemmértéke.

A sóhajból csak annyi lett:

— Őrmester úr!

— Na, mi az gyerek?

— Mit gondol, jó lenne feleségnek?

Megálltunk. Arra nézett, amerre én.

Félszemmel, mint ahogy előbb a napot nézte. Csak kicsit hosszabban.

Azután rámnézett, úgy mint előbb az árnyékára. S csak annyit mondott:

— Jó.

Igaza lett.

HARC A KÉMEK ELLEN.

III.

Mire kíváncsiak, mi érdekli a kémeket?

A kémek minden érdekli, ami nekünk kárt okoz, s az őt kiküldő államnak pedig hasznára van. Főként az állam katonai erőforrásairól igyekeznek híreket szerezni. Lássuk, hogy katonai vonatkozásban mire kíváncsiak a kémek.

Békeben érdekli a kémeket: a háborúra való katonai előkészületek, a csapatok elhelyezése, létszáma, kiképzése, felszerelése, szervezete, hangulata, a gyakorlatok, stb.;

mikor, hol és mennyi ember vonult be katonai szolgálatra, mikor szereltek le;

a katonai épületek, erődök, várak helyzete, berendezése, élelemmel és hadianyaggal való ellátása s a bennük elhelyezett katonaság;

a titkos katonai okmányok, szolgálati könyvek, mozgósítási tervek, hadianyaggyártás, stb.;

minden, amit a katona, vagy csendőr a szolgálata során megtudott, látott vagy hallott;

a hazafias egyesületek működése, stb., stb.

Háborúban érdekli a kémeket: a csapatok létszáma, fegyverzete, lőszer mennyisége, felszerelése, élelmezése, hangulata, a parancsnokok neve, stb.;

a katonai szállítmányok tartalma, neme, nagysága, összeállítása, merre mennek, honnan jönnek, mikor indulnak, stb.;

a magasabb katonai parancsnokságok székhelyei, a beosztott személyzet neve, a kiadott utasítások, a katonai raktárak és üzemek fekvése, tartalma, stb.;

a katonai épületek, erődök, várak újabb berendezése, élelemmel és hadianyaggal való ellátása, aknák és lövegek elhelyezése, stb.;

a vasútvonalak, a táviró- és távbeszélőberendezések, a hidak, léghajóállomások és repülőterek hol vannak, milyen állapotban vannak, stb.;

a hátsó országban folyó katonai kiképzés, az utánpótlás személyben és anyagban, a polgárság hangulata, élelmezése, stb., stb.

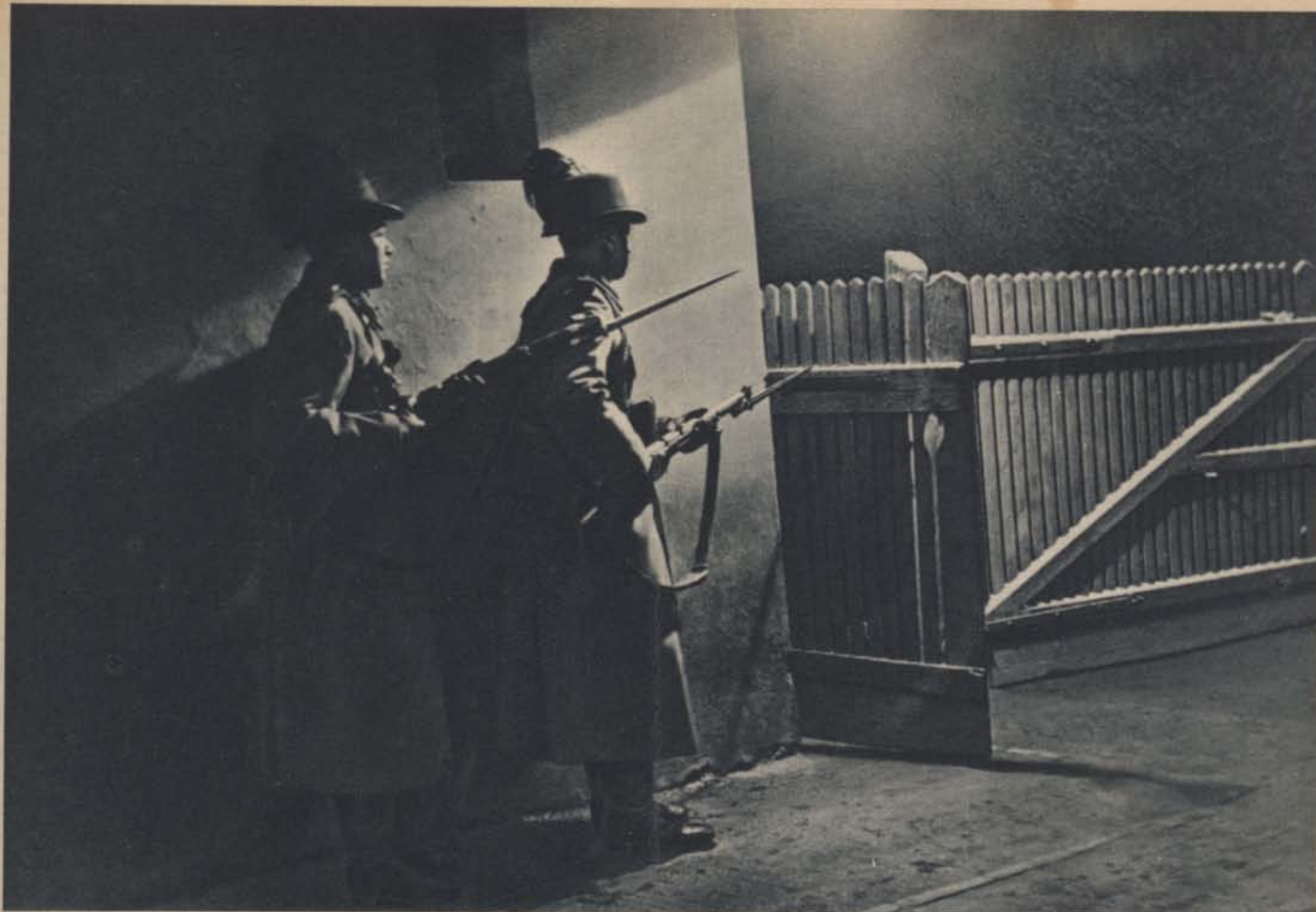
A kémeket azonban nemcsak a katonai élet megnyilvánulásai, hanem az államnak más erőforrásai is érdeklik.

Gazdasági téren érdeklik a kémeket főleg a katonai vonatkozású gazdasági ipari és kereskedelmi tevékenységek, a hadianyaggyárak és ezekkel kapcsolatos egyéb ipari üzemek teljesítőképessége, a munkáskérdések, kereskedelmi szempontból a kivitel és behozatal, a nyersanyagtermelés, az állatállomány minősége és mennyisége, stb.;

néprajz és néplélektan terén a hangulat, a lakosság fegyelme, áldozatkészsége, kitartása, az állam iránti hűsége, a politikai élet és annak kihatásai, a szélsőséges megmozdulások, a bomlasztó rémhírek és izgatás lehetősége, hatása és eredménye, az osztályok közötti ellentétek és harc, az állam nemzetiségi összetétele, stb.;

politikai téren a bel- és külpolitika irányai, különösen a más államokkal kötött szerződések, melyek lehetnek semlegességi nyilatkozatok, művelődési egyezmények, ipari és gazdasági egyezmények, stb.

A magyar törvények szerint a kémkedés meghatározását röviden az alábbiakban foglalhatjuk össze:

... erre fog jönni...

(Lengyel szds.)

Néhány sor haza... (Reviczky őrgy.)

(Lengyel szds.)

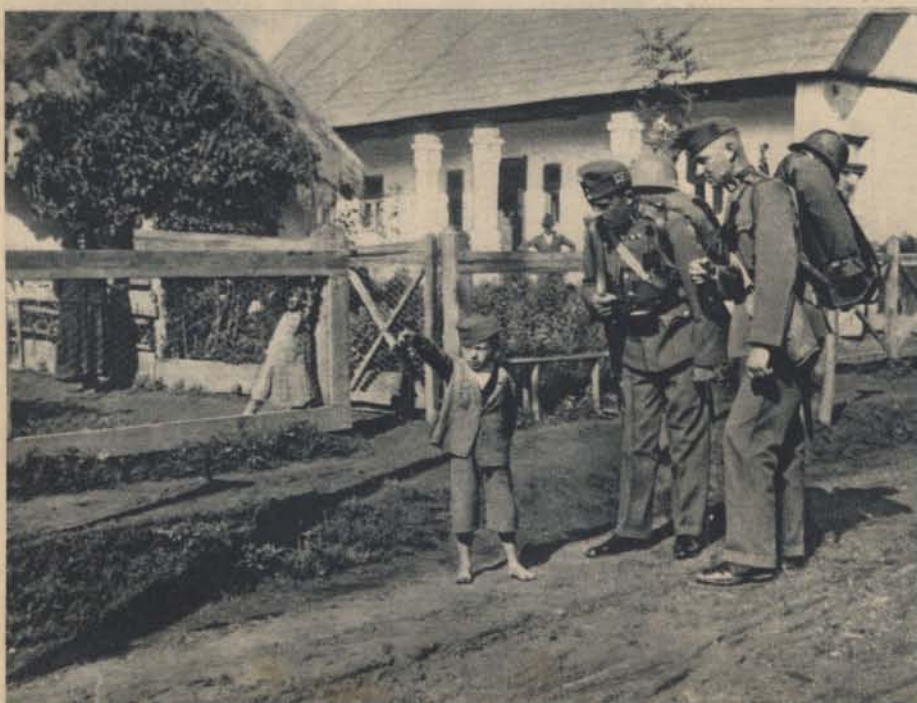
Tábori csendőreink.

Szerbek által robbantott hid.

Hadifogoly szerb csendőrök.
(Dr. viléz Nagy hdy.)

... arra van a laktanya ...

(Reviczky őrgy.)

... bent van az állomás ...

(Nagy XI. thits.)

Április 7-én bombázták Szegedet a szerb repülők.

Álcázott szerb kiserőd.

A szabadkai Szokol-ház
a csetnikiek leküzdése után.
(5. ny. ala. felvétele!)

Szerb kiserőd.

Szerb erődvonál-részlet. (Csáthy hdgy.)

(Bólinti rtihs.)

Erdélyi részlet.

(Székelyi cső.)

Erdélyi részlet.

(Horvát l. pb. cső.)

(Király S. cső.)

(Csatneky cső.)

„Kémkedés (hütlenség) büntettét követi el az, aki egy más hatalom kormányával szövetkezik azért, hogy azt az állam ellen ellenséges cselekményre bírja, avagy azt ilyenre indítani törekszik, továbbá az, aki az állam

katonai,

gazdasági (ipari, kereskedelmi),

népéleti, néprajzi és

politikai

erőltetőviszonyait, titkait megszerzi, megszerezni igyekszik, azért, hogy azokat pénzért, egyéb szolgáltatásért, vagy esetleg ezek nélkül is (boszszúból) kiszolgáltatassa, valamint mindazok, akik a hírszerzésében, elszállításában közreműködnek, segédkezet nyújtanak.

Kémkedés (hütlenség) büntettét követi el az is, aki hivatali állásánál fogva tudomására jutó olyan titkokat, melyeknek nyilvánosságra hozása az állam érdekeit veszélyezteti, illetéktelenül közöl, kifejezési, avagy azokhoz a hozzáférhetőséget — akár gondatlanságból is — lehetővé teszi.”

Hogyan, milyen módszerekkel és eszközökkel dolgoznak a kémek?

Erre nézve nincsenek szabályok.

Ha valaki arra vállalkozik, hogy az ellenség táborát kikémleli, a feladatot megkapja a parancsnoktól, de arra vonatkozólag, hogy azt hogyan és milyen módon hajtsa végre, a parancsnok sem tud útmutatást adni, hanem a feladatok végrehajtását rábízta a vállalkozóra, aki azután minden ügyességét és agyafurtságát igénybe veszi, hogy a feladatát sikeresen megoldhassa.

A végrehajtás tehát egyéni, azaz, más és más, aszerint, hogy ki hogyan látja jobbnak a feladatát megoldani. Erre vonatkozólag mindenki részére szabályokat felállítani lehetetlen. Ahány kém, annyiféle a módszer. Általában mondhatjuk, hogy a munkájukat a ravaszság, fufang, találmányosság, vakmerőség, az emberek jóhiszeműsége, gondatlansága, könnyelműsége, sokszor tudatlansága és fecsegő természet, még gyakrabban a pénz utáni vágya s kapzsisága segíti elő.

Amikor a kémeknek még megfelelő összeköttetések nincsenek, előszeretettel keresik fel azokat a helyeket, ahol honvéd- vagy csendőr egyének és más hivatalnokok megfordulnak, vagy ahol a háztárment lakosság találkozni szokott. Rendesen kellemes és barátságos külsőben jelennek meg és valamilyen ürüggyel igyekeznek ismeretséget kötni, hogy ártatlannak látszó beszéddel olyan dolgok elmondására bírják rá a gyanútlan embereket, amelyek őket érdeklik. A legtöbbször a nagy magyar hazafit játssza, hogy így a személye iránt bizalmat keltve ugrassa be a jóhiszemű embereket. A beszélgetés kezdetben csak közömbös dolgokról folyik, majd simán, óvatosan rátérnek a lényegre és a honvédség, a csendőrség, határőrség és más hatóságok iránt kezdenek érdeklődni. Különösen a létszám, fegyverzet, kiképzés, szolgálat, élelmezés, fizetés után, stb. érdeklődnek.

Előszeretettel keresik fel a vendéglőket, kocsmákat és olyan helyeket (vásárok, búcsúk, pályaudvarok, stb.), ahol sokan összejönnek. Ilyen helyeken feltűnés nélkül tartózkodhatnak és észrevétel nélkül kihallgathatják, hogy mit beszélnek az emberek.

Persze, gyakran maguk is beleszólnak a beszélgetésbe, különösen, ha olyan kérdésekről van szó, ami őket érdekli, ha meg nem ilyenről beszélgetnek, ráterelik a szót. Megkínálják a kiszemelt embereket dohányval, cigarettával, bort is fizetnek, nagyon jól tudván, hogy az megoldja a nyelvet. Ha látják, hogy fecsegő vagy könnyelmű emberrel van dolguk, merészebbek lesznek és beugratják a bőbeszédűségbe. A könnyelmű embernek fűt-fát, főleg pénzt ígérnek, persze sokat, ha ezt vagy azt megmondják nekik. Ha azután az illető hajlik a csábításra, megbízzák katonai utasítások, könyvek és titkok megszerzésével, még lopás vagy betörés árán is.

Ha a kémek valakit egyszer behálózna, az többé nem szabadul a karmaik közül. Megfizetik a munkát, de mindig többet és többet kívánnak és ha az illető, amikor ráeszmél a bűnösségére, a továbbkémkedést meg akarja tagadni, leleplezéssel fenyegetik és kényszerítik a hazaárulás folytatására. Ilyenkor az áldozat már a kezükben van, tehát sürgőtelen a jószág álarca, s ezzel vége az ígéretéseknek is. Most már parancsolnak a megtévedt embernek. Irgalom nincs és az áldozat rohan a bűn fertőjébe, a saját vesztébe, a börtön felé, az akasztófa alá.

De szomorú sors vár az áruló családtagjaira is! Elvesztik a kenyérkeresőt, nyomorba jutnak, megvetés jut nekik is osztályrészülr. A családtagok elpusztulnak vagy elzültenek. Az áruló pedig, ha nem akasztották fel, büntetésének a letöltése után kiszabadul, de állást, munkát nem kap, mert elvesztette a becsületét. Így mindenki által megvetve, elpusztul, vagy újabb bűnöket elkövetve, börtönben fejezi be gyalázatos életét.

Ez a kémnek, a hazaárulónak a sorsa!

Azokat a módszereket, amelyeket a hírszerzés terén a velünk nem barátságos viszonyban lévő szomszédaink alkalmaztak ellenünk, néhány megtörtént eset ismertetésével alább szemléltettem.

A csehszlovák államot tőlünk egy sekély határfolyó választotta el. A folyóban tizennégy-tizenhat éves serdülő gyermekek, leányok és fiúk fürödtek. A gyermekek játékból átmentek a folyón a cseh partra, ahol a cseh pénzügyőrök elfogták őket. Egy tizenöt éves és tizenhétéves leányt csak azzal a feltétellel voltak hajlandók szabadon bocsátani, ha kémkedésre vállalkoznak. A két leányt kioktatták arra, hogy katonaegyénekkel kössenek ismeretséget, igyekezzenek tőlük, ha kell, szerelem árán is, katonai adatokat megszerezni, próbáljanak katonai iradókba beférkőzni és onnan titkos iratokat ellopni.

A lányoknak tíz-tíz pengőt is adtak, sőt nagyobb pénzösszeget is helyeztek kilátásba, majd szép ruhákat mutattak nekik azzal, hogy azokat is megkapják. A két leány az ígértől megtántorodott és vállalkozott a szerepre, szerencsére azonban már az első lépéseknél leleplezték őket.

Egy másik esetben a határ felől Budapestre jövő vonaton egy tizenöt éves fiú jegy nélkül utazott. A kalauz átadta őt a rendőrségnek, ahol azt adta elő, hogy lopva lépte át a határt, a pénzét elvesztette és ezért utazott jegy nélkül.

A rendőrségről a fiú a kémelhárító szervekhez került s itt aztán elmondotta, hogy Pozsonyban egy cseh tiszt megszólította és azt kérdezte tőle, hogy nem lenne-e kedve katonai dolgokat tanulni. Persze,

hogyan volt, — melyik gyerekeknek nincs ilyenhez kedve?!

A gyerek a tiszt utasítása szerint egy laktanyába ment, ahol két hasonló korú diákot talált. Huzamos időn keresztül hetenként egy délután fegyverismeretre, lövészetre, térképoltasásra és katonai gyakorlatra tanították őket, majd a hírszerzés és kémkedés mesterségének az oktatására is rá került a sor. Rajtuk kívül még másokat is oktattak. A kémkedésbe ilyen fondorlatos módon kényszerítették őket.

A kiképzésük befejezése után a csoport tagjainak külön-külön egy-egy budapesti térképet adtak, ezen mindegyikük részére egy bizonyos területet jelölték meg, berajzolván azokat a katonai épületeket, laktanyákat, amelyeket meg kellett figyelniük, hogy ott milyen csapatok, hivatalok vannak elhelyezve, milyen létszámmal, milyen ágyúk vannak stb.

Pénzt is kaptak s azután egy erdős területen észrevétlenül áttették őket a határon azzal a figyelmeztetéssel, hogy ha elfognák őket, akkor a feladatukról és a kiképzésükről egy szót se szóljanak, mert ha visszakerülnek, megölik őket.

A vallomás után, minthogy serdülő gyermekről volt szó, a fiút a rendőrség szabályszerű tolonceljárással a határon visszatette.

Egyik határmenti városban egy ismeretlen férfi megszólított egy fiút és megkérdezte tőle, hogy van-e szüksége pénzre. A fiú kapva-kapott a kereseti lehetőségen. Az idegen azt kívánta tőle, hogy vigye őt át a város közelében levő országhatárt képező folyón és igazítsa útba a határon, hogy a cseh elszakított területre vissza tudjon menni. A fiú vállalkozott erre, de míg a révész csónakja értük jött a túlsó oldalról, össze-vissza kószáltak a városban.

Az idegen közben részletesen kikérdezte a mit sem sejtő fiút, a csendőrök és a folyamőrök laktanyája felől, hányan teljesítenek ott szolgálatot, van-e a városban titkosrendőr és ki az, hol van a robbantószerraktár, hol van katonai anyag tárolva, milyen határvédelmi berendezések vannak. A fiú a feltett kérdésekre gyanútlanul megadta az általa ismert adatokat.

A közúti híd közelében egy hatósági közeg igazoltatta az idegent, aki, amint egy más alkalommal kiderült, álnévre kiállított munkakönyvvvel és állampolgársági bizonyítvánnyal igazolta magát.

Az idegen később elmondta a fiúnak, hogy ő már sokat járt idegen országban, nem is magyar s ha valaki utólag érdeklődne, hogy átvitte-e őt a folyón, tagadja le.

Közben olyan kijelentést tett, hogy újra vissza fog jönni s akkor megint felkeresi, hogy ismét vezesse őt a városban s el fognak beszélgetni. Amikor beesteledett, lementek a folyóhoz s a fiú egy fiatal barátjával együtt átvitte az idegent a folyón, aki szállítás közben a csónak aljában húzódott meg. Az idegen tizenöt pengőt fizetett a szolgálatért.

A fiú megörvendett a könnyen keresett pénznek, de visszajövet elkezdett gondolkodni a titokzatos idegen kérdéseiben és különös magatartása felett. Hallott is már valamit a kémekről s az a gondolata támadt, hogy itt valami nincs rendben s mindjárt el is határozta, hogy az idegent csendőrkézzre adja.

Alig tudta kívárni a másnap reggelt, máris szaladt, futott a csendőrségre s ott elmondta a tegnapi eseményeket, átadta a kapott pénzt, mely már égette a markát s elmondta, hogy az idegen a közeljövőben ismét átjön.

Úgy is történt. Az idegen pár nap múlva megint megjelent a városban és felkereste a fiút, aki azután a csendőrséggel való megbeszélés szerint, sétára kelt vele. Az idegen a séta közben ismét katonai dolgok után érdeklődött, majd a feleletekből jegyzeteket is készített.

A fiú a csendőrség laktanyája felé vezette az idegent, ahol a csendőrök már várták és mint gyanús idegent, igazoltatták. Az igazoltatás alkalmával derült ki, hogy a már előbb is használt igazolványok hamisak. A csendőrök persze őrizetbe vették, majd a motozás folyamán különböző jegyzetek is előkerültek, melyekből kitűnt, hogy egy veszedelmes cseh kémét sikerült elfogni és ártalmatlanná tenni.

Egy fiatalkorú levante, rossz nevelés folytán, apja terhére üzletekben és hasonló helyeken árut csalt ki, azt eladta vagy elzalogosította. Midőn a csalása kitudódott, az apja haragja elől megszállott területre szökött. Szökése alkalmával magával vitte jegyzőkönyvesekéjét, melyben a levantekiképzésre vonatkozó feljegyzései voltak. A cseh közbiztonsági szervek a levantét elfogták és a nála talált levante-vonatkozású feljegyzései miatt, az ismert vallatási módszerekkel kémgyanút bizonyítottak rá és kilencévi fegyházra ítélték.

(Folytatjuk.)

EMCÉKEZZÜNK!

Radics Mihály pilisi őrsbeli csendőr az orosz harctéren szerzett járványos betegségben 1915 május 15-én Munkácsen meghalt.

Balogh János panzidaróci őrsbeli csendőr 1916 május 15-én Kol.-Malin mellett orosz golyótól találva elesett.

Székely Márton feketehalmi őrsbeli alörmestert szolgálat közben talált kézigránát 1917 március 20-án súlyosan megsebesítette. 1917 május 16-án Brassóban meghalt.

Oniga Kasszián szikesfalusi őrsbeli csendőr Szikesfaluban részeg csoporttal szemben 1909 május 9-én szolgálatilag fellépve, szenvedett sérüléseiben Fehértemplomban meghalt.

Hajsza József németbolyi őrsbeli alörmester Pécsen fellázadt katonákkal vívott tűzharcban 1918 május 20-án Németboly mellett elesett.

Hanek György kiskundorozsmai őrsbeli csendőr, címzetes örmester, 1915 május 22-én az oroszokkal vívott harcban Zagórc mellett elesett.

Göllén József rudolftelepi őrsbeli alörmestert a vörösek 1919 május 23-án Rudolftelepen meggyilkolták.

Majláth István őrsvezető, címz. örmester, főlegyházi őrsparancsnok, 1915 május 24-én az oroszokkal vívott harcban Krukieniec mellett elesett.

Hajnal Kálmán tiszaborkúti őrsbeli csendőr az orosz harctéren kapott sebében 1915. május 25-én Galiciában meghalt.

Villányi Imre 2. oszt. őrmestert, a furluki őrs parancsnokát, 1918. május 27-én a lakása udvarán bosszúból agyonlőtték.

Diószegi Imre miskolci őrsbeli 2. oszt. őrmestert egy katonaszökevény, kivel szemben szolgálatilag fellépett, 1918. május 28-án a hejőcsabai határban agyonlőtte.

Merk Mihály 1. oszt. őrmestert, a tállyai őrs parancsnokát, cseh katonák Tállyán, 1910. május 28-án meggyilkolták.

Wolf József nyárádszeredai őrsbeli 2. oszt. őrmestert egy 1918-as forradalmi fosztogató szolgálati fellépése miatt 1919. május 29-én Balkányban orozva agyonlőtte.

Szolgálati könyvek

magánrendeléseinek lebonyolításával a Csendőrségi Lapok szerkesztőségét bízták meg.*

Közljük bajtársainkkal, hogy ezidőszereint a

Próbacsendőrök Tankönyve

és a

Szervezeti és Szolgálati Utasítás (Szut.) van raktáron készletben.

Előbbi 6 füzetből áll és pedig:

Szolgálati szabályzat I. rész, (kivonat);

Büntető törvénykönyv, (kivonat);

Kihágásokat megállapító törvények és rendeletek (Törvényes rendelkezések gyűjteménye),

Az őrsgazdálkodási utasítás, (kivonat),
Az őrsgazdálkodási utasítás, (kivonat),

a bűnügyi nyomozás,

a magyar történelem.

Ennek a könyvnek az ára: 4.— P.

Egyes füzetek nem rendelhetők!

A Szervezeti és Szolgálati Utasítás az igen sok helyesbítés miatt már nehezen használható, eddigi Szut.-nak az új (után-)nyomása.

Ennek a könyvnek az ára: 2.20 P.

Ezeket a könyveket csak a pénz egyidejű beküldése mellett lehet nálunk megrendelni. Más rendeltetést nem vehetünk figyelembe. A pénzt bianco csekklapon (25.342. csekkszámú, számlatulajdonos: Csendőrségi Lapok) kérjük beküldeni és a csekklap hátlapján a rendelő pontos címét (név és rendfokozat, állomáshely és utolsó posta) kérjük feltüntetni.

Egy csekklapon többen is rendelhetnek.

A rendeltetést postafordultával szállítjuk.

Azok, akik előljáró parancsnokságaikhoz jelentették még a múlt év novemberében, hogy az utánnyomott Szut.-ból rendelnek, ne küldjék be a könyv árát, mert azt a gazdasági hivatalok fogják tőlük levonni.

* L1 az 1941. március 15-i 11/1941. számú Csendőrségi Közlönyben közzétett 581.528/20.—1941. H. M. rendeletet.

A m. kir. csendőrség egyenruhája és felszerelése.

(Folytatás.)

A köpenygallér baloldali alsó részének belső oldalára a köpenyszövetből készült nyakszalag két gombbal van felgombolva. A jobboldali alsó részen pedig egy gomb van felvarrva, mely a gallér felhajtása esetén, a nyakszalag begombolására szolgál.

Elöl a gallér illesztékhelyén lévő varrásra a köpenyszövettel hasonló színű iszapbimbó készült, két részből álló köpenyhurokkötés van felerősítve.

A köpeny felakasztására, kétrétben összehajtott bélésanyagból készült hurok szolgál, mely belülről a gallér alsó végének közepére van felvarrva.

A tiszthelyettesek és alhadnagyok köpenye alakra és kivételre nézve olyan, mint — a később ismertetendő — tisztiköpeny, azonban a következő eltérésekkel:

a) anyaga félfinom posztó;

b) a gallér posztóból készül, mint az előzőekben leírt legénységi köpenynél;

c) a köpenyhajtókán a kis gombok elmaradnak, azonban különleges jelek gyanánt a végleg és ideiglenesen kinevezett szakasz-, őrs- (különítmény-) parancsnokok részére homályosan ezüstözött koronás dombornyomású, 15 mm átmérőjű fémbomb van a köpeny gallérhajtókáján rendszeresítve;

d) az aranyozott gombok helyett homályosan ezüstözött gombok alkalmaztatnak;

e) az előrészek, ujjfelhajtások, zsebfelek és derékszálalagok széleinek szegélyezése elmarad.

A próbacsendőrök kivételével, a többi legénység köpenygombjai homályosan ezüstözöttek, míg a próbacsendőröké sötét-kávébarnák.

b) Lovascsendőr (legénységi) köpeny:

A lovascsendőr (legénységi) köpenye azonos a gyalogcsendőr (legénységi) köpenyével az alábbi eltéréssel:

A lovascsendőr természetére készült köpenyének járhasítéka a farcsíkcsontról magasságáig ér és a gyalogcsendőr köpenyénél leírt gombolási módnak (belső, külsőleg nem látható) megfelelően 5 gomb helyett 7 gombbal van ellátva akként, hogy az alulról számított első gomb a köpeny alsó szélétől 10 cm-re, míg a többi 6 gomb — az első gomb felvarrásától a járhasíték végéig terjedő részein egymástól egyenlő (arányos) távolságra van felvarrva.

A lovascsendőr — a lovon teljesített szolgálatok kivételével — a járhasíték felső két gombját begombolva tartozik viselni.

Lovascsendőrök — szolgálatban — a harmadik viselt köpenyüket, akik pedig ilyenekkel nem rendelkeznek, egy selejt köpenyt, március 16-tól — október 14-ig kötelesek állandóan nyeregbe máházva magukkal vinni.

Válltekeres:

A válltekeres teste acélzöld, a rajta levő bujtató buzérvörös. Ezt a válltekerest kell viselni a zubbonyon is.

A válllapok, vállszalag és válltekeres viselése:

a) Felöltött köpenyben puskával teljesítendő szolgálatban (kivonulásoknál) gyalogosan és kerékpáron, valamint sível teljesítendő szolgálatban a köpeny jobb válllapját nem szabad viselni, válllap helyett a fent le-

írt vállszalagot és a válltekercset kell használni. A felillesztés a következőképpen történik:

A vállszalag kb. felét átfűzzük a balkézben tartott válltekercs bujtatóján (a gombbal ellátott rész felül legyen). A szalagot áthajtjuk a tekercsen és átfűzzük a szalagon levő zsinórbujtatón. Az összefogott, vagyis most már kettős szalagot átfűzzük a köpenyvállon levő első buzérvörös posztóbujtatón, a gombos felét a második buzérvörös posztóbujtatón visszahajtva átdugjuk és a szalag alsó részével együtt összeillesztve átgomboljuk. A kisgomb tehát most felülre, azaz kívülre kerül.

Kerékpáron teljesítendő szolgálatok alkalmával, ha a kerékpáron nincs puska hordszöggya, a puskát a jobb vállon átvetve kell viselni.

b) Ujjas vállgallérnál a jobb vállap helyett ugyancsak a vállszalagot a válltekercsrel kell viselni. A felillesztés úgy történik, mint a köpenynél.

Leeresztett ujjas vállgallérral való portyázás esetén a vállapot nem kell leszerelni.

c) Lovas csendőrök felöltött köpenyben lovon teljesítendő szolgálatban (kivonulásoknál) a bal vállapot nem, e helyett a vállszalagot a válltekercs nélkül viselik. A felillesztés a következőképpen történik:

A vállszalagot átfűzzük a köpenyvállon levő első zsinórbujtatón (a gombos rész felül legyen), a szalag alsó felét pedig magán a vállszalagon levő zsinórbujtatón. A most már kétszeres szalagot átfűzzük az első buzérvörös posztóbujtatón, a gombos felét a második buzérvörös posztóbujtatón visszahajtva átdugjuk és a szalag alsó részével a gomblyukon át összeillesztve átgomboljuk. A kisgomb tehát most felülre, azaz kívülre kerül.

A lóról szállott és szolgálatukat gyalog folytató járőrök rendes körülmények között a karabélyt hordják hátton. A szuronyt ilyenkor a csendőr szerelje át a derékszíjára. Ha a gyalog portyázás alatt szolgálati felépésre (kikérdezés, házkutatás, igazoltatás stb.-re) van kilátás, vagy a szolgálatot nagyobb tömegben (vásáron, búcsúban stb.) kell végezni, vegye a csendőr a karabélyát súlyba, vagy balkarjára és úgy portyázzon.

Ha az összpontosított lovas legénység a szolgálatát gyalog teljesíti, vagy ha a kivezenylés gyalog történt, a vállapot szerelje át a bal vállra.

Miután az 1934. évi 9. sz. Cs. K.-ben közzétett B) Attekintési táblázat V. fejezete szerint a lovon teljesített szolgálatoknál — április hó 15-től november hó 1-ig a köpenyt — ha nincs felöltve — a hátsó nyeregkapára kell málházni, hogy hirtelen időváltozásnál (eső, vihar stb.) rendelkezésre álljon, a vállapot a málházskában el kell vinni.

d) A közlekedési alakulatok legénysége a vállapot úgy viseli, mint a puskával teljesítendő szolgálatban a gyalog legénység. (Lásd az a) pontot!)

e) Hátibőrönd elvitele esetén a csendőrlegénység az összes vállapjait a hátibőröndben vigye magával, hogy szolgálaton kívüli öltözködésnél is rendelkezésre álljanak a vállapok. A köpenynek a hátibőröndre történt málházása esetén a szolgálati vállapot a hátibőröndben kell tartani.

f) Szolgálatban a vállszíjat és a járőrtáska szíját a vállap alá kell tenni.

g) Szemlékhez és a napi katonai foglalkozáshoz a legénység vállap nélkül, de mindkét vállán vállszalaggal vonuljon ki.

h) Puska nélkül való kivonulásoknál, pisztollyal teljesítendő szolgálatban, vagy szolgálaton kívül a vállapot mindkét vállon kell viselni.

i) A köpenyt és az ujjasvállgallért a polcos ruha- és fegyverfogáson vállapok nélkül kell málházni. A vállapokat ilyenkor a kesztyűdobozban kell tartani.

c) Tiszti köpeny:

Alakra és kivitelre olyan, mint a gyalogcsendőr legénységi köpeny. Eltérések:

A vállszalagok helyett vállapok vannak. A vállszíjat a vállap alatt kell viselni. A gombok homályosan aranyozottak. A köpeny elő- és hátrészei belülről egészen az alsó széléig táboribarna színű gyapottelbélésszövetel vagy klottal vannak bélelve.

A gallér felső része a köpeny színénél sötétebb zöld posztóval van borítva. A galléron levő hajtóka alakra és méretre egyezik a legénységi köpeny hajtókájával; színe a katonaaállományú tiszteknél acélzöld alapon buzérvörös; a gazdasági tiszteknél karminvörös posztó.

A hátrész mindkét oldalán a derékszálagok alatt egy-egy zsebfező utánzattal van ellátva.

Az előrészek, ujjfelhajtások, zsebfezők és a derékszálag, a katonaaállományú tiszteknél acélzöld-, a gazdasági tiszteknél karminvörös posztóval vannak szegélyezve.

A tábornokok köpenyhajtókája 1 cm-rel nagyobb, baloldalon aranyfonalból himzett babérgallyal, jobboldalon pedig aranyfonalból himzett tölgyfagallyal van díszítve.

Csendőrségi ujjas vállgallér.

A csendőrségi ujjas vállgallér csak a legénységi állományúak részére van rendszerezítve.

Az ujjas vállgallér anyaga: táboribarna színű félfinom, egységes zubbony-nadrágposztóból készül.

Részei:

1. a nyakgallér a hajtókákkal, az összekötő nyakpánttal és a táboribarna színű (köpeny) hurokkötés a makkgombbal;

2. a két előrész a zsebekkel;

3. a hátrész;

4. a két ujj a szűkítőpántokkal;

5. a két vállap — (próbacsendőröknél színes vállszalag);

6. a két hordszalag;

7. bélés gyanánt a gumirozott (mosatic) vízhatlan vászon, továbbá a táboribarna színű klotbélés;

8. a 11 darab nagyobb- és 2 darab kisebb ködió-, 6 darab koronás középgomb.

Ad 1.: A nyakgallér alsó és felső részből áll. A felsőrész egy darabból, az alsórész pedig két darabból van szabva.

A bevasalt alsó nyakgallér össze van varrva és szét van vasalva. A belső oldalára — hosszirányú ívalakban egymástól kb. 1 cm távolságra eső tűzésekkal — betétvászon van letűzve, olyképpen, hogy 1 cm távolságra kb. 7—8 öltés essék. Az alsógallér alsó része a vállgallérra és annak bélésére van rávarrva, áthajtva és letűzve.

A felső nyakgallér az alsó nyakgallér felső részének belső oldalára van áthajtva és kézivarrással le-

varrva, — az alsó része pedig a vállgallér alátétekhez és a béléshez kézívarrással hozzávarrva, a végeken pedig záróöltéssel elreteszelve.

A be- és levasalt nyakgallér szélessége kész állapotban kb. 10—12, a végeken pedig — arányosan keskenyedve — kb. 10—10.5 cm.

A nyakgallér felső részén alkalmazott hajtóka színe, mintája és méretezése, annak a nyakgallérra való felillesztése azonos a köpeny hajtókájával.

A nyakgallér alsó részére a baloldalon, a végtől kb. 0.6—0.8 cm távolságra, a vállgallér anyagából készült kétrétű, sűrűn, kétszeresen egymásra tűzött, a szabad végen lekerekített s egy gomblyukkal ellátott, 9 cm hosszú és 6 cm széles összekötő nyakpánt van kézívarrással odavarrva. Az összekötő nyakpánt 1.5 cm átmérőjű négylyukas, a nyakpánt gomblyukának megfelelő távolságra felvarrt kődiógombbal felgombolható és az alsó nyakgallér jobboldali részére — annak végétől kb. 4.5—5 cm-re — felvarrt ugyanilyen méretű kődiógombbal átghombolható.

A nyakgallér begombolására a gallérilleszték felett kb. 1 cm-re felvarrt táboribarna színű pamutból készült hurokkötésmakkgomb szolgál, — a nyakgallér jobb oldalára a makkos, a baloldalára pedig a hurkos rész van felvarrva. Ezek külső végei hasonló anyagból készült galambkosárral vannak fedve.

ad 2. A vállgallér jobboldali előrszéhez a szabad széle mentén — egy saját anyagból készült kb. 8.5 cm széles alátét van hozzávarrva és letűzve, oly módon, hogy a letűzés a külső szélétől 1 cm-re, a belső szélétől pedig 0.3 cm-re essék. A nyakgallér-illesztéktől 8 cm-re kiálló jobboldali előrszre 3 darab 2 cm átmérőjű négylyukas kődiógomb van a baloldali részen lévő gomblyukaknak megfelelően felvarrva.

A baloldali előrsz a szabad széle mentén kb. 6 cm-re vissza van hajtva és a jobboldali résznél leírt módon le van tűzve. Ezen visszahajtás a nyakgallér-illesztéktől lefelé haladva — testmérethez igazodva — kb. 26—30 centiméter hosszan fel van hasítva. A felhasítás belső része táboribarna klottal bélelve és a hasítás előrszébe ugyanezen bélésanyaggal kb. 0.5 cm-re van beszegve. Ezen felhasított és klottal bélelt rész képezi a gomblyuk borítását, amelyen a hasítás hosszúságának megfelelően egyenlő térközben három cernával kikötött gomblyuk van. A gomblyukak térközei a hasítás két részének keresztöltéssel való összeerősítésével el vannak reteszelve.

A vállgallér előrszéinek belső oldalára saját anyagából, egy darabból szabva, kb. 23 cm széles és kb. 25 cm mély belső zseb van a bélésen keresztül rátűzve. A zsebek alsó részén a sarkok le vannak kerekítve s szélei tábori barna klottal 0.5 cm szélességben beszegve. A zsebnylásnál a két sarkon a rátűzés erősítésére a vállgallér posztója és a két bélés közé 2.5 cm átmérőjű kerekposztó alátétet kell tenni. A zseb nyílásánál a posztó kb. 4 cm szélességben, a zseb belseje felé vissza van hajtva és kétszeresen letűzve. Az első tűzés a nyílástól kb. 0.5 cm-re van, a második pedig ettől kb. 3.5 cm-re.

ad. 3. A hátrész egy darabból van szabva.

ad. 4. Az ujjak két részből: felső- és alsó ujjrészből vannak szabva, tábori barna klottal és a posztó és a klot között gumirozott (mosatic) vízhatlan vászonnal toldás nélkül bélelve, oly módon, hogy az ujjak alsó végétől számítva a vállgallér posztóanyaga kb. 4 cm-re vissza van hajtva — az ujj belseje felé — és le van

tűzve. Az így felhajtott ujjak alsó végéhez van a tábori barna klot, valamint a gumirozott vízhatlan bélés visszahajtottan rávarrva. Az ujjabélések felső szélei az első és hátrész béléséhez behajtott kézívarrással vannak hozzávarrva.

(Folytatjuk.)

Időjóslás természeti jelenségek alapján.

Írta: DR. AUJESZKY LÁSZLÓ egyetemi m. tanár,
m. kir. főmeteorológus.

Minden embert érdekel az a kérdés, hogy „milyen idő lesz holnap?” Van azonban az embereknek egy olyan része, akiket a hivatásuk a szabadban való gyakori és huzamos tartózkodáshoz köt, tekintet nélkül arra, hogy sűt a nap, vagy szakad az eső. Ezeket különösképpen érdekelteti a várható időjárás, mert az öltözködés, végzendő munka, járható útvonalak és még sok minden függ ettől. Ezek között is első helyen áll a csendőr, akit ott látunk erdön-mezőn esőben, sárban, hőségben és hóviharban. Lépten-nyomon felmerül tehát a csendőr szolgálatában is az a kérdés, hogy milyen idő várható másnapra.

A rádióban évek óta minden nap meghallgathatjuk, hogy milyen idő várható. Ez az időjelzés sok külföldi adatnak a gondos feldolgozásából készült. A háború miatt azonban a külföldi adatok nem érkeznek be és a rádió időjárásjelentéseit a háború idejére be kellett szüntetni.

A háború alatt tehát mindenkinek magának kell időt jósolnia. *Hogyan csináljuk ezt?* Arra fogunk ebben a cikkben néhány érdekes útmutatást adni.

Az időjárás változásai sokszor egészen hirtelen következnek be és különösen ilyenkor nem éppen könnyű a jóslás. Sebhelyeket őrző öreg katonák és csonttöréses betegek „megérik” ugyan az időváltozásokat, de azt már nem tudják megmondani, hogy mi fog állni ez a változás: csendes eső lesz e, vagy szélvihar, zivatar, felhőszakadás? Ezt a régi sebhelyek sajgása már nem tudja megmondani. Szerencsére ennél jóval pontosabb időjárási jeleket találhatunk a természetben.

Aki sokat jár kint a szabadban és jó a megfigyelőképesége, az sokféle olyan apró jelet lát meg, amit a legtöbb városi ember egyáltalában nem vesz észre. Ilyen apró előjelei az időjárás átalakulásának többek között a szél irányának megváltozása, a csillagok fényének nyugtalan pislogása, a távoli hangok feltűnően erős hangzása.

A csendőrnek tehát sok alkalma van arra, hogy az időváltozások gyanús előjelét idejekorán megállapítsa.

Ezekről a fontos előjelekről a következőket kell tudnunk:

I.

A későtavaszi időváltozások legfontosabb előjelei.

Május és június nemcsak legszebb része az egész esztendőnek, hanem egyúttal az az időszaka is, amikor a leghirtelenebb és legnagyobb időváltozások vannak napirenden. Ilyenkor nyílik legjobban alkalom arra, hogy az időváltozások gyanús előjeleivel ismeretséget köthessünk.

Májusban és júniusban a szép időt nagyon sokszor hirtelen rosszabbodás váltja fel. Májusban szoktuk megkapni az első nagy zivatarokat és felhőszakadásokat. Ugyancsak májusban fenyegetnek a gazda nagy ellenségei, a rettegett éjszakai és hajnali fagykárók. Heves és pusztító szélvihart, házakat romboló légörvényeket is nem egyszer kapunk május hónap folyamán. Júniusban elsősorban zivataros felhőszakadások, jégverések, szélviharok és sokszor napokig eltartó csendes, hosszadalmas esőzések látogatnak meg bennünket. Mindezeknek megvannak az előjelei, csak ismerni kell őket.

A májusi és júniusi nagy zivatarok legjellemzőbb előjelei a következők:

1. **Füledt levegő:** nemcsak nagy meleg van, hanem egyúttal olyan nyomasztó is a légkör, mint amikor gőzzel telt levegőben vagyunk (például, mint amikor a mosókonyhában csukott ablak, csukott ajtó mellett tartózkodunk).

2. **Izzadákonyság:** könnyen izzadunk még könnyű munkától, nem túl gyors járástól és olyankor is, ha előzőleg nem ittunk sok vizet vagy más italt.

3. **Fehér fátyolfelhők az égbolton:** hófehér színű, vékony felhők úsznak olyan nagy magasságban, hogy semmi árnyékot nem vetnek. (De ezek csak akkor gyanús előjelei a közeledő zivatarnak, ha sok van belőlük az égen és ha feltűnő gyorsan vándorolnak nyugatról kelet felé.)

4. **Az éjszakai lehülés elmaradása:** hajnalban alig van hűvösebb, mint megelőző este volt.

5. **Oszlopalakú, fényes felhőtömegek a látóhatár közelében:** a zivatarfelhő messziről nézve mindig oszlop- vagy toronyalakú, sokszor valóságos bástyafalakhoz hasonlít.

6. **Lassan erősödő déli szél:** közben a füledtség folyton nagyobb lesz.

7. **Villogás az éjszakai égbolton:** nem kacsaringós villámokat látunk, hanem csak egészen elmosódott, nagyfelületű, gyenge fényfeleszállást tapasztalunk és mennydörgés még gyengén sem hallatszik. Ezt a jelenséget hívjuk „villogásnak”. A villogás olyan nagyon messze lévő zivataroknak a villámai-ból származik, amelyek egyelőre esetleg több száz kilométer távolságban (rendszerint tehát az ország határain is túl) vannak még, de a sötét éjszakában, mint gyenge fénylést, mégis megláthatjuk őket.

A villogás akkor veszélyes időjárási előjel, ha az égbolt nyugati részén mutatkozik, vagy ha dél-nyugaton, északnyugaton pillantjuk meg, mert ilyenkor nagyon valószínű, hogy a zivatar felénk fog közeledni. Ellenben, ha például az égbolt keleti darabján látunk sötét éjjelen villogást, akkor remélhetjük, hogy a zivatar alkalmasint elkerül bennünket. Azonban szelet és lehülést még ilyenkor is kaphatunk.

Ha a villogás már este kezdődik és az éjszakai órák folyamán csak keveset erősödik, az annak a jele, hogy a zivatar csak igen lassan közeledik felénk, de ez még sem jelent számunkra semmi jót, mert éppen a lassan előnyomuló zivatarok sokszor nagyon hevesek szoktak lenni és még éjnek idején is súlyos jégverés járhat a nyomukban. Ha a villogás este kezdődik és azután gyengül, az annyit jelent, hogy a zivatar maga is gyengülőben van, vagy távolodik tőlünk és minket valószínűleg el sem fog érni. Ha a villogás reggel felé gyengül, az egyszerűen csak annak a következménye lehet, hogy az égbolt már

világosodni kezd. Ilyenkor tehát a villogás gyengülése még nem jelenti azt, hogy a zivatartól megmenekülünk.

További jellemző előjelei még a közeledő késő-tavaszi és korányári zivatarnak a következők:

8. **Nappal a levegő nagyon homályos:** távoli hegyeket, tornyokat, házakat már alig lehet látni, a nem túl messze lévő is elveszítik a színüket és az éles körvonalukat.

9. **A levegő nyugtalan rezgései:** délelőtt és a déli órákban kopár talaj felett, köves utakon, kivált pedig a vasuti pályák kavicsagyazása felett végigtekintve, a levegő nyugtalan táncolását látjuk.

10. **Helyben keletkező nagy felhőtömegek a dél-előtt folyamán:** minden szép nyári napon 10 óra körül (nyári időszámítás idején 11 óra körül) megjelennek az égen a szép fehér gomolyfelhők. De ha túl korán lépnek fel (például már 9 óra tájban) és rohamosan növekednek, az valószínűvé teszi, hogy délután vagy délután záporosót, esetleg zivatart is kapunk.

11. **A csillagok fényének nyugtalansága:** a csillagok fénye nem szép egyenletes, hanem pislogóvá lesz. (Csak a fejünk felett lévő csillagok pislogása számít! A látóhatárhoz közeli csillagok fényének pislogása még nem zivataros előjel, sőt ezeknek a pislogása éppen szép, derült estéken szokott legerősebben mutatkozni.)

12. **Szivárvány reggel és délelőtt:** ellenben a délutáni és alkonyati szivárvány nem szokott semmi rosszat sem jelenteni.

A zivatarok most felsorolt előjelei egyenként még csak gyanút keltenek, de ha három-négy közülük egyszerre mutatkozik, akkor már nagy valószínűséggel kell a zivatar közeli bekövetkezésére számítanunk.

A májusi fagyos éjszakák legjellemzőbb előjelei a következők:

1. **Többnapos eső és szél:** Egy-két nappal korábban nagy eső és heves szél szokott lenni.

2. **Délutáni időjavulás:** a több nap óta tartó eső után este felé oszlik el a felhőzet és az ugyancsak hosszabb idő óta tartó heves szél után este következik be a levegő mozgásának lecsillapodása. (Viszont kevésbé veszélyes az, amikor a javulás délelőtt játszódik le és napközben emiatt már némi felmelegedés válik lehetségessé.)

3. **Az égbolt sötétkékek színe:** a szokott fehéresbe játszó világoskék szín helyett az égboltnak mélyenkék, sötétes színezete van.

4. **A holdfény feltűnően erős:** jól megvilágít mindent, olvasni is lehetne a fényénél, és a holdfény színe nagyon fehéres.

5. **Nagyon tiszta levegő:** délben is és délután is feltűnően tisztán látni nagyon nagy távolságban lévő hegyeket, tornyokat, kiemelkedő fákat. Gyanús az is, ha a nagyon távoli tárgyakat eredeti színükben látjuk, nem pedig a megszokott párás, szürkés színekben. Például gyanús, ha a nagyon távoli erdő zöldnek látszik, holott máskor rendszerint kékeszürkének vagy éppen átlátszó halványkéknek tűnik.

6. **A kémények füstjének bizonyos meghatározott viselkedése:** a füst a nappali órákban szép egyenesen felszáll, alkonyatkor szétterül. (Ellenben, ha a füst nappal terpeszkedik széjjel vagy este száll

fel a magasba, akkor nincsen komoly fagyveszedelem!)

A jégeső közeledésének legfontosabb előjelei a következők:

1. **Erős zivataros előjelek:** a jégeső a nagyon erős zivatarokban keletkezik. Ezért jégeső közeledése akkor kell gyanakodnunk, ha a zivatarnak az előjelei (amiket az előbb pontosan ismertettünk) feltűnően erős mértékben mutatkoznak, például, amikor már szinte tűrhetetlennek mondható fülledtség uralkodik, vagy rendkívül homályossá válik napközben a levegő, vagy éjjel ijesztően gyors egymásutánban látjuk a villogást.

2. **A nagyon fenyegető zivatarfelhőknek még a középső és alsóbb részein is nagy fehér részletek láthatók:** de jól figyeljük meg, hogy a felhő árnyékos részén is látjuk-e ezt, mert a felhőnek a Nap felé néző oldala mindig vakító fehér és itt a fehér szín nem a jégesőnek a jele.

Fontos még tudnunk, hogy a jégeső mindig a zivatar elején szokott kitörni. Ha a zivatar már tíz perc óta esővel öntöz minket és jég még mindig nem esik, akkor a jégesőtől azon a helyen nem kell tartanunk, ellenben a szomszédos községekben még lehet jégverés.

A nagy felhőszakadások előjelei ugyanazok, mint a jégesőnek az előjelei, mert a felhőszakadások is mindig csak a nagyon heves zivatarok nagy felhőtornyaiából zúdulnak reánk.

A szélviharok előjeleit sem kell külön megjegyeznünk, mert ebben az évszakban a szélvihar és a zivatar együtt járnak: a szélvihar közeledését mindig ugyanazok az előjelek szokták előárulni, amelyekről a zivatarok közeledését tudjuk meg.

Hosszadalmas, napokig eltartó csendes esők ebben az évszakban szintén fellépnek és kivált június hónapban elég gyakoriak. *A hosszú csendes eső közeledését mutató gyanús előjelek a következők:*

1. **Lassú borulás délkeleti szélben:** először csak vékony, azután folyton vastagodó felhőréteg vonul fel az égboltra; a Nap és Hold körül először fényes színes gyűrű jelenik meg, azután a felhő vastagabb lesz és eltakarja a Napot és Holdat.

2. **A levegő átlátszóságának rohamos romlása:** távoli tárgyak elmosódnak, azután eltűnnek, de azért köd ebben az évszakban nem keletkezik.

3. **A levegő hangvezetőképességének feltűnő javulása:** meghallunk olyan messziről jövő hangot, ahonnan rendes napokon már nem hallatszanék el hozzánk semmi. Például meghalljuk a szomszéd község harangszavát, messze lévő vasuti hídról a vonat robogását, távoli tanyákról a kutyaugatást stb.

4. **Idegbajos emberek és elmebetegségektől felfűtött nyugtalansága:** nem alszanak, nyughatatlanok, sokszor maguk is mondják, hogy időváltozást éreznek.

5. **Egészséges emberek nyugtalan álmai:** legtöbb ember a csendes esőt megelőző éjszakán mindenféle furesza álmokat lát, holott rendes időjárásakor semmit sem szokott álmodni.

5. **A mindennapi mérgek (dohány, alkohol) fokozott hatása:** az emberek már kevesebb pálinkától vagy bortól is megittasodnak, mint máskor; a szoktnál valamivel több dohány elszívása már fejfájást, gyomorfájást stb. okoz.

A hosszabb idő óta tartó rossz idő további megmaradását mutatják a következő előjelek:

1. **Nagy széllel járó eső közben a szél eláll, de az eső nem áll el:** pl. először viharos északi szélben zuhogott az eső, de a szél később lecsillapodott. (Ha ellenben az eső szűnik meg előbb, mint a szél, akkor egy-két napon belül javulást remélhetünk.)

2. **Lassú, fokozatos időromlás:** egy-két napon át csak lassan erősödtek a rossz idő előjelei és az esőzés csak fokozatosan, lassan indult meg, de állandóan erősödőben van.

3. **Zivatar volt lényeges időváltozás nélkül:** a zivatar után sem lehülés nem tapasztalható, sem a levegő homályossága nem javult meg.

Utoljára hagytuk *a május—júniusi szép idő előjeleinek felsorolását.* Ezeket két csoportban kell tárgyalnunk: az egyik eset az, amikor a rossz idő közeli elmúlását lehet megjósolni, a másik pedig az, amikor a szép idő már megvan és azt kell eldöntenünk, vajjon tovább fog-e tartani.

A rossz idő megjavulásának legmegbízhatóbb előjelei a következők:

1. **A tartós északi szél:** ha egy-két napig már erős északi szél fúj, akkor a szép idő bekövetkezése többnyire csak órák kérdése már.

2. **A szélirány „visszafelé fordulása”:** ha a szél iránya a Nap égi járásával ellenkező módon fordul el, az gyors időjavulásnak az előjele. Például: tartós nyugati szél után a szél délnyugatra és később délre fordul.

3. **A nappal és éjszaka közötti hőfokkülönbség fokozódása:** erősebb lesz az éjjeli lehülés, de ugyanakkor fokozódik a nappali felmelegedés is.

4. **A délutáni szivárvány.** (De délelőtt a szivárvánnak éppen ellenkezőleg, nagyon rossz jelentése van.)

A meglévő jó idő tartós megmaradásának jelei a következők:

1. **A szél szabályos napi járása:** délelőtt kissé erősödik, délután gyengül, éjjelre eláll.

2. **A harmatképződés:** már az éjszaka első óráiban bőséges harmat képződik a fűszálakon, bokrok levelein, később a kerítéseken, útjelző táblákon is.

3. **Napnyugtakor az égbolt nem túl színes:** inkább sárga, mint piros és barna színek veszik körül a leáldozó napot.

4. **Ezüstös fény a nyugati égbolton:** mikor a nap már lement, keskeny ezüstsínű sáv jelzi a helyét.

5. **Jellegzetes kis gomolyfelhők:** délelőtt szép fehér felhőcskék képződnek, de nem túl korán (nyári időszámítás szerint csak 11 óra körül, hegyes vidéken kissé korábban). A délután folyamán a felhőcskék fokozatosan eloszlanak.

6. **A kéményfüst viselkedése:** napközben gyorsan felszáll, alkonyatkor és éjjel egyenletesen szétterül.

7. **Hőfokkülönbség az erdő és a szabad mező között:** nappal sokkal hidegebb, éjjel sokkal melegebb van az erdőben, mint odakint.

8. **Fejünk felett nyugodtan fénylenek a csillagok:** a fényük nem pislogó. (Ez a szabály csak a fejünk felett magasan látható csillagokra érvényes. A látóhatár közelében járó csillagok este erősen is

pisloghatnak, anélkül, hogy ez rossz időnek volna a jele.)

9. A Hold színe: a felkelő és leáldozó Hold vöröses színű, de amikor a Hold magasan jár az égen, akkor tiszta fehér fénye van. (Folytatjuk.)

CSENDŐR LEKSZIKON.

18. Kérdés. A községben belépti díj mellett engedély nélkül nyilvános táncmulatságot rendeznek. A járőr a községbe érve, tudomást szerez erről. Feloszlathatja-e a táncmulatságot, avagy megelégedhetik azzal, hogy a rendezőket jeljelelti?

Válasz. Táncmulatság feloszlátása mindig veszélyes abból a szempontból, hogy a feloszlátásnak egyesek, főként ittas egyének, ellenszegülhetnek és ez könnyen a járőr megtámadására és fegyverhasználatára vezethet. Táncmulatság rendezése engedély nélkül csupán kihágás. A csendőrnek általában kötelessége ugyan az észlelt kihágások tovább folytatását megakadályozni, de ez alól az általános szabály alól feltétlenül kivételt kell tenni akkor, ha a kihágás megszüntetése nagyobb veszélyt jelent, mint amennyi előnnyel járna.

Ha tehát a járőr engedély nélkül rendezett nyilvános táncmulatságot szerez tudomást, hivatva ki a rendezőket és szólítsa fel őket a táncmulatság azonnali beszüntetésére. A feljelentést természetesen abban az esetben is meg kell tenni, ha a rendezők a táncmulatságot a járőr felszólítására beszüntetik, mert a kihágás már be van fejezve, de a feljelentésben azt a körülményt, hogy a rendezők a járőr felhívásának engedelmeskedtek, meg kell említeni. Hasonlóképpen meg kell említeni azt is, ha a rendezők a járőr felszólításának nem engedelmeskednek, mert ezt a körülményt a rendőri büntetőbíró a büntetés kiszabásánál súlyosbító körülménynek mérlegeli.

Ha a táncmulatságot vendéglőben, korezmában, stb. rendezték engedély nélkül, a vendéglőst, korezmárost, stb. is fel kell jelenteni. Ez rendszerint hatásosabb, mint a rendezők feljelentése. Ha záróra-átbúgást is követnek el, ez külön kihágás.

A járőr a táncmulatságot csak akkor oszlassa fel, ha azon verekedés történik, vagy ha verekedés történt és tartani lehet attól, hogy az meg fog ismétlődni. Ilyen esetben ugyanis a közrend szempontjai megkívánják a táncmulatság feloszlátását, tekintet nélkül arra, hogy azt engedélyvel, vagy engedély nélkül rendezték-e. A feloszlátás azonban ilyenkor is tapintatosan és elővigyázattal történjék, nehogy a járőrnek indokolatlanul kíméletlen fellépése az esetleges békés szándékú résztvevőket is ellenszegülésre készítse. A feloszlátást először a rendezők és a vendéglős (korezmáros) útján kell megkísérlni; a járőr csak akkor lépjen közbe személyesen, ha ez nem vezetne eredményre.

19. Kérdés. Van-e különbség az elfogott egyén és a fogoly között? Ha nincs, akkor nincs-e ellentmondás a Szut. 323. pontja és 558. pont 2. bekezdése között?

Válasz. Az elfogott egyén és a fogoly között csupán az a különbség, hogy a „fogoly” kifejezés tágabb, az „elfogott egyén” kifejezés pedig szűkebb értelmű. Elfogott egyén ugyanis csak az, akit a csendőr a Szut. 312. pontja alapján elfogott, míg „fogoly” kifejezésen a Szut. 539. pont 1. bekezdése szerint nemesak az elfogott, hanem az elővezetett egyént is érteni kell és azt is, akit nem a csendőr fogott el, hanem a hatóságtól vett át kísérés, vagy őrizet végett. Az elfogott egyént attól az időponttól kezdve, amikor a csendőr az elfogását kijelentette, fogollyá válik.

A kérdező abban lát ellentétet, hogy a Szut. 323. pontja az elfogott egyén megbilincselésére a csendőrnek csupán jogot ad, de azt kötelezően nem írja elő, míg az 558. pont 2. be-

kezdése szerint: „Ha a fogolynak a helyiségből éjjel bármely oknál fogva ki kell mennie, őt meg kell bilincselni és fűzőláncra kell kötni, hogy meg ne szökhesék”. Itt tehát az utasítás a megbilincselést kötelezően előírja, még pedig minden fogollyal, tehát az elővezetés végett őrizetbe vett egyénnel szemben is, (mert őt is fogolynak kell tekinteni), holott az elővezetett egyént a 314. pont 3. bekezdése értelmében nem szabad megbilincselni.

Ha az utasításnak csak a betűjét tekintjük, a kérdezőnek igaza van abban, hogy az utasítás idézett két rendelkezése ellentmondó. Ha azonban az utasítás szellemét és a rendelkezések lényegét nézzük, akkor világos, hogy a megbilincselés az 558. pont 2. bekezdése szerint is csak olyan fogollyal szemben kötelező, akinek a megszökéséről tartani lehet, mert a megbilincselés célja a szöveg szerint is az, hogy a fogoly „meg ne szökhesék”. Az elővezetett egyénnel szemben azonban itt is kivételt tesz az utasítás, amennyiben az 557. pont utolsó bekezdésében megengedi, hogy a csendőr a saját kezdeményezéséből elővezetés végett őrizetbe vett olyan egyén őrzését, akinek megszökéséről a terhére rótt törvénysértés csekély volta miatt nem kell tartani, ha az illető a csendőrség előtt ismeretes, a községi előjáróságra bízhatja. Nyilvánvaló, hogy ezzel a rendelkezéssel az utasítás az ilyen egyének őrizeti szabályait kívánta könnyíteni, ezeket a könnyítéseket pedig a csendőr természetesen akkor is alkalmazhatja, ha a foglyot maga őrzi. Ha tehát az ilyen fogolynak éjjel ki kell mennie, a csendőrnek ki kell ugyan őt kísérnie, de a megbilincselését mellőzheti, ha szökéséről nem kell tartani.

20. Kérdés. A gyanúsított egy bányában robbanógyújtacsozt talált, amelyet a lakására vitt, de még aznap felhasználta, amennyiben a testvérével együtt egy patakban felrobbantotta és halat fogott vele. Az őr a gyanúsítottat jogtalan elszállította és halászati kihágás miatt jelentette fel. Helyes volt-e az őr eljárása?

Válasz. Az őr tévesen minősítette a cselekményt. Robbanóanyag jogosulatlan szerzése és tartása ugyanis az 1924. XV. t.-c. 1. §-ába ütköző bűntett, a gyanúsítottat tehát emiatt kellett volna feljelenteni.

Az őr bizonyára abból indult ki az enyhébb minősítésénél, hogy a gyanúsított a robbanóanyagot nem bűncselekmény (bűntett vagy vétség) elkövetése végett tulajdonította el és ezenkívül csak rövid ideig tartotta magánál, amennyiben aznap el is használta, a bűntetté minősítés tehát a cselekmény tárgyi súlyával nem állott volna arányban. Ez így is van, de ennek megállapítására nem a csendőr, hanem a bíróság illetékes. Általános elv, hogy ha egy bűntetendő cselekményt többféleképpen lehet minősíteni, a csendőrnek a súlyosabb minősítés szerint kell a feljelentést megtenni, de abban ki kell említenie azokat a körülményeket, amelyek a cselekmény enyhébb megítélését indokolhatják. De ezt nem tekintve is, a csendőrnek a bűntetendő cselekmények minősítésénél mindig a törvény szövegét és nem a szellemét, vagy a szándékát kell szem előtt tartania, mert a törvény értelmezése jogkérdés, ami a kir. ügyészség, illetőleg a bíróság megítélésére tartozik. A törvény betűje szerint pedig nem kétséges, hogy a gyanúsított a robbanóanyagot megszerezte és magánál tartotta. Hogy a magánál tartás rövid ideig, esetleg csak néhány órán át tartott és hogy a gyanúsítottnak nem volt szándékában a robbanóanyagot bűncselekmény elkövetésére használni, ezek mind nyomatékos enyhítő körülmények, amelyek a bíróság feltétlenül figyelembe vesz, de az enyhítő körülmények a csendőr által alapul veendő minősítést nem befolyásolhatják. Ezt mondja a Szut. 386. pont 3. bekezdése is, amikor elrendeli, hogy: „Azokat a körülményeket, amelyek következtében a bűntettet az 1878. V. t.-c. 92. §-n alapján vétséggé kell átválttatni, csak az ítélet hozásánál veszik tekintetbe, ezek tehát a csendőr jogait és kötelességeit nem befolyásolják. (Lásd erre nézve még a Csendőr Btk. I. kötetében a Btk. 89–92. §-ához adott magyarázat 4. pontját is).

21. Kérdés. Kell-e a kolduló barátoknak hatósági engedély?

Válasz. A kolduló szerzetesrendek (Ferencrendiek, Kapucinusok és a többi) külön engedély nélkül folytathatják az alalmazngyűjtést. (193.003/1934. B. M., 562/1935. V. K. M. sz. rendeletek.)

Ki tudta?

Csonka-Magyarország évi konyhasó szükséglete 11 millió métermázsa; ebből emberi fogyasztásra csak 850.000 métermázsa kerül, az évi fejadag kb. 8 kg.

TANULSÁGOS NYOMOZÁSOK.

Pénzlopások kiderítése.

Beküldte: RÁCZ JÁNOS tiszthelyettes (Szeged).

1934. október 1-én a reggeli órákban Mezőberény község főjegyzője távbeszélőn az őrssel közölte, hogy előtte ismeretlen időben, ismeretlen tettes, a község háza tanácstermében levő pénztárszekrényt, valószínűleg álkulccsal — felnyitotta és abból 16 P 64 fillért elloptott.

Kértem azonnal a főjegyzőt, hogy a helyszín változatlan megőrzése iránt intézkedjék, majd Csikor Imre próbacsendőrt magammal kivezényelve, a nyomozást a helyszínen bevezettük.

A főjegyző a helyszínen közölte még, hogy abban az évben már negyedszer tapasztalták, hogy a községi pénztárból pénzek tűntek el.

1. Az első esetben március 10—15-e közötti időben a közgyám irodájában elhelyezett íróasztal fiókjából 15 pengő,

2. Március 28. és április 5-e közötti időben a tanácsteremben levő pénztárszekrényből 60 pengő,

3. Május első felében pedig ugyancsak a közgyám íróasztalának fiókjából 14 pengő tűnt el ismeretlen módon.

Az összes kár tehát 105 pengő 64 fillér.

A lopások felfedezése után házi megfigyeléseket és puhatolásokat is végeztetett, azonban olyan adatok birtokába nem jutottak, melyekből a tettes kilétére lehetett volna következtetni, de bűnjelket vagy erőszak nyomait sem lehetett egyik esetben sem felfedezni.

Megjegyezte a főjegyző azt is, hogy a sorozatos lopások miatt már nem mernek a tisztviselők egyenként bejárni, mert félnek a meggyanúsítástól. Megnyugtattam, hogy most a nyomozást addig folytatom, amíg eredményt érünk el.

A helyszíni szemle során megállapítottuk, hogy a tanácsterem ajtaját állandóan nyitva tartják, csupán az előszoba ajtaját, úgyszintén a többi hivatalos helyiségek ajtóit, valamint a község háza kapuit szokták éjjelre bezárni. Éjjel a község háza területén a községi rendőrök őrködnek, a ki- és bejárást azok ellenőrzik.

A tanácsteremben elhelyezett pénztárszekrény fából készült. Kulcsa egy másik szekrény nyitott fiókjában levő könyvek alá volt téve. A közgyám által kezelt pénztárfiók kulcsát a közgyám magával hordta. Mindkét pénztárnak egyszerű zárja volt.

A tanácsteremben elhelyezett pénztárszekrényben egy nyitott, fából készült dobozban volt a pénz elhelyezve és a doboz több nyomtatvánnyal volt elfedve.

A helyszínen a tettes által hátrahagyott tárgyakat, vagy a pénztárszekrényen erőszak nyomait nem lehetett felfedezni.

Feltételezve azonban azt, hogy a pénzes dobozra helyezett nyomtatványokon esetleg lappangó ujjnyomok lehetnek, az esetet távbeszélőn a szegedi 5. nyomozó alosztály parancsnokságnak bejelentettem és helyszínlő kirendelését kértem.

A nyomozó alosztály Kevés József törzsőrmestert vezényelte ki.

Megérkezésemig kikérdezéseket foganatosítottam. Miután megállapítottam, hogy az említett két teremben a hivatalos órák alatt a pénztárkezelők állandóan jelen szoktak lenni, — de legtöbb esetben más előjárásági tagok és magánfelek is, — különösen abban az irányban igyekeztem adatokat gyűjteni, hogy a hivatalos órák vége és kapuzárás közé eső időben, kik járnak be a község háza hivatalos helyiségeibe, vagy a bentlakók közül kinek lehet alkalmuk arra, hogy ezekbe a helyiségekbe bejuthasson és azok közül kik jöhetnének tekintetbe, mint gyanúsítható egyének.

Két napi nyomozás után sikerült annyit megállapítani, hogy a lopásokat megelőző időkből, mint kisegítő végrehajtó, ideiglenesen volt alkalmazva a községnél egy Horkai László* nevű mezőberényi ember. Mint, aki a helyi viszonyakkal ismerős, gyakran szokott megfordulni a község házában hivatalos idő alatt, de az egyik tanu egy ízben olyankor is látta, amikor már az előjárásági tagok nem tartózkodtak a község házában. Ez az eset még március hó végén lehetett, amikor szintén történt pénzlopás. Horkai akkor egy színes táblájú könyvet vitt a kezében és a tanu kérdésére azt felelte, hogy a könyvet az egyik előjárásági tagtól olvasásra kérte, de miután kiolvasta, a hivatalos helyiségbe vissza viszi. Horkai azonban ugyanazt a könyvet távozása alkalmával magával vitte.

Ebből a körülményből az a gyanum merült fel, hogy Horkai — ha a lopást ő követte el — a könyvet csupán azért vitte magával, hogy a hivatalos idő után a tanácsterembe való belépését indokolhassa.

Ebből a feltevésből kiindulva megindítottam Horkai kiléte és előélete után a nyomozást.

Ennek során előszedtem az őrs kiderítetlen eseteire vonatkozó ügyiratokat és azokból kitűnt, hogy az őrsre történt bevonulásom előtt már az őrs nyomozott ezekben az ügyekben, sőt az év június és augusztus havában a mezőberényi téglagyár irodája egyik íróasztalának bezárt fiókjából egy esetben 14, a második esetben 50 pengőt,

egy fakereskedő fatelepi irodájának bezárt pénztár fiókjából pedig augusztus 8-án 180 pengőt lopott el ismeretlen tettes és Horkai Lászlót az utóbbi esetről az őrs már mint gyanúsítottat el is fogta, azonban a bíróság bizonyítékok hiányában felmentette. (Itt megjegyzem, hogy Horkai, miután a bíróság felmentette, a helyi lapokban nyilatkozatot tett közzé, mely szerint kijelentette, hogy meghurcoltatásáért bírói úton elégtételt fog szerezni.)

Az őrs által korábban ellene folytatott nyomozás során lerögzített adatokat átvizsgálva és azokat az általam gyűjtött adatokkal összevetve, a gyanum még inkább fokozódott Horkaival szemben. Horkai azonban nem tartózkodott Mezőberényben, mert ok-

* A nevetek megváltoztattuk. (Szerk.)

tóber 1-én bevonult Kecskemétre a tűzérosztályhoz.

A többi sértettnél is megjeleneve azt a benyomást szereztem, hogy valamennyi lopást egy személy követhette el, még pedig nyilvánvalóan a nappali órákban, mint olyan besurranó tolvaj, aki a helyi viszonyokat jól ismerte és gondosan ügyelt arra, hogy nyomokat ne hagyjon maga után, sőt a pénztárakból sem vitte el az ott talált teljes összegeket, nehogy azonnal felfedezhessék a lopásokat.

Ez a körülmény természetesen lehetetlenné tette a lopások elkövetési idejének pontos megállapítását.

Horkai egyébként bevonulása előtt, mint állás nélküli tisztviselő, szüleinél tartózkodott, akiknek a községben szerény megélhetést biztosító kereskedésük volt. Mindenkor csinosan öltözködött. Szórakozásra nem költekezett. A szülei igen jó hírnévben állottak. A szülőket tehát — az előzményre való tekintettel — nem kérdezhettem ki és nem árulhattam el, hogy fiúkat újból gyanúsítjuk a lopások elkövetésével.

A helyszínelő megérkezése után a már említett nyomtatványokon négy darab színtelen ujjnyomot találtunk, amelyeket indigóporral hívtunk elő.

Ezután elhatároztam, hogy a nyomozást a községben megszakítjuk és Horkai kikérdezése, valamint ujjlenyomatának megszerzése végett Kecskemétre utazunk.

Kecskeméten a tűzérosztály parancsnokságnál jelentkeztünk és engedélyt kértem, hogy Horkait, mint gyanúsítottat kikérdezhessem, majd pedig tőle ujjlenyomatot vehessünk fel.

A tűzérosztály parancsnokság az engedélyt megadta. A kikérdezést délelőtt 9 óra tájban egy alhadnagy és egy főhadnagy úr jelenlétében kezdtem meg.

A nyomozás során összegyűjtött adataimat megfelelő csoportosításban tártam Horkai elé, aki igen hevesen tiltakozott a gyanúsítások ellen és igyekezett azokat érvelésekkel elhárítani. Majd mindgyakrabban ellentmondásokba keveredett, ami fokozta a gyanunkat. Ezért a főhadnagy úr hozzájárult ahhoz is, hogy a magántárgyait átvizsgáljuk és rajta személyneművizsgálatot végezzünk. Eközben találtunk olyan tárgyakat, melyek azt a látszatot igazolták, hogy azokat nem szüleitől kapott zsebpénzből, hanem más pénzforrásból vásárolhatta. Ilyen tárgy volt többek között egy értékes távcső is.

Már délután 3 óra volt, amikor Horkai jelentette, hogy hajlandó beismerő vallomást tenni. Jelentette, hogy mind a hét esetben ő követte el a pénzlopásokat.

Horkai előadta, hogy a községhezán a lopásokat a hivatalos órák után, a nappali órákban követte el. Mint aki a helyi viszonyokkal ismerős, igyekezett feltűnés nélkül bejutni, ilyen célból vitte a második pénzlopás elkövetésekor, a tanu által említett színes táblájú könyvet is magával, hogy belépését, ha valakivel történetesen találkozna, indokolhassa.

A tanácterem pénztárszekrényét minden esetben annak saját kulcsával nyitotta ki, mert tudta, hogy azt egy másik szekrény nyitott fiókjában lévő könyvek alá szokták elhelyezni.

A közgyám pénztárasztalának fiókját megkísérelte hamis kulccsal felnyitni, de az nem sikerült. Ezért az asztal felső lapját felemelte és úgy nyúlt be a fiókba. A téglagyár irodahelyiségébe, az első ízben, a nappali órákban olyankor ment be, amikor

ott senki sem tartózkodott, a pénztárfiókban pedig a kulcs benne volt. Az alkalmat kedvezőnek találta és a zárban volt kulccsal a fiókot felnyitotta, abból 30 pengőt kitevő bankjegyet és váltópénzt kilopott, majd anélkül, hogy valaki észerevette volna, eltávozott.

A második esetben, miután megfigyelte, hogy a bezárt irodaajtó kilincsét az ajtóperem felső szélére helyezte a sértett és külön kulccsal bezárva nem volt, annak távozása után a kilincset az ajtó pereméről leemelte, azzal az iroda ajtaját kinyitotta, majd a pénztárasztal-fiókot az ugyancsak visszahagyott kulccsal felnyitotta és 5 darab 10 pengős bankjegy ellopása, a fiók és az irodaajtó bezárása után, észrevétlenül eltávozott.

A fatelep irodájának pénztárasztalából pedig ugyanolyan módon, mint a közgyám asztalánál tette, felemelte az asztal fedőlappját és a fiókból 180 pengőt kitevő bankjegyet lopott el.

Minden esetben előzetesen terveket dolgozott ki, hogy tettenérése esetén miként háríthassa el magáról a gyanút és a lopások elkövetése után is óatosan kerülte azt, hogy magatartásával vagy viselkedésével, nevezetesen költekezéssel, gyanússá váljék. Cselekményeit soha senkivel sem közölte. A lopott pénzből vásárlásait is úgy eszközölte, mintha azok a szüleitől kapott zsebpénzből történtek volna.

Védelmére előadta, hogy mint kereset- és állás nélküli ember, nem tudott abba belenyugodni, hogy pénz nélkül jelenjék meg bárhol is.

Beismerő vallomása ellenére róla ujjnyomatlapt vettünk fel, hogy a helyszíni ujjnyomott arról azonosítani lehessen.

Éjjel utaztunk vissza Mezőberénybe, hogy a nyomozást ott másnap tovább folytathassuk. Hajnalban érkeztünk meg és az állomáson találkoztunk egy községi közzel, akinek kérdésére elárultunk annyit, hogy eredmény van. Ezekután természetesen szó sem lehetett egy kis pihenésről, mert ahogy megérkeztünk az őrre, az előjárósági tagok közül többen felkerestek, és kérdésekkel árasztottak el bennünket, mivel az előbb említett községi közeg bennünket megelőzve, értesítette őket. De el is felejtettük, hogy fáradtak vagyunk, mert olyan lelkesedéssel vettek körül bennünket az előjáróság és a lakosság részéről, hogy a fáradság érzete eltompult bennünk.

A további nyomozás részleteit már nem is from le, mert az zökkenésmentesen folyt.

Annyit azonban meg kell említenem, hogy a helyszínen talált ujjnyomok közül egyet az Országos Bünygyi Nyilvántartó Hivatal azonosnak talált Horkai jobbkezének hüvelykujjáról felvett ujjnyomattal.

A gyulai királyi törvényszék Horkait 6 havi börtönbüntetésre ítélte.

A leírt eset érdekes és tanulságos példát szolgáltat a lopás egyik fájának — a besurranó tolvajlásnak — elkövetési módjára és nyomozására.

A besurranó tolvaj mindig előre elkészít valami elhíhető kifogást arra az esetre, ha a lopás színhelyén találják. Jellemző az is a besurranó tolvajra, hogy rendszerint nem visz el mindent, ami a kezéig akad. Bölcs önmérsékletet tanúsít, mert tudja, hogy ez által a lopás felfedésének időpontját rendszerint nem lehet pontosan megállapítani.

A cselekmény elkövetési idejének nem ismerése pedig roppant megnehezíti a nyomozást, mert egyrészt tágitja azt a kört, amelyen belül a tettest keresni kell és ezen kívül megnehezíti a bizonyítást is. (Alibi ellenőrzés nehézségei.)

Végül a leírt eset kapcsán rá kell mutatnunk az ujjnyomoknak, mint minden más adatnál nagyobb bizonyító erővel bíró adatnak, a jelentőségére.

A leírt nyomozás jól átgondolt, tervszerű és szakszerű volt. Elismerést érdemel.

KÖNYVISMERTETÉS.

Térképészeti példák a térképolvasáshoz és térképfelhasználáshoz. A m. kir. honvéd térképészeti intézet a Magyar Katonai Szemle számaiban közzétett igen tanulságos és értékes térképészeti példáit kiegészítve egy kis füzetben összesítette és azt igen méltányos áron, csinos kivitelben, számos ábrával díszítve közreadja. Aki önképzésével komolyan foglalkozik s kellő tereptani ismeretei vannak már, kiváló segítséget talál ebben a füzetben tereptani tudásának és térképolvasási készségének fejlesztésére. Különös előnye a füzetnek, hogy az összeállított példákra a kidolgozott megoldásokat is hozza. A füzet bolti ára 80 fillér, katonák, csendőrök 50 filléres kedvezményes árban rendelhetik meg a térképészeti intézetnél (Budapest, II., Olasz-fasor 7—9.).

Gáspár Gyula: A visszatért Erdély útikönyve. Lebilincselően érdekes és tanulságos könyvecskeben vezeti végig az olvasót Gáspár Gyula gyönyörű Erdélyünk visszatért részein. Városról-városra, faluról-falura utazunk vele, mindent látunk és hallunk, sűrítve, két kézzel kapjuk az ismereteket élvezetes, művészi leírásban. Gáspár Gyulát különben már ismerik olvasóink tavalyi számainkban kincses Erdélyről közölt cikkei révén. Vázlat és több kép egészíti ki és díszíti ezt az izléses kis könyvecskét, mely a Franklin társulat kiadásában jelent meg és mindenütt kapható.

HALOTTAINK

U. Nagy József debreceni VI. kerületbeli tiszthelyettes április hó 27-én Hajdudorogon gyomorrák betegségben meghalt. 1914. óta szolgált a testületben. Kitüntetései: H. e. é. kard és sisakkal, I. o. kat. szolg. jel, felvidéki emlékérem és O. h. e. é.

Nyugállományú bajtársaink közül meghaltak:

Fülöp József tiszthelyettes (IX. ker.) 1901—1913-ig szolgált,

Hatházi Lajos tiszthelyettes (III. ker.) 1896—1923-ig szolgált,

Kovács Dénes tiszthelyettes (V. ker.) 1905—1926-ig szolgált,

Lukács Mihály törzsőrmester (V. ker.) 1905—1914-ig szolgált,

Nyilánszky István törzsőrmester (VIII. ker.) 1913—1922-ig szolgált,

Popovics János őrmester (VIII. ker.) 1913—1922-ig szolgált.

Kegyelettel őrizzük emléküket!

Epika Ez a mi Írógépiünk

Vezérképnivelet:

Bálint Sarolta

Budapest, Erzsébet krt. 43. Tel.: 422-123.

Előrangú kivitel, nagy teljesítő képesség, méltányos ár.

A m. kir. esendőség részére kedvezményes fizetési feltételek. Kérje a gép díjtalan bemutatását.

HANGYA

ÉRTED DOLGOZIK!

magad és családod

ÉRDEKÉBEN TÁMOGASDI!

Nedves falak

szárazítótételhez

„SANIT”

habarcsötmitő

Posnansky és Strelitz R. T.

BUDAPEST, V., ZSITVAY LEO-UTCA 13 SZAM. TELEFON: 12-28-29, 12-82-85

HIREK

Honvédségi Közlöny 19. szám. Személyes ügyek. Legfelsőbb elhatározások. A Kormányzó Ur Ö Főméltósága 1941. április 28-án kelt legfelsőbb elhatározásával kinevezni melőztatott: vitéz *Nemercy Márton* tabornokot altabornaggyá, vitéz *Halmi József* alezredes ezredessé, *Porubszky György*, *Micskey Kálmán*, nemes kövendi *Nagy Jenő*, *Nemesmonostory Jenő*, *Czegledy Jenő*, nemes besenyői *Beöthy Kálmán*, *Zambori Árpád*, *Kricsfalussy-Hrabár Sándor* őrnagyokat alezredessé, vitéz *Ugray Gábor*, *Beodray Ferenc*, *Berendy János*, dr. vitéz *Ujlaky László*, *Pálffy Sándor*, nemes revisnyei *Reviczky Zsigmond* századosokat őrnagyokká, *Lengyel László*, *Bodur Gyula*, *Várbiro György*, *Láncz László*, *Zahonyi Arzén*, nemes Tanczos *Ferenc*, *Zajzon Jenő* főhadnagyokat századosokká, dr. *Bocsánai László*, dr. *Polgár Barna*, dr. *Bogya András*, dr. *Borhy Emil*, nemes kovási *Bretán Sándor*, *Budur Károly*, *Csikós Jenő*, *Egry Gyula*, *Elekes László*, dr. *Eötvös László*, dr. *Halmay György*, dr. *Hegedüs Mihály*, dr. *hidvégi Flórián*, dr. *Kacsokovics Balázs*, dr. *Káldi János*, dr. *Képiró Sándor*, dr. *Kulesár László*, dr. *Kuli Sándor*, dr. *Maján László*, dr. *Máthé György*, dr. *Mezerényi Jenő*, dr. *Nagy Átila*, dr. *Nagy Endre*, dr. vitéz *Nagy B. Sándor*, *Nagyiványi Ödön*, dr. *Neszmélyi Zoltán*, *Pátkai Béla*, *Perlaki Elemér*, *Péterffy Zsombor*, dr. vitéz *Rébék Gyula*, dr. *Rödönyi Tibor*, dr. *Sótornyai Jenő*, dr. *Spányi József*, dr. *Szobó Károly*, *Tamáská Endre*, *Utecs L. Mihály*, dr. *Czegledi József*, *Ujházy Dénes* hadnagyokat főhadnagyokká, *Kun József* g. őrnagyot g. alezredessé, dr. *Király József*, *Viola István*, primor alsó-csernátóni *Cseh Lajos*, *Zollay Pál*, *Tóth Károly*, *Fodor Lajos I.*, nemes *Varga László*, vitéz *Dobó Sándor*, *Horthy Nándor*, *Eperjessy István* g. századosokat g. őrnagyokká, *Szalánky László* g. hadnagyot g. főhadnaggyá.

Honvédségi Közlöny 18. szám. Személyes ügyek. A m. kir. honvédelmi miniszter úr tartósan vezényelte: *Fejér Károly* őrnagyot Sepsiszentgyörgyről Marosvásárhelyre és egyidejűleg megbízta az osztályparancsnokság ideiglenes vezetésével.

Honvédségi Közlöny. 20. szám. Személyes ügyek. A Kormányzó Ur Ö Főméltósága legfelsőbb elhatározásával vitéz *Marssó Pál* alezredesnek 1941. június 1-ével a nyugállományba helyezését elrendelni melőztatott.

Honvédségi Közlöny. Szabályrendeletek. 18. szám. Hivatásos honvéd és csendőri altisztek utazása gyorsvonaton, a szabadságolási igazolvány alapján meg van engedve az esetben, ha az utazás 300 km.-nél nagyobb távolságra történik. 19. szám. A m. kir. Hadilevéltár részéről adatszolgáltatás. A Hadilevéltár kizárólag a tiszti rendfokozatok, továbbá a volt közöshadseregben a tiszti iskolai végzettség, valamint a tiszti és leányegységi kitüntetések után kutat. Minden más ügyben való eljárás nem tartozik a Hadilevéltár ügykörébe s csak felesleges munkatöbbletet okoz. Pályázati hirdetmény a m. kir. „Zrínyi Ilona” honvéd-tiszti leánynevelő intézetbe való felvételre az 1941/42. tanévre.

Csendőrségi Közlöny. Szabályrendeletek. 17. szám. Polgári büntetőbíráskodás alá tartozó egyéneknek honvéd büntetőbíráskodás alá helyezése. Rögtönbíráskodás kihirdetésének kiterjesztése, illetve elrendelése. Szolgálati könyvek és tansegédletek rendezése. Használatra engedélyezett gépjárművek megkülönböztető jelzése, valamint a közúti forgalomban részvétele. A gépjárművek közúti forgalomban részvételének korlátozása. 18. szám. Közlekedési őrök alárendeltsége. Az 1941. évre szóló halászati tilalom megállapítása.

Hadtestparancsnoki dícséret. A m. kir. szombathelyi III. honvéd hadtest parancsnoka *Demeny Béla* százados hadbíró és *Marosvári István* törzsmestert, Keletmagyarország és Erdély egy részének a Magyar Szent Koronához történt visszacsatolása alkalmából az átlagos kötelességteljesítésen túlterjedő munkásságával kifejtett kiváló és eredményes szolgálatait *hadtestparancsnoki dícséretben* részesítette.

A m. kir. debreceni VI. honvéd hadtestparancsnoka a debreceni VI. kerület állományába tartozó *Högye József* és *Nándi József* tiszthelyetteseket a különleges szolgálat terén elért kiválóan eredményes és különösen hasznos teljesítményeikért *hadtestparancsnoki elismerésben* részesítette. Különösen kiemelte ez alkalommal *Högye József* tiszthelyettes tevékenységét, aki egy hv. szakaszvezetővel egyetemben egy gyanús idegen kikérdezését igen ügyesen és talpraesett módon foglaltatította, ezzel az idegen gyanúsítottat zavarba hozva, az illető végül is beismerte, hogy egy idegen állam Magyarországot ellen dolgozó kémiszervezetének tagja. Ennek alapján a gyanúsított — kényszerű tevékenységének részletes felderítése után — a honvéd igazságszolgáltatás kezére jutott. *Högye József* tiszthelyettes és a hv. szakaszvezető ezen eljárásukkal példát mutattak arra is, hogyan kell a gyakorlatban a fegyveres testületek közötti jó viszonyt és együttműködést a szent cél, a Haza érdekében értelmezni és megvalósítani. Egyikük sem féltékenykedett, egyik sem akart csak magának dícsőséget szerezni a kém teleplezésével, hanem a közös cél: a Haza érdekében lebogett csupán a szemük előtt. A hadtestparancsnok úr elrendelte, hogy ezen elismerése a hadtest valamennyi alakulatánál kihirdetessék.

Kerületi parancsnoki dícsérő okiratot kaptak. A szegedi V. kerületben: *Szénás József*, *Károly Sándor* törzsmesterek, *Bálint István*, *Baksa István* és *Kőhalmi Sándor* csendőrök, a dunai árvízveszély alkalmával az emberélet és vagyonmentés terén az átlagos kötelesség teljesítést meghaladó buzgalommal teljesített kiválóan értékes és hasznos tevékenységükért, a kassai VIII. kerületben: *Kerékgyártó Mihály* tiszthelyettes és *Puskás Antal* törzsmester, *Vámosujfalu* községben a *Tolesva* patak által elöntött házak lakosainak és javainak biztonságba helyezése körül az átlagon felül emelkedő kötelességteljesítésükért, *Király Mihály I.* csendőr, az engedély nélkül tartott fegyverek felkutatása és őrizetbe vételével, az átlagot meghaladó kiváló eredményű tevékenységéért.

Kerületi parancsnoki nyilvános dícséretet kaptak. A székesfehérvári II. kerületben: *Sütő Pál* csendőr, a szegedi V. kerületben: *Farkas István* törzsmester, *Berta János*, *Herceg József*, *Tóth Lajos I.* őrmesterek, *Giczi János*, *Okos Barnabás*, *Garas Gábor*, *Bajnok József*, *Nagy József I.*, *Fürdő András*, *Fürjesi Ferenc* csendőrök, *Varga János II.*, *Kalmár Illés*, *Holló József*, *Tóth Sándor* prb. csendőrök, a kassai VIII. kerületben: *M. Nagy János* és *Gyenes József* csendőrök.

Fegyverhasználat. A sándorfalvai őr állományába tartozó *Nedves György* őrmester május 4-én szolgálaton kívül a templomból jövet találkozott egy zöldségkereskedővel, aki a templomból kijövőkhöz hasonlóan kiabálással izgatott kijelentéseket mondott. *Nedves* őrmester a zöldségkereskedőt figyelmeztette, mire az *Nedves* őrmestert arcul ütötte. *Nedves* őrmester a támadó ellen kardját használta és azt könnyebben megsebesítette.

HEGEDÜS

író és számológép vállalat
őskeresztény cég.
BUDAPEST, V., Szabadság-tér 7.
Telefonszám: 12-37-90

DOXA

A TÖKÉLETES, MEGBÍZHATÓ SVÁJCI ÓRA.
DOXA órát vegyünk.
ÜGYELJÜNK AZ ÓLOMPLOMBARAI

Tichler János

papíráru, papírzecskő és gyógyszerészeti papíráruk gyára

Budapest, VI., Ó-utca 37. Tel.: 123-079

Kovács Gyula cső. végezte legjobb eredménnyel a pestszenterzsébeti járőrvezető iskolát.

Csendőrrjárőr megtámadása. A tarjáni őrs állományába tartozó Csaba József őrmester és Sörényi György csendőrből állott járőr április 27-én Teleki Jánost igazolta. Az igazoltatás alkalmával Teleki a járőrvezetőt puskakézzel megtámadta és hanyatt akarta lökni. Csaba őrmester a támadót puskatussal fejbeütötte. A sérülés 8 napon belül gyógyult. A járőr Telekit elfogta.

Megszökött a fogoly. A nyíregyházai őrs állományába tartozó Kovács Sándor III. őrmester és Gallát István csendőrből állott járőr, Menyhért József csalással gyanúsított egyént elfogta. Gyanúsított a járőr őrizetéből április 24-én megszökött.

Ki tud róla? Gilányi N. és Lozert Imre csendőröket, akik 1918. évben az ókéri őrsön voltak beosztva, keresi özv. Grünvaldszky Károlyné Keckemét, Széchenyi-körút 25. sz. alatti lakos. Aki tud valamit nevezettekről, közölje a megadott címre.

Balika Józsefet, aki 1884. évben Nagymadarász községben született és 1926. évben, mint csendőr a nagyecsed-i őrsön teljesített szolgálatot, keresi fia, Balika József nagymadarázi lakos. Aki tud valamit nevezettéről, közölje a megadott címre.

Bödör Sándor m. kir. rendőr (Karcag, rendőrkapitányság) kéri Endrődi Imre és Peszleg István csendőröket (vagy őrmestereket) — akikkel 1928—1933-ig a határőrségnél szolgált Csepregen — közöljék vele címüket.

Farkas István tiszthelyettes (Debrecen, vasúti őrs) keresi Varga Erzsébet tanítónőt (szül. Debrecenben, 1918. július 28-án) fontos iratok átadása végett. Aki tud róla, közölje címét Farkas tiszthelyetessel.

Tízezernél több bajtársunk

olvassa a Csendőrségi Lapokat, viszont ötszázánál több új csendőrpáncsnokság van a visszacsatolt déli, keleti és erdélyi országrészekben, amelyeknek könyvtára a Csendőrségi Lapokat nélkülözni kénytelen. A szerkesztőség csak néhány tartalék-példány Csendőrségi Lapokkal rendelkezik. Ezért azzal a kéréssel fordulunk bajtársainkhoz, hogy azok, akiknek birtokában nélkülözhető Csendőrségi Lapok vannak, küldjék el nekünk, illetve az új alakulatok számára. Nem fontos, hogy teljes évfolyamokat kapjunk, egyes példányokat is örömmel veszünk. Mi azokat évfolyamokba rendezve küldjük el az új alakulatoknak. Főleg 1940. és 1939. évfolyamú lapokat kérünk, de régebbieket is szívesen veszünk. Aki óhajtja, írja meg nekünk és mi, a beküldés költségét postabélyegben megküldjük. Kérjük bajtársainkat, támogassanak teljes szívvel ebben a törekvésünkben.

Erdélyi és délvideki őrsaink részére a következők küldték be nélkülözhető Csendőrségi Lapjaikat: Balogh Béla ezredes, nemes lemhényi Gábor Péter ezredes, Raab Antal ny. ezredes, Gádory József alezredes, a szombathelyi III. kerület tisztikara, vitéz nemes várboggyai és nagymadi Boggyai Kamill őrnagy, vitéz Bódy Vilmos g. őrnagy, Szilágyi István alhadnagy (Pécs), Major Imre törzsőrmester (Palást), Mézsaáros István törzsőrmester (Szentcsanak), Czukor György csendőr (Nagykanizsa), Kiss Gyula II. törzsőrmester (Sükösd), vitéz Németh János őrmester felesége (Sóskút), Varga tiszthelyettes (Erdősokonya), Bősze Gyula csendőr (Ógyalla), vitéz Gál Pál tiszthelyettes (Szekszárd), Őrsparancsnokság Alberti, Arkosi Gyula alhadnagy (Budapest), 1. csendőr nyomozó alosztályparancsnokság, Budapest, Madarász József ny. alhadnagy (Szenc), Seidl József ny. tiszthelyettes (Kőszeg), Imrei Imre törzsőrmester (Cece), Menyhért István tiszthelyettes (Kassa), László Imre csendőr (Ménfőcsanak). Köszönjük a visszatért területek őrsainak nevében.

Baleset. Az ipolyviski őrs állományába tartozó Rluzsvánszki Lajos csendőr, április 23-án kerékpáron Kemence községbe távozott. Aznap 23 órakor a bernecebaráti postahivatal távbeszélőn értesítette az őrsöt, hogy Rluzsvánszki csendőrt kerékpárbaeset érte. A műtőről véres állapotban szállították a községbe, ahol a községi orvos első segélyben részesítette. Az orvos szerint súlyos agyrázkódást vagy koponyaalapi törést szenvedett. Beszállították az ipolyvisi kórházba. Kikérdezhető még nem volt, mert eszméletét nem nyerte vissza.

MAGYAR-SIEMENS-SCHUCKERT-MŰVEK

Villamossági Részvénytársaság

Budapest, VI., Teréz-krt 36 Tel.: 120-739

FÉNYKÉPEZÉSHEZ

KODAK FILM

MINDIG A LEGJOBB ÉS LEGMEGBÍZHATÓBB!

SZEMÉLYI HIREK.

Előléptetések.

I.

A csapatszolgálatot teljesítők állományában: Alhadnagyokká: Baranyai József, Galai József, Mészáros József, Győri János, Imre István II., Buci Zsigmond, Nagy Ferenc V., Tanczos Elek, Kuti József, Balint István, Komoly Dezső, Sebe Marion, vitéz Kerese János, Szabó János II., Porpáczy Gyula, Nemeth Ferenc, Bíró István I., vitéz Ambró Andras, Orban György, Horváth Sándor III., Farsai Antal, Szalkai Imre, Lenti József, Dalmadi István, Terényi István, Rózsa István I., Dákai Péter, Tóth Ferenc III., Pocsai Matyas, Barta József I., Palinkás János, Kiss Miklós, Berkó János, Czéli János, Pál Lajos, Malomszegi Ferenc, Polgár György, Vegh Lajos II., Nagy József X., Tóth István I., Magyar István, Palmay Péter, Luczkó József I., Irmay György, Rácz József, Dobos Sándor, Vértés György, Ferenczi Márton, Halasz Antal, Baráth László, Harmati Adam, Forgacs Miklós, Dinga János, Takács József II., Koltai Jenő, nemes Vörösmarty József, Zubor János tiszthelyettesek; Tiszthelyettesekké: Kovács Gábor II., Kerekes János I., Kiss Lajos I., Gácsi István IX., Kovács Sándor II., Ruzsa János, Mosolygó György, Varga György II., Cseh Sándor, Kőszegi Károly, Bagoly István, Koronai József, Borbély János, Kádár László, Bódis Pál, Kishalmi István, Nagy Géza, Kiss Gábor I., Dunafalvi Lajos, Nagy János, nemes Sápy Imre, Simon Gábor, Tölgyesi István, Iker Gyula, Elekcs János, Várhalmos György, Hörömpöli Lajos, Bödös Antal, Molnár József I., Várnagy István, Fehér Pál, Adorján Illés, Maros György, Acz József, Takács János IV., Bagoly Zsigmond, Lőrinc László, Csöndör József, Polgár Mihály, Takács Sándor III., Herczeg István I., Sárvári János, Sipos Imre I., Kiss Imre I., Németh Ferenc III., Vadász István, Németh József XI., Farkas Péter, Bőröndi Gyula, Buzás Kálmán, Somogyi István II., Vulkó István, Szabó Lajos I., Polgár Kálmán, vitéz Torda János, Birkás István, Agoston József II., Botló Vince, Pataki István II., Udvari Gábor, Tölgyesi Ferenc II., Tóth János IX., Tóth György III., Szabó Ferenc II., Kerekes Antal, Varga József IV., Sándor János II., Horgos György, Fehér József II., Lakatos István, Molnár Ferenc, Cserti János, Szanda Pál, Tihanyi Imre, Gulyás András II., Lakatos Ferenc, Tari Kálmán, Karasz László, Tenkés István, Markó Gergely, Agoston József I., Szarka Lajos, Szabó Bálint, Sebestyén Péter, Laczkó József, Kiss Antal I., Fekete István I., Galambos Sándor, Batory Lajos, Kiss Sándor IV., Kapás József, Molnár Sándor II., Székely Antal, Virág István II., Dombóvári Gyula, Rácz János, Kupi Imre, Szamos János, Révész Rezső, Nagy Sándor V., Endrefalvi András, Baráti János, Virág József, Fejes József I., Deák István, Veréb Béla, Madaras Lajos, Mészáros József I., Polgár István, Lénárt János I., Pocsai István, Szalmási György, Adam Lajos, Barocsik József, Bajó Lajos, Csepregi József, Szalóki

Ferenc, Balogh József III., Mészáros József, Eszenyi János, Urfi Pál, Dukai János, Rátkai István, Baráth István II., Csorba Mihály I., Szilagyi István, Gy. Szel János, Csatos István, Legendás József, Horváth István I., Kardos József, Gemesi Lajos, vitéz Kiss András, Egervégi Sándor, vitéz Kovács Gyula II., Vincze György, Balogh György, Gergely Károly, Csöngye István, Faragó Matyas, Porpáczi Béla, Palotás József, Juhász András, Kerekes János II., Szorath Matyas, Sziájtó Gyula, Bárdos Mihály, Horváth György III., Pelhő Károly, Halász János, Hegedüs János I., Tóth József IV., Kelemen János, Tóth József VIII., Lakatos István, Szabó Elek, Farkas István, Balogh Péter, Jakab Bernát, Bertalan József, Horváth Gyula I., Csorba Mihály II., Sántha József, Mészáros János VI., Finta István, Jenei József II., Kiss Sándor IV., Molnár Ferenc III., Kertész József, Fekete József II., Sánta F. József, Pásztor János, Tóth István, Paizs Károly, Horváth József XV., Nyáry Dezső, Hasszán Márton, Róza József, Egnár Lajos I., Deák Kálmán, J. Kiss Sándor, Madarasi Papp Sándor, Herczeg Ferenc, Szabó Lajos V. törzsőrmesterek v., Bozsónyi András, Turesányi János, Hajdu Ferenc, Szabó István III., Takács János I., Mester József, Sarang Lajos, Nagy István III., Kávási Ferenc, Kendi Benedek Németh Kálmán, Lázár Ferenc, Bors József törzsőrmesterek.

II.

A szakszolgálatot teljesítők állományában: Irodai alhadnagyokká: Cseresnyés Pál, Korpos Ignác, Baráth Sándor II., Szarka Ferenc, Gyárfás András, Fülöp János I., Galgóczi Albert, vitéz Marton Mihály, Málnai Sándor, Szekeres István, Kiss Sándor, Bálint Lajos, Farkas János II., Sziájtó Mihály, Kassai Antal, Erdélyi János II., Körösi József, Kovács Szabó Mihály, Horváth József I. tiszthelyettesek. Irodai tiszthelyettesekké: Ihász Ferenc, Virág Imre törzsőrmesterek v., Vincze József I., Domonkos János I., Komjáthy János, Szabó József, Kocsis János, Méri Károly, Kiss Imre II., Pál István törzsőrmesterek; Számvivő alhadnagyokká: Szentgyörgyi László, Szalai Sándor I., Tótszegi János, Lengyel István, Tóth Vendel, Varga Ferenc V., Demeter Mihály, Tóth Ferenc II., Bojtár András, Varga Ferenc IV., Farkas István, Szatmári Dániel, Nagy Pál, Benedek Mihály, vitéz Szabó György tiszthelyettesek; Számvivő tiszthelyettesekké: Szilagyi István, Nemes Mihály, Nagy János II., Kalmár Lajos, Györgyik János, Csaba István, Orosz József, Kozma Lajos, Ragó Miklós, Zsoldos László, Kovács Pál III., Borbély József törzsőrmesterek, előléptek.

Diszcrem odaítélése. A m. kir. honvédelmi miniszter úr Szilási Sándor szv. tiszthelyettes részére 35 évi hű szolgálatokért a Diszcremet odaítélte.

Winkelmayer Károly

Budapest, VIII., Kisfaludy-u. 28/a. Tel.: 144-673.

Varrógép kerékpár rakár Nagy javító műhely
Phönix varrógépek családi használatra és minden iparág részére.

Egyenruházati és felszerelési cikkek szaküzlete.
Csendőrségi nyomtatványok. — Pontos megbízható kiszolgálás.

KOVÁCS JÁNOS

DEBRECEN, HATVAN-U. 2.
Kérjük az 1891-es tolványt. Postai kiszolgálás.

Mi BUTORT a legmegbízhatóbb minőségben

BÁLINT SÁNDOR

bűntörvényszékben vásárolunk. — Kisbérű munka — Működés árak
DEBRECEN, Piac-utca 85., Csapó-utca 25.

ÓRÁT, ÉKSZERT, Arany, ezüst ajándéktárgyakat vásárolunk

KOSTYA JÁNOS

óra és ékszer-cégnél. Megbízható szolid kiszolgálás.
DEBRECEN, RÉVÉSZ-TÉR 1.

Felten és Guillaume

kábel- sodrony- és sodronykötélgyár Rt.
Bowden lékpázmák és spirálisok k.

Budapest, XI., Budafoki-út 60. sz.

„ATLANTIS”

Kelmeztető és vegytisztító üzem
VI., HEGEDÜS SÁNDOR-UTCA 8.
Telefon: 22-15 10. Flók:
IX., LŐNYAV-UTCA 51. SZÁM.
Függetlenségi út mentén
István Széchenyi utca mentén

Öskeresztény cég! A testület tartalmak 6-10% engedély

LUDVIG

Éremverő műintézet és Bronzműhely

MÁSK, MŰS, MŰS, KÍBOK A HONVÉDELMI MINISZTERIUM
STH. SZALLÍTÓJA KÜTFÉNYE TÖRZSŐRMESTER ÉS
ARANYREKEMEL. Öskeresztény cég.

Budapest, VIII., Thék Endre-utca 18. — Telefon: 137-621.

Új őrsparancsnok. A budapesti I. kerületben: Szabó Lajos V. tiszthelyettes őrsparancsnokká kinevezetett.

Véglegesítették: A budapesti I. kerületben: Németh István, Ács László, Lacházi János; a kolozsvári IX. kerületben: Németh István csendőrököt a próbaszolgálati idő letelte után.

Házasságot kötöttek: Dr. nemes Németh László főhadnagy Oppel Erzsébet-Vilma úrnővel Sopronban, Dr. Decleva Dénes főhadnagy Muray Olga Terézia Mária úrnővel Budapesten; a budapesti I. kerületben: Karácsony Ferenc őrmester László Máriával Szombathelyen, Bondár Károly őrmester Banesi Irénnel Hosszúpályin; a szegedi V. kerületben: Török Ferenc őrmester Faragó Idával Szegeden; a debreceni VI. kerületben: Péresy Zsigmond törzsőrmester Gaál Juliannával Körösszakálon; a kassai VIII. kerületben: Bognár Pál II. őrmester Baumgartner Borbálával Sárovaron; a marosvásárhelyi X. kerületben: Kővári Albert tiszthelyettes Kádár Ilonával Poroszlón, vitéz Béres Pál őrmester Belső Máriával Szolnokon.

Született. Mondok István főhadnagy feleségének Mária-Antónia leánya, Rieger Mihály g. százados feleségének Mihály-Reinhardt Ferenc fia; a budapesti I. kerületben: Hordós Gyula törzsőrmester feleségének Gyula-István fia, Pócsi Sándor törzsőrmester feleségének Imre fia, Pusztai Sándor tiszthelyettes feleségének József-Károly fia; a székesfehérvári II. kerületben: Szalkai Ferenc tiszthelyettes feleségének Ferenc-János fia, Sziklai Lajos őrmester feleségének Tihor-Lajos fia; a szombathelyi III. kerületben: Czinka Ferenc törzsőrmester feleségének Sarolta-Mária leánya; a pécsi IV. kerületben: Zrínyi József tiszthelyettes feleségének Ilona-Üdvöske leánya; a debreceni VI. kerületben: Ács József törzsőrmester v. feleségének Mária-Julianna leánya, Horváth Károly II. törzsőrmester feleségének Edit-Mária leánya; a miskolci VII. kerületben: Solymosi András őrmester feleségének Márta leánya; a kassai VIII. kerületben: Kasza Lajos tiszthelyettes feleségének Károly fia, Molnár András tiszthelyettes feleségének András-János fia, Bérczes József törzsőrmester feleségének József fia.

Halálozás. Torbágyi József százados Éva leánya Szombathelyen és Dénes József szv. alhadnagy Rozália leánya Miskolcon meghalt.

Szerkesztői üzenetek.

Közleményt nemcsak a csendőrség tagjaitól, hanem bárkitől elfogadunk, de tizenöt gép- vagy kézírással hasábnál hosszabbat csak előzetes megegyezés után. — A közlemények fogalmazási áteszítésének és — ha szükséges — tartalmi módosításának, valamint a törlés és a kiegészítés jogát fenntartjuk magunknak.

A kéziratot kerjük a papírlapnak csak egyik oldalára és félhasábosan lehetőleg tróféppel írni. Olvashatatlan vagy névtelen kézirattal nem foglalkozunk. Kéziratok sorsáról szerkesztői üzenetben adunk választ és csak akkor küldünk vissza kéziratot, ha a szerző megcímzett és válaszbélyeggel ellátott borítékot mellékel ahhoz. A megjelent közleményeket tiszteletdíjban részesítjük.

Fényképfelvételek beküldése alkalmával csatolni kell a felvétel készítőjének nyilatkozatát arról, hogy a felvételek közléséhez — a szokásos tiszteletdíj ellenében — hozzájárul.

A megjelent közleményekre, fényképekre, rajzokra tulajdonjogunkat fenntartjuk, azokat tehát belevégzésünk nélkül nem szabad másutt közölni, sem pedig utólagomatni.

Közlemények különnyomatait a nyomda velünk kötött szerződésben megjelölt árszabás szerint köteles elkészíteni.

Minden hozzájárulást intézett levélre a szerkesztői üzenetekben válaszolunk, jelige alatt. Jeligéül legcélszerűbb kisebb hely-

Sport

felszerelések
szaküzlete

Maurer István

Bpest. VI. Teréz-kt 4. Tel.: 118-194

Irodájába

Lakásába

BUTORT

KOCSIS JÁNOS-tól vegyen

Üzlet: V., Visegrádi-utca 14. Tel.: 112-821

Üzem: V., Bálvány-utca 22. Tel.: 310-620

Ápoljuk pótolhatatlan autó- és kerékpár-
gumijainkat, konzerváljuk

PROTEGOM-MAL

A PROTEGOM macórzi a gumí rugalmasságát,
megóvja az elöregedéstől, kiszáradástól
Magyarországi vezérképviselő:

PROTEGOM PATENT műszaki és keres-
kedelmi válaat,
Budapest, V., Hollán-u. 22. Tel.: 115-543.

Igazi pipás ember a pipatömést - világért
sem bízná másra. Művészete van annak!

Valami ehhez hasonló mélykonzervatizmus
él a cigarettázók hatalmas táborában is.

Aki megszokott egy bizonyos cigarettafaj-
tát, ahhoz tűzőn vizen keresztül hű marad.

Ugyanis, A Dohányjövédék az idei
Nemzetközi Vásáron a szemünk előtt
gyártott vásári **Memphist** hozott for-
galomba. Aki megkóstolta, az mindjárt
a helyszínen megállapíthatta:

ez a cigaretta még finomabb!

Ötthon, szolgálatban
10 perc alatt kész a
BéBé **SONKÁS BAB,**
BORSÓ,
LENCSELEVES

ség nevét, vagy ötjegyű számot választani. Aki jelégét nem jelöl meg, annak neve kezdőbetűi és állomáshelye megjelölése alatt választolunk.

Maganlevelet nem írunk, akkor sem, ha a beküldő választéket mellékel.

Közérdekű kérdésekre nem szerkesztői üzenetben, hanem a „Csendor Lekszikon” rovatban felelünk.

Minden levelet teljes névvel és rendfokozattal alá kell írni és az állomáshelyet is fel kell tüntetni. Hozzáunk intézett levelet szolgálati útra nem terelünk és azok tartalma, vagy beküldőinek kiléte felől senkinek sem adunk felvilágosítást.

Előfizetést csak a csendőrség nyugállományú tagjaitól, továbbá a honvédség és a m. kir. rendőrség, a bíróságok, igazságügyi és közigazgatási hatóságok tényleges és nyugállományú tagjaitól fogadunk el, másoktól nem. Előfizetési díj a nyugállományú csendőrtisztek, valamint a honvédség, rendőrség, bíróságok, igazságügyi és közigazgatási hatóságok tényleges és nyugállományú tagjai részére évi 12 pengő, nyugállományú csendőrtiszt részére pedig évi 8 pengő. Legkisebb előfizetési idő: félév. A nyugállományú csendőrtiszt részére az előfizetési díjat negyedévi 2 pengős részletekben is fizetheti.

A pénzküldeményeket kérjük a „Csendőrségi Lapok” 25.342. számú postatakarékpénztári csekk számlájára befizetni.

Címváltozását mindenki maga köteles jelölni közlőnk, kérjük, hogy ezt a borítólapon 3-ik és 4-ik oldalán nyomtatott levelezőlapon tegyék.

Szebb jövőt 1941. Pápa. Öregmező, Lekszikonban adunk választ.

Üttep. Öröm volt olvasni, hogy ilyen józanul gondolkoznak a csendorasszonyaink. Kivonatossan közöljük a levelét. „Mi csendőrnők itt falun különös nagy rangot kaptunk, nagyságos asszonynak szólítanak bennünket s a legnagyobb baj éppen az, hogy nemcsak a polgárok és az idegenek szólítanak így, hanem maguk a csendőrök is. Bárhol tiltakozom ellene, azt mondják, hogy jár, mert megérdemelték jó helyen. Ennyire ezt a megszólítást egyenesen nevelésnek tartom egy magyar altiszt feleségének s dacára, hogy úgy én, mint a férjem is kijelentettük, hogy nem jár, nem értik és csak össze nagyságosznak. Igen szeretném, ha ezt szigorúan eltiltanák, mert magyar katona felesége, még hozzá csendőrné nem szenvedhet rangkorságban, meg aztán nevelésessé tesznek bennünket. Restellem, amikor egyik másik tisztviselő, vagy hasonló állású szemem láttára elmosolyodik, amikor az üzletben, vagy az utcán hozzám szólnak így. Miért kell, hogy kinevessenek bennünket, miért nem lehetünk mi egyszerű magyar ember feleségeként Kovácsné, vagy Nagyné, vagy egyszerűen asszonynom. Én boldogan lettem az és büszkén is akarok az maradni.” Hozzászólás nélkül aláírjuk a levelét, így van, ahogy írja. A magyar ember vele született józansága, tiszteltetlensége, de egyszersmind büszkesége szól leveléből. Hányszor szótartattuk már nálunk asszonytársai és a bajtársak is azt a káros állapotot, ami a csendorasszonyok megszólítása körül észlelhető s hányszor írtunk már mi is erről. Az Önéhez

hasonló felfogásra van szükség s akkor egyszeribe rendeződik a csendőrfeladatok megszólítása. Kérdésére megemlítjük, hogy hivatalosan századosig bezárólag a tekintetes, őrnagy és alvezetési részére a nagyságos, ezredes és tábornok részére mellesleg, altábornagy részére a nagyméltóságú (kegyelmes) cím illetékes. A mindenkinek egyformán kijáró nagyságos megszólítás a zsidó kereskedő vevőfogó ravaszkodásának, bizakodásának a szüleménye. Figyelje csak meg, a boltban mindenki nagyságos asszony, aki mezitláb és kendős fejfel nem jár. Elismertjük, hogy lépten-nyomon a csendorasszony sem utasíthatja vissza ezt a megszólítást, de a testületen belül más a helyzet! Ott a mi tisztos magyar gondolkodásunk az irányadó. Ott úgy szólítjuk a mi asszonyainkat, ahogyan illik: „asszonynom”-nak. És különösen kisebb helyen, így például falun igen könnyen meghonosítható a laktanya falán kívül is a megfelelő megszólítás, így például az „őrmesterné asszony”, „tiszteljes asszony”.

Balaton. 1. Az adóhivatal által kivetett jövedelem- és vagyonszámla ellenfelezés adható be az illetékes adófelszámolási bizottsághoz. A felelősséget elő kell adni a vélt sérelmeket s igazolni, illetve részletesen ismertetni kell az állításokat, mert különben a bizottság a felelősséget nem tárgyalja. Ezenkívül is a felelősséget csak abban az esetben tárgyalják, ha az adózó (felelősséget) előzőleg bevallást adott, vagy a felelősséghoz csatolja a szabályszerű adóbevallást. 2. Forduljon ebben az ügyben ügyvédhez tanácsért.

P. L. Ungvár. Az V. 1-i számunkban megkapta az üzenetet. Leírása nem mond semmi különösöt, nem közölhető.

24.680. 1. Mi is jobbnak tartottuk volna, ha kereskedőnek vagy iparosnak megy a fiú, mert ezt a foglalkozást magyar embereknek kell kézbe venniük. Erre most nagyobb is a lehetőség, mint régebben. Valószínű, jobban is boldogulna ott. Ha azonban nincs ehhez kedve és hivatást sem érez magában, nincs mit mondjunk. A gyors- és gépiró tanfolyamok általánosan 6-7 hónaposak, a beiratási díj 2-3 pengő, havi tandíj kb. 12 pengő. A tanulóknak rendszerint csak masodnaponként kell 3-4 óras oktatáson részt venniük. 2. Tudomásunk szerint a Keleti-pályaudvarhoz a legközelebbi a VII. ker., Rákóczi-út 14. sz. alatt van. Kérjen onnan felvilágosítást.

G. I. Kötegyán. 1. A nemesség igazolására névze útbaigazítást talál lapunk 1939. évfolyamának 687. oldalán „Szentpéterúr” és 762. oldalán „Zalaegerszeg” jelíggel üzeneteinkben. 2. A Nemzetvédelmi Keresztre névze olvassa el folyó évi 7. számunk 242. oldalán „Kérjük az olaszteleki őrsöt” jelíggel üzenetünket. Amit ön ír, az ugyan derék dolog, de a N. K.-hez semmi köze.

Östermelő. 1. Ha bérbeadta a földjét, a bérlő az őstermelő és nem Ön. 2. Udvarias levélben kérjen felvilágosítást a jegyzőtől s írjon ugyanúgy még egyszer az előjárásnak is. Gondoljon arra, hogy a jegyzőnek temérdek munkája és gondja van, százan, meg százan fordulnak hozzá ügyes-bajos dolgaikkal. Mi lenne, ha mindenki csak követelőzne rajta és gyanúsítaná. Okos ember szépszerével mindig többet ér el, mint az izgága ember okvetetlenkedéssel, amivel hozzá még bajba is keveredhetik. Na meg aztán mi tudjuk a legjobban, hogy a jegyző tisztában van a dolgával és hivatása magaslatán áll. Ha mégis panaszra lenne oka, forduljon a jegyző előjáró hatóságához, a főszolgabíróhoz.

MAGYAR PAPIR- ÉS ÍRÓSZER SZÁLLÍTÁSI VÁLLALAT
SCHULER ISTVÁN ÉS FIAI
BUDAPEST, V., SZALAY-UTCA 3. SZÁM.
TELEFON: 12-43-08, 12-96-76

Könyv-, papír-, írószer-, kegytárgy szükségletünket szerezzük be
az „**ŐRSZEM**”
könyv, papír és kegytárgy kereskedésben
NAGYVÁRAD, Szilágyi Dezső-utca 1. Színház hátmögött.

Amerikai rendszerű
IRODABUTOR
ipari és kereskedelmi kft.
Budapest, VIII., Magdolna-u. 6/a. Tel.: 143-932.
Mindennemű Irodabutor raktáron. Kizárólag saját gyártmány.

Növényhús
az egészséges és gazdaságos étkezés alapja.
10 dkg 4 személyre elegendő vagy töltelék.
Kapható: MEINL üzletekben és Növényi
Tápszer Üzem, Bpest, VII., Huszár-utca 10. sz.
TELEFON: 221-136.

Ha petróleummal világít
Aladdin
lámpát vegyen!
125 gyertyalényes kezelésmenyes lámpához világítás. Régi lámpáját átalkottuk
ismertetőt díjmentesen küldi:
Aladdin RT. Budapest, VII., Nyár-u. 7.

V. I. Tf. Ha nyugdíjas létére tisztviselői állása volna, akkor jogosan vetette ki az egyház az ú. n. tisztviselői külön adót. Egyébként joga van a lekipásztora útján felebbezést benyújtani a presbiteriumhoz.

Csap. Az előléptetési szabály értelmében őrmesterré 8 évi várakozási idő után léptethető elő az a csendőr, aki a honvédségnél legalább 1 évet nem szolgált. Viszont, akinek legalább 1 évi honvédségi szolgálati ideje van, az 7 évre lép elő, ha a többi feltételeknek is megfelel. Minthogy egyes csapattesteknél előfordul, hogy a kiképzési év befejezésével ugyan, de a naptári év letelte előtt 1–2 héttel előbb szerelik le a honvéd legénységet, az 1937. évi 50.896/eln. VI. c. számú B. M. rendelet akként rendelkezik, hogy ezt az 1–2 héttel előbbi leszerelést előléptetés szempontjából úgy kell venni, mintha egy teljes naptári évet szolgált volna az illető a honvédségnél. Ha a leszerelés az év letelte előtt hónapokkal történt, az előléptetés szempontjából katonai szolgálatot nem számítanak.

Vitakozás. Kár ezen vitakozni. Olvassa el a Szut. 21. pontját.

N. I. cső. Gyulatelke. A kért könyvek közül a Btk.-t a Stádium Sajtóvállalat Rt. Budapest., Honvéd-u. 10., a Bűnügyi nyomozástant pedig a Hornyánszky nyomda Rt. Budapest, VI., Aradi-utca 4. szám alatt rendelheti meg.

Fuvarlevél. Nem. Csak kincstári szállítmányhoz igényelhető katonai fuvar. Az E–26. jelzésű Katonadíj-szabás E. fejezet I. pontjában megtalálja.

Cegléd. 1. Időleges nyugalomában is kapja a feleség és a szabályszerű életkort még be nem töltött gyermekek után a családi pótlékot addig, ameddig az időleges nyugdíját folyósítják. Kérelmét a kerületi parancsnoksághoz terjessze elő és csatolja hozzá a házassági anyakönyvi kivonatot, az újszülött gyermek utáni családi pótlék iránti kérelemhez pedig a születési anyakönyvi kivonatot. 2. Olvassa el múlt számunk 317. oldalán „Sz. M. Váchartyán” jelű ízenetünket. 3. A kerületi parancsnokságtól kérheti, de eredményre nagy kilátása alig lehet. 4. A nyugdíjelőlegre nézve tájékoztatást talál 1940. évfolyamunk 420. oldalán „Szaboles” jelű ízenetünk alatt.

L. J. 1914. 1. Most nem lehet tudni. Várja meg türelemmel. 2. Teljesen magántügye, hogy elvégezze a polgári iskola 4 osztályát, erre engedélyt kérni nem kell. Próba- és csendőri létére azonban ilyenmin még ne törje a fejét, most a csendőri tudomány az első. Minden szabad idejét arra kell fordítania és sokat kell tanulnia, hogy jó csendőr lehessen. Örüljön, ha ennek eleget tud tenni. Majd azután gondolkodhatik a polgári iskola elvégzésén, ha a szolgálati elfoglaltsága lehetővé teszi. A szükséges tudnivalóért forduljon annak idején bármely polgári iskola igazgatóságához.

Nt. cső. Minthogy honvédségi beosztásban van s az illetményeit is onnan kapja, az illetékes honvéd gazdasági hivatalt kell megkérdeznie, mi nem tudjuk ezt.

Repülő szárnyak. Forduljon a járási katonai parancsnoksághoz.

45.632. 1. Csak akkor tudjuk kerestetni, ha megírja, hogy milyen célból van szüksége rá. 2. Bármely polgári iskola igazgatóságánál megtudja. 3. Most nincs felvétel, nem tudható, hogy mikor lesz.

Tibor. A kimaradási és eltávozási engedélyjegyeket a Szut. 578. pontjának utolsó bekezdése szerint minden hó végén a szárnyparancsnoksághoz kell felterjeszteni, ahonnan ellenőrzés után visszakérülnek az őrsre, miként a szolgálati havifüzet többi mellékletei is.

Zentai győzelem. A nősülési kérvény mellékleteinek beleyegkötelezettségét 1940. évi 17. számunk 599. oldalán „Eger-völgyi” jelű ízenetünk alatt ismertettük.

M. J. Orosháza. A kért számból nincs példányunk. Nem állapítható meg, hogy hová lett a kérdéses irattár.

Győrszentiványi őrsöt kérjük, értesítse alkalmmal Pados Antal József ny. cső. törzserőst (Mátyás király-út 26. sz. alatt) a következőkről. A Károly csapatkereszt igényjogsultságának igazolására megszabott határidő 1938. december 31-én lejárt. Ezt többször közhírré tették, neki is kellett tudnia. Ha az igazolványa megvolt s azt 1938. december 31-ike után vesztette el (amit kétségtelenül igazolni is tud, pl. az elvesztést bejelentette a rendőrségnek, illetve az őrsnek s ott ezt a bejelentést iktatták), most is előterjesztheti a H. M. úrhoz kérvényét, de bizonyítania kell egykorú okmánnal (pl. anyakönyvi lappal, szabadságolási igazolvánnyal stb., esetleg tábori levelező lapokkal), hogy az igényjogsultságot valóban megszerezte, vagyis, hogy az 1914–18-as világháborúban legalább 12 hétig tűzvonalban volt. Hogy az 1918. évi zsebkönyvben szerepelt a Károly csapatkeresztje, ez nem menti fel az újbóli bizonyítás kötelezettsége alól. A zsebkönyvbe egyszerű bejelentés alapján vették annak idején be, az tehát bizonyítékul nem szolgálhat.

A Foncière Általános Biztosító Intézet életbiztosítási kötvénye

- a vonatkozó kormányrendelet értelmében teljes fedezetet nyújt a

háborús események

folytán bekövetkező halál esetére is. Felvilágosítást a központ: **Budapest, V., Sas-utca 10–12.** és az ország jelentősebb városaiban lévő képviselők nyújtanak.

Földközi tenger

és országainak legújabb sokszínű térképe 116×87 cm. **Ára P 2.80**
KÓKAI LAJOS kiadása, BUDAPEST, IV., Kamermayer-u. 3.
Ára előzetes beküldése esetén bérmentve kapja.

AJAX

acélárak

RÁBA

teherautók,
autobuszok,
traktorok

Autó- és traktoralkatrészek. Gyors-, szer-
szám-, szerkesztő-, rozsdá-, saválló,
acélok. Acélöntvények. Szürke öntvények.
Csavar és szerszámárak. Keskenyvágyú
vasúti anyagok. Prés. Kovács. Idomdarabok.
— Vasszerkesztők. Hidak. Daruk.
Textilgépkatrészek. Eszközkeretek. Re-
szelők. Rosszoló felvágás.

MAGYAR WAGGON ÉS GÉPGYÁR R.T.
BUDAPEST, VI., ANDRÁSSY-ÚT 12. SZ.

A m. kir. csendőrség állandó szerződéses
szövetszállítója és ruhakészítője

Trunkhahn

szövet közvetlen a gyárból!

ELADÁS:

IV. PROHÁSZKA O.-UTCA 8.
VI. TERÉZ-KÖRÜT 8.
VII. BAROSS-TÉR 15.

AZ ORSZÁG-EGYETLEN ŐSKERESZTÉNY POSZTÓGYÁRA
GYÁRTELEP: BUDAPEST, XI., BÖCSKAY-ÚT 117. SZÁM.

Főnyi örs. Miért kéri ilyen későn? Már nincs, nem tudunk küldeni.

Többeknek. Ismételtlen üzenjük, hogy csak azokat a szolgálati könyveket lehet tőlünk rendelni, amelyeket a Csendőrségi Lapokban mint rendelhetőt megnevezünk. A rendeltetést is csak az ismertetett módon fogadjuk el, más módon eszközölt megrendelést nem vehetünk figyelembe.

Karika törm. Mai számunk lekszikon-rovatában felelünk.

Otthon. 1. Forduljon bizalommal a lelkészéhez. 2. Mai üzeneteinkben talál erre választ.

Jövő titka. Csupán ez nem akadály, ha egyébként minden feltétel megvan.

37.961 1. A vállalkozást és hajtókaposztót külön kellett a gazdasági hivataloktól igényelni, a ruha számszerű bejelentése más célt szolgált. 2. A napibetétet a felemeltetett tagoknak, így az ideiglenesen vezényeltnek is egy összegben előre kell befizetniük. Szabadságon létük alatt ezek is 20% levonásával kapják vissza a napibetétet. A rendes szolgálati távollétük idejére ugyanolyan elbírálás alá esnek, mint a közigazgatás rendes tagjai, vagyis a napibetétet nem kapják vissza.

Jó lenne. A várakozási illetményekkel szabadságon töltött ideje a nyugdíjba nem számít be.

Tajti prbeső. A kérdézet címe: Kolibicja, esendörörs.

B. L. méhész, Szentendre. Nincs lehetőség arra, hogy az örsök részére könyvet megvegyék. Ha azt óhajtja, hogy könyvére a figyelmet felhívjuk, küldje be hozzánk s ha megfelel, ismertethetjük.

KÉZIRATOK. FÉNYKÉPEK.

Felvidék. Nem kaptuk meg. Bármily nagyságban beküldhetők a képek, legelőszérűbb azonban a lemez természetes nagyságában. Magát a lemezt nem kell beküldeni.

B. I. Maroshévíz. Leírása ügyes, de közlésre nem való. Derék esendörök, hogy istápolják a szegényeket.

Mi bármely rendszerű

Írógépet, Kerékpárt, Rádiót

ROZNÁR JÓZSEF cégnél vásárolunk

Alkatrészek SZOMBATHELY,
Szt. Márton-u. 20. • Telefonszám: 214.

A m. kir. esendőség tagjainak kedvező fizetési feltételek. Megbízható keresztény cég. Szakszerű javító üzem.

FEINER GYULA

Márkás órák

arany, ezüst ajándéktárgyak megbízható kivitelben. Kedvező fizetési feltételek, szakcsinálók. • Keresztény magyar üzem.

ÓRÁS ÉKSZERÉSZ SZOMBATHELY
GRÓF SZÉCHENYI-UTCA 6.

ÍRÓGÉPEK

PAPIRÁRUK ÍRÓSZEREK

KIRÁLYFALVY-tól
a legkedvezőbb részletre

MISKOLC,
Horthy Miklós-tér 18.

R. I. Kaposvár. Jó, hozzuk, csak türelmet kérünk, mert sok cikk vár közlésre.

Aragonit. Igen tanulságos, sorra kerül ez is, az előbbi is, türelem.

1919. Még gyengén ír és nincs magja annak, amit mond. Ne is kísérletezzék ilyen elvont tárggyal, a esendör életéből vett eseteket, nyomozásokat írjon. Előbb azonban még tanuljon és olvasson sokat, úgy tanul meg írni.

Nyilatkozat. Kedves gondolat, hogy egyik üzenetünket tovább fűzögetve, írta meg a cikkét. Nem mondjuk, hogy rossz, de egy kissé erőltetett a beállítása. Különbösen az írásai igen ügyesek, mindig szívesen látjuk. Minden cikk természetesen nem sikerühet úgy, hogy a lapba kerüljön.

V. M. Szőrese. Nincs benne különösebb tanulság, nem közölhetjük.

P. I. Ungvár. Nem közölhetjük.

N. J. Kerekegyháza. Szépek és mélyek az érzései, jól is ír, de a tárgy nem nekünk való. Verse gyenge, ne bajlódjék lyesmivel. A nevét írja olvashatóan.

B. I. Szarazajta. Szép érzés, gyenge vers.

K. B. Kovácsréti. Derék próbacsendör, hogy a kárpátaljai esendőrszolgálatáról ilyen érdekes dolgot írt nekünk. Ha még nem is alkalmas írása a közlésre, ilyen igyekezettel az lesz.

Köszeg. Köszönjük, mulatságos esetek, esetleg felhasználhatjuk egyiket-másikat.

O. D. Huszt. Nem rossz vers, de nincs szükségünk rá.

P. Gy. Szegvár. Sötét, közlésre nem alkalmas képek.

Ung. A képek nem sikerültek úgy, mint a régebbiek! Túlságosan szürkék, sokszorosításra nem valók.

Visk. Kár, hogy a esendör hiányzik a képen. Egyébként jó felvételek. Szeretnénk látni máskor is.

A szerkesztésért és kiadásért felelős:

Besenyői BEÖTHY KÁLMÁN alezredes.

Stádium Sajtóvállalat Rt., Budapest, V., Honvéd-utca 10.
Felelős: Győry Aladár igazgató.

KERÉKPÁR, fegyver, pisztolyok, lőszerek, sporttárgyak megbízható bevásárlási helye

Mihalicsko Károly

aranyéremmel kitüntetett puskaműves. Kedvező fizetési feltételek. A esendörök elismert bevásárlási helye. **KAPOSVÁR, FŐ-UTCA 22. SZÁM.**

MI

Órá-ékszer

REGÉNYI LAJOS

ÓRÁS ÉS ÉKSZERÉSZ CÉGNEL VÁSÁROLUNK

Alpaca evőeszközök. Ajándéktárgyak. Kedvező fizetési feltételek. Megbízható bevásárlási forrás. **Székesfehérvár, Kossuth L. u. 2**

MI BÜTORT a leggyorsabbtól a különleges kivitelig

FEKETE VILMOS bútorkészítő mesterségek

Székesfehérvár, Színház épület

A m. kir. esendőség tagjainak kedvező fizetési feltételek

Méltányos árak! Kiváló munka!

ZALKA LAJOS

EGYENRUHÁZATI SZÉKESFEHÉRVÁR, Nádor-u. 35.

FELSZERELÉSI CIKKEK TELEFONSZÁM: 8-19.

URI SZABÓSÁG A magy. kir. esendőség szerződéses szállítója. Az O. R. I. megbizottja. — A m. kir. esendőség tagjainak kedvező fizetési feltételek.